

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLIV. évfolyam • 2009. április

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Elismerések a nemzeti ünnep alkalmából

A köztársasági elnök március 15-e alkalmával a MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE polgári tagozat kitüntetésben részesítette a magyar erdők minőségének megőrzése és fejlesztése érdekében végzett munkássága elismeréseként **Barkóczy István** okl. erdőmérnököt, a SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt. vezérigazgatóját.

* * *

A Pro Silva Hungariae – Magyar Erdőkért díjban azok a szakemberek részesülnek, akik több évtizedes munkájukkal az erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás és fafeldolgozás területén értek el kimagasló eredményeket. A kitüntetések *Gróf József* miniszter adta át

Kiss Jánosnak, az MgSZH Hajdú-Bihar Megyei Erdészeti Igazgatóság igazgatójának,

Dr. Magas Lászlónak, a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. vezérigazgatójának,

Vaspöri Ferencnek, a Veszprém Megyei MgSZH Erdészeti Igazgatóság igazgatójának.

Példamutatóan végzett eredményes szakmai munkássága elismerésül Miniszteri Elismerő Oklevél kitüntetésben részesítette:

Dézsma Györgyöt, az MgSZH Központ Erdészeti Igazgatóság osztályvezetőjét,

Kauzli Dezsőt, a Veszprém Megyei MgSZH, Erdészeti Igazgatóság főerdőfelügyelőjét.

(ForestPress)

Fotó: **Greguss László Géza**

Emlékműavató Kaszón

Bensőséges keretek között, több mint száz résztvevővel avatták föl az Öreg Hivatásos Vadászok Baráti Köre által kezdeményezett emlékművet, melyet az egykor Kaszón élő és dolgozó, a helyi vadgazdálkodásért sokat tevő *Pitonyák János*, *Vogel Heinrich* és *dr. Kiss István* tiszteletére állítottak. *Tamás János*, a HM Kaszó Zrt. vezérigazgatója avatóbeszédében kiemelte, hogy az emlékművel a múltat idézik, melynek eredménye erőt kell, hogy adjon a jövő feladatainak sikeréhez. Azonosulnunk kell a Baráti Kör alapgondolatával, éppúgy, mint a Hubertus-kereszt szentelé-

sével, az emlékfá és a Hohenlohe herceg kútjának felállításával. A mai ünnepély méltó folytatása e folyamatnak, melyben az emlékhelyek nemcsak a nagyszerű szakmai tettekre emlékeztetnek, hanem az elmúlásra is figyelemztetnek. Ezeknek a szimbólumoknak az együtteséből áll össze a kép, melyre az itt dolgozók joggal lehetnek büszkéek.

Az ünnepség hangulatát a Czindery Szépművészeti Céh műsora színesítette. Az egykori vadászati igazgató, *dr. Galamb Gábor* visszaemlékezése után rokonok, kollégák, barátok helyeztek el koszorút az emlékfánál.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

A harmadik oldal

A fapiacian ami biztos: a folytonos változás.

Az akác mára a bazai erdők 23%-a, ami a kontinensen egyedülálló. Számos kültéri célra keresett sok országban, sőt bútor, parketta és más termékeknek is anyaga lett. Megoldották a szárítását, ragasztását, gőzölését. Persze továbbra is kedvelt tűzifa. Sokaknak ad munkát, megélbést az erdön és az iparban.

A 60-as évek végétől sok nemesnyár-ültetvény jött létre. Ezek rönkjére alapozva a 70-es években indult erős fejlődésnek a bazai raklapgyártás, amely mára már koncentráltabb, valódi iparrá vált, évente több százezer köbméter fát dolgoz fel.

Fenyőigényünk 90%-át importáljuk. A KGST időkben ez főleg szovjet áru volt, mára a közelebbi források a meghatározóak. Rönk alig jön, helyette a fűrészáru a jellemző, illetve RR tartó, ablakléc és más előgyártmány. A fenyőt vágó fűrészüzemekből csak néhány maradt meg. A lakásépítések terén terjed a könnyűszerkezetes, fenyőváz, falemez burkolatú, vagy gerendaszerkezetű megoldás. A csökkenő építési kedv idején e megoldás részaránya és darabszáma is nő.

A jelen évezred újdonsága a különféle, mezőgazdaságból és erdőből származó növényi anyagok elégetéséből származó villamos energia, aminek erőművi fája 2002-től 4-5 év alatt egymillió köbméteres mértékben és áremelkedést hozva átrendezte a bazai fapiacot. A kemény rostfa-, papírfaexport jelentős része itthon maradt, sok kivágásból, szerfából, C rönkből erőművi fa lett. A parkettfríz-kínálat csökkent, a rönk-, a rostfaárak emelkedtek. Éppen létrejött az új egyensúly, mikor tavaly beütött a krach. Mára az erőművi fa és a lakossági tűzifa maradt meg két biztos pontnak a bengeresfa-piacon.

A válsággal az építés minden faterméke (építőfa, falemez, parketta, ablak, ajtó) és a bútor iránt is drasztikusan visszaesett a kereslet. Raklap és láda is kevésbé fogy. A bazai furnérgyártás két helyen megszűnt, ezek furnérrönk-kereslete is eltűnt. A falemezgyárak időszakosan működnek, rostfaigényük nagyon visszafogott. A papírfaexport dőcög. A parkettagyárak kapacitásuk alatt termelnek. A keménylombos fűrészáru, így ennek rönkkereslete sem a régi. Nagy kérdés: milyen áron és mennyiségben lehet az elmúlt szezon fakészleteit elhelyezni? Semmi jele, hogy ebben őszre változás lenne.

Öröm olyan cégvezetővel beszélni, aki képes tartani a szintet, sőt fejleszteni tud. Sok találékonyságra lesz szükség a közeljövő túléléséhez.

Mőcsényi Miklós

Tartalom

Dr. Mátyás Csaba–Dr. Sárvári János:
Az első magyarországi klíma-csúcs erdészszemmel 98

Dr. Takács László:
A klímaváltozás erdészeti aspektusai 100

Buzás Zoltán:
A klímakereskedelem lehetőségei 102

Dallos György:
A zöld gazdaság az éghajlatváltozás ellen 104

Istvánffy László:
Új globálhisztéria: savasodik az óceán!? 105

Gadó György Pál:
Tudósítás erdőtörvényügyben.....107

Nagy Dániel nyílt levele 108

Lomniczi Gergely:
A pilisi félmilliórd 109

Dr. Csóka György:
Gubacsdarazsak nyomában
Kelet-Ázsiában 110

Prémiumból erdő 113

Hámori Tibor–Heininger Ferenc:
Kerékpárral Izlandon 114

Beszéljük meg dolgainkat, gondjainkat 117

Mari néni és a monitoring 118

Az 1900. évi selmeci közgyűlés 121

Március 15-éhez méltó megemlékezés 128

Fegyver-, horgász- és vadászati kiállítás 4/B3

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLIV. évfolyam 4. szám (április)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon: 201 62 93, fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **DR. PETHŐ JÓZSEF elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2009. március 25.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Klímaváltozás, az emberiség alkonya?. Fotó: Pápai Gábor

Az első magyarországi klímacsúcs erdészszemmel

A budapesti Intercontinental szálló előkelő környezetében került megrendezésre az első magyarországi Klímacsúcs, „Klimaváltozás – a XXI. század kihívása” címmel. Rendezője a Klíma Klub magáncég volt. A téma fontosságát jelezte, hogy a plenáris ülés előadói között két Európai Bizottsági biztos és három miniszter is szerepelt.

Ismeretes, hogy a feltételezett klímaváltozás legfontosabb kiváltója a szén-dioxid koncentráció növekedése. A szárazföldek tekintetében viszont az erdők a légköri szén-dioxid legjelentősebb megkötői, ill. tározói. Még erdőkben szegénynek tartott hazánkban is az erdőterület a hazai éves szénkibocsátás 25-szörösét (vagyis 25 év kibocsátását!) tárolja jelenleg. Emellett az erdőgazdálkodás a faiparral az egyetlen olyan gazdasági ágazat, amely tevékenységével aktív szénmegkötésre képes – nem beszélve az erdők közvetlen klímabefolyásoló hatásáról. Ugyanakkor az ágazat alkalmazkodásának komoly problémája a rendkívül hosszú termesztési ciklus, amely komoly sérülékenységet jelent. A fentiekből az következne, hogy ilyen összefüggéseken az erdészszakemberek is kifejhessék álláspontjukat, de a tapasztalat szerint a hasonló rendezvényeken eddig az erdő csak kevés figyelmet kapott. Ezért is próbáltuk egy kicsit ezen a szemüvegen keresztül nézni a történeteket és főként a szakmánkat érintő információk rövidített változatát adjuk közre az alábbiakban néhány személyes megjegyzésünkkel kísérve. Itt említjük meg, hogy a rendezvényvel kapcsolatban az Országos Erdészeti Egyesület állásfoglalást tett közzé, amelyben hiányolta, hogy a Klímacsúcs meghívott előadói közé nem került erdészeti ágazatot képviselő szakember.

Stavros Dimas, az E.B. környezetvédelmi biztos rövid előadásában említést tett az „erdészeti forrásokról” a klímaváltozás mérséklésének lehetőségei között. Úgy vélte, hogy az üvegház-gázkibocsátás további fékezésében a szénkvóta-kereskedelem további kiépítésének komoly szerepe lesz.

Szabó Imre, a KvVM minisztere az

energiaforrások racionalizálásában az erdőgazdálkodás együttműködésbe vonásának szükségességéről beszélt. Szerepet szán az erdőtelepítésnek, és „klímaerdők” létrehozását említette.

Kovács László, az E.B. adó- és vámügyi biztos a klímaváltozás ellen ható, kialakítás alatt lévő uniós adórendszer főbb elemeit ismertette. Az EU-s „zöld” adórendszer kialakítása a leghatékonyabb módja a környezettudatosság javításának, mert energiatakarékosságra és a szénkibocsátás csökkentésére fog sarkallni. A megváltoztatott adóelemeket közvetve, elsősorban az építőipari szolgáltatások területén akarják behozni.

Gráf József FVM miniszter előadásának közel egyharmadát szentelte az erdész-erdőgazdálkodás témakörének – külön blokkban – ezzel is jelezve annak kiemelt szerepét. Hangsúlyozta a következőket. Míg a fejlődő országokban folyamatosan csökken az erdők területe, bolygónk szintjén összességében évente 13 millió hektárral, vagyis egy Görögország kiterjedésének megfelelő területtel, addig Magyarországon a tendencia ezzel ellentétes. Hazai erdeink – hála az erdészek tudatos, magas színvonalú és elkötelezett tevékenységének – 90 év alatt 1,1, millió hektárról több, mint 2 millió hektárra nőttek. Az új erdőtelepítések évente 2-3 millió tonna szén megkötését teszik lehetővé, ezért azokat továbbra is támogatják (megjegyzés: ehhez a jelenlegi egységáratok emelni, az MVH adminisztrációs elmaradását csökkenteni kell, különben tovább folytatódik az erdőtelepítési kedv jelenlegi

mélyrepülése). Élőfa-készletünk és a benne tárolt szén mennyisége folyamatosan növekszik. A kitermelések jelentősen alulmúlják az éves növedéket ez is az erdészszakma, az erdész szakemberek kiváló teljesítményét jelzi (megjegyzés: régen kapott ilyen szintű rendezvényen a szaktárca részéről ennyire kiemelt figyelmet az ágazat). Előadásában kiemelte, hogy a Magyarország által 2020-ra vállalt 13%-os megújuló energiaarányt az ország teljesíteni tudja, és nem látja akadályát annak, hogy az élelmiszertermelés szinten tartása mellett a bioüzemanyag-termelést is felendítsük.

Molnár Csaba közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter előadásából megtudhattuk, hogy Magyarország vállalt megújuló energia részesedése akár 15%-ra is teljesíthető (megjegyzés: a világgazdasági válság nem elbanyagolható „mellékhatása” az energiagény észrevehető csökkenése, de ez is olyan evidencia mint az, hogy a magyarországi szabad szén-dioxid kvóta jelentős mértékben a nehézipar összeomlásának, vagy a Balaton vizének tisztulása a visszaeső turizmusnak és nem a rendkívül gyengén teljesítő magyarországi környezetvédelem intézkedéseinek köszönhető). A jelenleg alkalmazott megújuló energiaforrások közül kiugróan magas a tűzifa aránya (47,4%), közel hasonló a mezőgazdasági biomassza aránya, és meglepően kevés az olyan energiafajták részesedése, mint a szél-, nap- vagy éppen geotermikus energiák. A miniszter az „energia-autonómia” megteremtését kiemelt feladatnak tekinti, még akkor is, ha

* NyME EMK

** MEGOSZ

EU szinten az energiatüggőség 2030-ig tovább nő (50-ről 65%-ra). Jelenleg hazánkban ehhez a szükséges keretek alig egyhamada áll rendelkezésre.

Katona Kálmán képviselő, a Parlament Környezetvédelmi Bizottságának elnöke is megemlítette az erdők szerepét a témában. Ugyanakkor kiemelte, hogy a széndioxid-kvóta nem a KvVM belső ügye, „titkos trezorja”. Követelte, hogy az ezzel kapcsolatos bevételekről tájékoztassák a nyilvánosságot és azok csak klímavédelemre legyenek fordíthatók. Tiltakozott, hogy a mostani széndioxid-kvóta eladás bevételeiből állítólag máris zároltak más célokra mintegy 20 milliárd forintot. Ez a bevétel a klímavédelmet kell szolgálja (*megjegyzésünk: és ebből az erdészet megfelelően kell részesülnön*). Hiányolta, hogy miért nem hívták meg a zöld civilek előadóját a plenáris ülésre, de ezzel a felvetésével láthatóan egyedül maradt.

Harmos Zsolt akadémikus (BCE) első sorban a túlzott optimizmustól óvott. Kétségeit fejezte ki azzal a többek által idézett EU-s megállapítással kapcsolatban, hogy ha mindenütt a GDP 1%-át a klímavédelemre fordítanánk, akkor elkerülhető lenne a századvégre jósolt, katasztrófális következményekkel járó 2 Celsius fok feletti hőmérséklet-emelkedés. Ugyanígy megvalósíthatatlannak ítélte az EU ambíciózus terveit a 2020-ig elérendő „három 20”-ról (20%-os üvegház-gázkibocsátás-csökkenés, 20% energia-hatékonyság-növekedés, megújuló energia részarány 20%-os növelése). A széndioxid-kvóta adásvétele szerint erkölcstelen, mert azt eredményezi, hogy „akinek pénze van az szennyezhet”. Problémásnak ítélte az ugyancsak többször (*Gráf* miniszter által is) felemlített, gabonából előállítható bioenergia (bioetanol, biodízel) kérdését. A közelmúlt történései megmutatták, hogy az élelmiszer-túlermelés megszűnt, és a gabonából történő bioenergia-előállítás áremelkedéseket vált ki – ki fogja ezt felvállalni? Súlyos probléma ma Magyarországon, hogy kizárólag rövid távú, profitorientált szemlélet uralkodik, amely képtelen az ökológiai gondolkodás befogadására, mert ahhoz hosszú távú koncepciókra volna szükség – erre a mai politikai szféra képtelen.

Dr. Bozó László akadémikus, az Országos Meteorológiai Szolgálat elnöke rámutatott arra, hogy a klímaváltozás hatásméchanizmusa nagyon összetett, ellentétes hatású tényezőkből alakul ki, így pl. a finom aeroszol („finompor”) szennyezés amúgy üdvözlendő csökkentése hatásában melegekedést vált ki. Magyarországon a 2007-es évben rekord méretű csökkentést

értünk el a CO₂ kibocsátás visszaszorításában, 1980 óta nem volt hasonló alacsony érték – ennek oka azonban elsősorban az enyhe tél kisebb fűtési intenzitása volt.

Szanyi Tibor országgyűlési képviselő szerint „az ember már eleget randalírozott ezen a bolygón. Most vége a házibulinak és illik rendet tenni.” Kifogásolta a riasztóan lassú és költséges, „zöld” engedélyeztetési eljárásokat a beruházásoknál és helyettük inkább tiszta és világos jogszabályi korlátokat, előírásokat szorgalmazott. Javasolta Magyarország vállalja fel, hogy 2020-ra energiatüggőségének 50%-a származzon hazai forrásból. A korábbiakhoz kapcsolódva sürgette ő is a klímavédelem megalkotását. *Katona Kálmán* felvetésére válaszolva tagadta, hogy a zárolás elvonást jelentene, és ígéretet tett arra, hogy a forrásokat nem a költségvetési hiányok betömésére, hanem a kitűzött célnak megfelelően fogják felhasználni.

Dr. Kerekes Sándor közgazdász, rektor-helyettes (BME) „A gazdasági válság és a klímapolitika különös házassága” című színvonalas előadásában rámutatott arra, hogy a közgazdaságtudomány eddig látványosan tévúton járt: az embert nem gazdaggá, hanem boldoggá kell tenni! Rámutatott, hogy az ország viszonylagos fejletlensége és lemaradása a jelenlegi helyzetben akár előny is lehet: Magyarország az egy főre jutó szennyezőanyag-kibocsátás szempontjából a középmezőny alján található, míg az olyan környezettudatosnak hitt országok, mint Norvégia vagy Kanada igencsak a mezőny élén vannak, nagy „energiafalók”. Az előny kihasználásához azonban átfogó koncepció kellene, erre a jelenlegi gazdaságpolitikai „trükközés” alkalmatlan. Fontos megjegyzése volt, hogy a nagy kiterjedésű energia-előállító rendszerek, amelyekről nagy távolságokra kell szállítani az energiát, ökológiai és emberi veszélyforrások (terrorizmus) miatt is igen sérülékenyek. Fontos szorgalmazni a kis és közepes, helyi energia-előállító rendszereket.

A plenáris ülés utolsó előadója, *Hamvasi Ferenc* (vezérig.h., Paksi Atomerőmű) az atomenergia-hasznosítás életciklus-elemzését és „szén-lábnymát” mutatva be klímavédelem szempontjából, összehasonlítva más energiaforrásokkal. Nem meglepő módon az atomenergia ezen kritériumok szerint az első helyen nyerhető energiánál, az utolsó helyre pedig a hulladékégetés került.

A rendezvény délutánján, *Tabajdi Csaba* EP képviselő elnökletével tartott mezőgazdasági szekcióülés érdekes hozadéka volt, hogy szűkebb körben a politikusi, si-

ma megfogalmazásoknál őszintébb megnyilatkozásokra is sor került. Az elnök megítélése szerint az EU agrárpolitikája torz és sürgős változtatást igényel. A gabona és olajnövények indokolatlan „ajnározását” egy természeti szektorsemleges támogatási rendszernek kell felváltani. A jelenlegi rendszer nem szolgálja a környezettudatos termelést; a támogatások a „közjavak védelmét” kell szolgálják (*a mi értelmezésünkben: az ökológiai, ill. közjóléti szolgáltatások értendők ez alatt!*). A víz-, az élelmiszer- és alapanyag-ellátás elsőbbséget kell élvezzen a bioenergetikával szemben. Ehhez a hazai kutatásfejlesztés folyamatos leépülését meg kell végre állítani.

Antal Z. László (MTA Szociológiai Kut. Int.) rámutatott, hogy az elhangzott optimista kijelentésekkel szemben a szénkibocsátásunk messze túl van az ökoszisztémák elnyelő képességén (*ő háromszoros „túllövést” említett; ha az erdőkből indulunk ki, szerintünk Magyarországon ez az érték ötszörös*). Sajnos ezt a rossz hírt senki nem akarja nyilvánosan elmondani. A társadalom legnagyobb részének élete elszakadt a természettől, az agráriumtól, ez a problémák megítélésében nagy gondot jelent. Vissza kell állítani a takarékoság, a helyi értékteremtés becsületét. Szerinte aki csak teheti, térjen vissza a föld használatához, ismerje meg a föld szagát: fűnyírás helyett ássuk fel és vessük be a kiskertet!

A Klímacsúcsot *Láng István* akadémikus zárszava rekesztette be. A már ismerttetett tanulságok mellett kiemelte, hogy a klímavédelem rendkívül összetett, politikai kérdés, amely sok ellentétes érdeket hoz felszínre. Előrelépés csak türelmes dialóggal érhető el. Ehhez meg kell nyerni a fiatalság támogatását (az oktatás kiemelt feladat minden szinten!), de az egyházak és a civil szervezetek bevonása is igen fontos. További töprengésre, késlekedésre nincs idő, cselekedni kell.

A plenáris ülésen elhangzottak is megerősítettek abban a véleményünkben, hogy az erdészszakmának egységesen követelni kell – legalább energia- vagy területarányos – részesedését a széndioxid-kvótából származó mindenkorai bevételekből, hiszen az általunk létrehozott és gondozott erdők kiemelt szerepet játszanak ma és a jövőben is:

- a klímaváltozás mérséklésében, az ún. ökológiai szolgáltatásokban,***
- a légköri szén megkötésében és tárolásában, valamint***
- a megújuló energiaforrások között.***

A klímaváltozás erdészeti aspektusai

A klímaváltozás kérdése szakmai körökben több évtizede van napirenden, de már a meteorológia tudományában járatlan laikusokat is évek óta foglalkoztatja. Van aki azon a véleményen van, hogy egyszerűen egy szokványos, rövid távú változást tapasztalunk földünkön, de sokak szerint tartós – és belátható időn belül igen jelentős átalakulásokat gerjesztő – felmelegedés történik. A kérdés megválaszolásában még a szakemberek véleménye sem egységes – mindkét oldal számos cikkben és tanulmányban hangoztatta véleményét.

A közelmúltban, a Fagazdasági Híradóban jelent meg egy cikksorozat *dr. Takács László*, a SEFAG Zrt. erdészetpolitikai menedzsere tollából. A sorozat első részeiben a klímaváltozással kapcsolatos alapfogalmakat, illetve az erdei ökoszisztéma változásait befolyásoló szempontokat tisztázta, ha úgy tetszik egy kis ismétlésként a régebbi tanulmányok felelevenítésére. Az utolsó részben – melyet az alábbiakban közlünk – pedig már a lehetséges eseményekre való felkészüléshez próbált segítséget nyújtani. Mivel a magyar erdők jelentős része a klíma megváltozására rendkívül érzékenyen reagálna, nemcsak szükséges, hanem a jövő érdekében szinte kötelező a felkészülés, a tervszerű előkészületek megtétele. Szerencsére egyelőre csak kísérleti és megelőző jelleggel.

Kíváncsiak vagyunk olvasóinknak a témáról kialakított véleményére. Kérjük, hogy aki színesíteni, árnyalni kívánja a cikkben leírtakat, netán ellenvéleménye van, írja meg nekünk, és a későbbiekben összefoglalóan a témára visszatérünk.

Megkönnyítendő a vélemények megfogalmazását, a négy cikket egybeszerkesztve olvashatják a www.sefag.hu weblapon, a *Közönségkapcsolat/Cikkek* oldalon. Kérésre az anyagot e-mail-en is elküldjük. (detrich.miklos@sefag.hu)

Írásomban nem kívánok jós, lenni, aki megmondja, márpedig klímaváltozás lesz, vagy kijelenti, hogy az erre utaló jelek nem bizonyítottak, s a „kék bolygó” történelmében már számos hasonló korszakot megértünk, és azt a Föld önszabályzó rendszerei sikeresen kivédtek.

Viszont egy dolog vitán felül áll! Okos ember nem várja meg a bajt, hanem a lehetséges katasztrófaeseményekre felkészül, mely felkészüléssel enyhíti a károkat, megelőzi a legtragikusabb végkifejletet.

A globális felmelegedés (a teljes glóbuszra kiható klímaváltozás) megakadályozásához mi, erdészek, csak igen kismértékben tudunk hozzájárulni. De ezzel is hozzá kell járulnunk! A globális negatív változást csak a Föld népeinek összefogásával tudjuk megakadályozni. Ennek az összefogásnak sajnos számos ipari és mezőgazdasági érdek, mely érdekek a politikában testesülnek meg, határt szab. A közelmúltban, a Gdanskban és Poznanban folyó klímavédelmi tárgyalások is zátonyra futottak, az ellenérdekelt lobbytevékenység következtében. A globális megoldás tehát várat magára. Ezért a Naprendszer „kék” bolygója egyre nagyobb veszélybe kerül. A földi élőlények (beleértve az embert is) egyre nagyobb kataklizmának vannak kitéve, mely napról napra nő. Sajnos még a mezőgazdaság is (kérődzőgyomrúak tenyésztése) hozzájárul a probléma súlyosbodásához, a nagymennyiségű metángáz kibocsátásával. (A metán sokkal erősebben üvegházhatású, mint a szén-dioxid.)

Víztakarékosság az erdőben, a vízügyi szakemberekkel karöltve

Az nyilvánvaló, hogy a makroklimára a mi kezünkben lévő eszközökkel hatni nem tudunk, vagy ami hatást el tudnánk érni ahhoz nem mi vagyunk döntési helyzetben. A mezo- és mikroklímára viszont már hatással tudunk lenni. Mivel a légköri csapadék mennyiségét befolyásolni nem áll módunkban sem térben, sem időben, ezért a meglévő vízforrásokkal való takarékos (megőrző) gazdálkodás a legfontosabb. A víz leghosszabb ideig való erdőben tartásával, annak mennyiségi szabályozásával, az ott lévő növényállomány (nem csak faállomány) életfeltételeit jelentősen tudjuk javítani. Hegy- és dombvidéken növeljük ezzel a júliusi 12 órás relatív páratartalmat, sík- és halomvidéken pe-

dig a talajvíztükör szintjének szabályozását érjük el. Mindkét esetben a legfontosabb feladat, hogy ott, ahol erre mód van erdei tavakat alakítsunk ki, ahol ez nem lehetséges a régi erdei vízfolyásokat újítsuk fel. Somogyban az 1970-es években jelentős mezőgazdasági meliorációs munkák folytak. Sajnos ennek eredményeként számos vízzáró- és vízvezető réteget vágtak át, mely az általunk kezelt erdőterületekre már az 1980-as évek második felében érezhetően károsan hatott. A fentebb leírt feladatok csak a területileg illetékes vízügyi hatóság, igazgatóság, valamint a vízügyi társulatok, mint ez ügyben szakmai partnerek, hathatós közreműködésével oldhatók meg. Az ő tudásuk nélkül erre mi csak részben lennénk képesek. Mivel ők viszont az er-

Vajon száz év múlva is bükkös uralja majd ezt a tájat? (Fotó: Detrich M.)

A víztározók a vízvisszatartáson kívül közjóléti célokat is szolgálhatnak. (Fotó: Detrich M.)

dőhöz, annak vízigényéhez (mely fafaj- és erdőtársulás-függő) nem értenek, ezért megkeresték az érintett felek egymást, s úgy tűnik, hogy a vízügy és társaságunk közt jó kapcsolat alakult ki, mindkét fél örömeire. Az új uniós vízhasználati tervek elkészítése során egymást szaktudásunkkal segítve készülünk a problémák megoldására. Az évről évre megrendezésre kerülő „Víz Világnapja” rendezvényeken is felkérték a SEFAG Zrt.-t, hogy mondjuk el az erdő vízháztartásában észlelt újabb problémáinkat, valamint tegyük meg javaslatainkat, ezek megszüntetésére. Az együttműködés a klímaváltozás negatív hatásainak helyi befolyásolását természetesen pozitívan segíti elő.

Nekünk is van egy fontos dolgunk! A lösz alapkőzetű erdőterületeinken egyre több a vízmosás. Ezek helyenként már a feltáráshálózatot is veszélyeztetik. De legkárosabb hatásuk a gyors vízvezetés, és a talaj táperejének az állandó kimosása, és a keletkezett humusz, humifikálódásra alkalmas növényi részek gyors eltávolítása az erdőből. Ezzel a talaj silányabbá, azaz a jövő faállománya számára kedvezőtlenebbé válik. A következő faállomány fatermése csökken, az ökoszisztéma összes produktuma szintén csekélyebb lesz. Ezt a folyamatot meg kell előzünk, vagy ahol elindult, ott meg kell kezdenünk a megszüntetését. Ezt a magyar erdészeti oktatásban régóta tanítják, csak valahogy megfeleltekünk róla. A legelső időkben ezt „vadpatak” szabályozásnak nevezték. Mivel ezek az ily módon veszélyeztetett területeink a legsebezhetőbbek, a jövő erdőállományának érdekében itt a régi recept szerint kell dolgozunk, melyhez a természetvédelem határozó segítségét is igénybe kell vennünk,

hogy a kívánatos állapot újra visszaálljon. Az erdei források, vízfakadások közeli környezetének tudatlan megbolygatása szintén nem az erdő érdekeit szolgálja, pedig ezeknek nagyon kedvező hatásuk van az ott élő faállományra.

Mit tehet az erdész?

A fent vázolt, az erdei környezetre, élőhelyre pozitív befolyással lévő megoldások alapvetően műszaki jellegűek. Most vegyük sorra azokat a biológiai lehetőségeket, melyekkel a klímaváltozás hatását csökkenteni, tompítani tudjuk. Ez a tompítás nemcsak pozitív biológiai hatásokkal jár, hanem felkészülés a klímaváltozás gazdaságra gyakorolt negatív befolyásának csökkentésére is.

Az első, és talán az egyik legfontosabb lehetőség a helyes fafajmegválasztás. Fokozottan érvényes ez az egyes fafajok határ-termőhelyein. Ilyenkor kötelező a megfontolt óvatosság elve szerint eljárni, vagyis az adott termőhelyen biztosan felnevelhető, tehát csekélyebb igényű faj választása, vagy legalábbis az erdő faállományának vázát ez kell alkossa.

A második befolyásolható elem, mely esetünkben fontos, az állomány-szerkezet szinte összes elemének helyes erdőnevelése.

Az elegyesség kialakulásának elősegítése, melyet már a fafaj-megválasztási kritérium is sugall. Tilos az elegy-fajok kiirtása, száműzése az erdőből. Ezek szerkesztési részei az adott társulásnak, továbbá nagy szerepük van az erdőtársulás anyagforgalmának zavartalanságában, mellyel a társulást a negatív környezeti hatásokkal szemben stabilabbá teszik.

Nagyon fontos szerkezeti elem a törzszám, főleg a felső szint törzsszáma. Itt irányadóak a fatemési táblák, az erdőne-

velési modell táblák, ahol, ha azokat jól készítették, akkor a koronaátmérő és a törzsátmérő arányának helyes kialakítását vették alapul. Ezzel biztosíthatjuk a faegyedek fiziológiai egyensúlyát, ezáltal ellenálló képességük fokozását. Ez az arányszám például kocsánytalan tölgy esetében mintegy 18-ra adódik. Tehát a mellmagassági átmérő 18 szorosának kell lennie a koronaátmérőnek (egy 35 cm-es mellmagassági átmérőjű faegyed esetében a koronaátmérőnek 6,3 méter körülinek kell lennie).

A színteztettség szintén lényeges elem, ugyanis ha a rendelkezésre álló vízmennyiség csökken, akkor a felső szintben csak kevesebb egészséges faegyed tudunk nevelni, mivel ezek a legnagyobb vízfogyasztó és párologtatók. A második szint szerepe – mely más szempontokból is fontos – ebben az esetben még inkább felértékelődik, ugyanis a talaj árnyalásával a talaj vízpárologtatását csökkenti, a talajfelszín káros mértékű elgyomosodását, elcseszesedését megakadályozza. A színteztettség kialakításában egyébiránt igen fontos szerepe van az elegyfajoknak, az elegyfajok nevelésének.

Természetes felújítási eljárások az erdőklíma szempontjából

Néhány gondolat a természetes felújítások során alkalmazható, a mikroklímára jótékony hatással lévő, tehát helyes eljárásokról. Az erdő egyenletes, vagy pláne a ma igen divatos lékes megbontása minden esetben a talajpárolgás megnövekedéséhez vezet. Ez az ott meglepedett újulat számára aszály esetén a biztos pusztulást jelenti. A megjelent sűrű újulat feletti csoportos bontással ezeket a negatív hatásokat minimalizálhatjuk a bontás mértékének helyes megválasztásával (ez a mérték fafaj-függő). A lékes bontások klimatikus viszonyait az Erdészeti Tudományos Intézet munkatársai (Manninger és társai) vizsgálták. Összehasonlításokat végeztek a tarvagott, erdőborítás nélküli, erdősen bontott, és csoportosan bontott területek közt. A lék klimatikus viszonyai több esetben a tarvagott területénél is kedvezőlenebbek voltak. A legjobb eredményeket mindig a csoportosan megbontott kísérleti parcellák érték el.

Összességében meg kell állapítani, hogy csodákra ugyan nem vagyunk képesek, de vannak a kezünkben olyan lehetőségek, amelyekkel ha élünk, mindenképpen javítani tudunk a helyzeten. Az hogy élünk-e ezekkel, csak rajtunk múlik! Talán ennek a négy részből álló írásnak sikerült egy kicsit erre felhívni a figyelmet.

A klímakereskedelem lehetőségei

Ebben az írásban arra kívánok rávilágítani, hogy a klímaváltozás problémájának kezelésekor az erdő kérdését a megfelelő, az erdőt megillető, legfontosabb helyek egyikén szükséges kezelni.

A Kiotói Jegyzőkönyvben (KJ) az erdő, a legjelentősebb szárazföldi szén-dioxid gáznyelő, csak mellékszereplőként bukkan fel. A KJ nincs megerősítő hatással a meglévő erdőkre, sem az őserdőkre vonatkozóan.

Abban a 2008 és 2012 közötti időszakban, amelyre a KJ 5,2%-os üvegházhatású gáz-, (ÜHG) kibocsátás-csökkentést tűzött ki célul a fejlett ipari országoknak, az 1990-es évhez viszonyítva, az erdők területe a Földön, előreláthatólag az erdőirtásokat követően 5,4%-kal fog csökkenni.

Hazánkban az erdők területcsökkenésének veszélye nem fenyeget. Van azonban más, súlyos, a fenntartható erdőgazdálkodást, és a majdani erdészeti klímapolitika végrehajtását ellehetetlenítő körülmények, amelyek megoldásra várnak.

A Nemzeti Éghajlatvédelmi Stratégia, a továbbiakban NÉS, alapelveivel és prioritásaival harmonizálva egy olyan erdészeti ágazat megközelítésű elképzelést fogok felvázolni, amely válasz lehet a sajátos hazai problémákra és talán ötletforrás az erdők fenntartható kezelésére.

Az emberiség nem létezhetne tiszta levegő, tiszta ivóvíz és mindazon szolgáltatások nélkül, amelyet az erdő életben nyújt nekünk. A gazdaságban azonban nem kerülnek megfizetésre ezek a megfoghatatlan szolgáltatások. Az erdőgazdálkodásban általános elmentmondás az a mai napig, hogy kizárólag az erdő faanyagának értékesítésére épül. A társadalom vásárlóerejével kizárólag az erdő halálát ösztönzi. Az erdő értékének meghatározásakor így legfőképpen azt, az erdő faanyagának minősége és a fahasználattól elválasztó idő határozza meg.

A kibocsátás kereskedelemmel azonban megjelent egy új mértékegység, a tCO₂, a kibocsátási jogok mértékegysége, amelyhez pénzben kimutatható érték is kapcsolódik. A klímaválto-

zás ellen felvett küzdelem így véletlenül szerűen kezünkbe adott egy olyan eszközt, amelyet okosan használva az erdőgazdálkodást, sőt még az őserdőkkel való gazdálkodást is a gazdaság egyéb szereplőjéhez képest versenyhelyzetbe hozhatja, oly módon, hogy az erdőhasználat intenzitásában mérséklődés várható.

A hazai üzemtervezett erdőkben pontosan meghatározható az a szén-dioxid mennyiség, amely szükséges az erdők éves növedékéhez. Ez az évente csapdázott bruttó mennyiség, az Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) Éghajlatváltozási Kormányközi Testület adatai alapján, 20-22 millió tCO₂.

A „csapdázott” kifejezés és a „raktározott mennyiség” szóhasználat között lényeges különbség van! A szén-dioxid csapdázó készség fontos mutatója a természetszerű és természetes erdők egészségi állapotának. Az új mutató bevezetésével, fontos és éves szinten összehasonlítható információkat kaphatunk az erdők egészségi állapotára és ÜHG nyelő képességére vonatkozóan.

Innen számítva csupán az erdőgazdálkodók, természetvédők, kibocsátók és az állam között megköthető politikai alku tárgya, hogy milyen mennyiségű vagyonértékű kibocsátási jogot, illetve azok ellenértékét, és milyen feltételek mellett kaphatnának az erdőgazdálkodók.

Az érvényben lévő elosztási elv szerint üvegházhatású gáz kibocsátási jogot ingyenesen a legnagyobb ipari kibocsátók kapnak a kibocsátásuk után.

Ezen az elosztási elven szükséges fordítani ahhoz, hogy az eredeti cél, az emberi tevékenység általi ÜHG-k kibocsátásának éves csökkenése, megvalósuljon.

A koncepcióban szereplő elosztási elv szerint a jogok jórészt közvetlenül az erdőgazdálkodók, közvetve pedig a tulaj-

donosok, az állam és a magán erdőtulajdonosok kapnák, az erdők által évente elnyelt CO₂ mennyisége arányában.

Mivel kibocsátási jogokkal való elszámolásra az év végén továbbra is a szennyezők lennének kötelezve, ezért kénytelenek lennének megvásárolni ezeket, a jogokat a felesleggel rendelkező „nyelőktől”, az erdészeti ágazattól, tehát az államtól és a magán erdőtulajdonosoktól.

Mivel a folyónövedék 57%-a állami tulajdonú erdőkben képződik, ebből kiszámítható, hogy kb. 12 millió tCO₂ kibocsátási jog lenne az, amivel szabadon gazdálkodhatna a magyar állam. A többi 43%-kal pedig a magántulajdonban lévő erdők gazdálkodói rendelkezhetnének.

A gazdaságra gyakorolt hatások

A kvótaárak minden bizonnyal felszökkenének, mivel természetes hiány lépne fel az elszámolásra kötelezettek körében.

A magánkézben lévő folyónövedék és a gondosan megalkotott feltételrendszer teljesítését követően a kiosztható vagyonértékű jogok ösztönöznék a befektetőket új erdők telepítésére, a magánerdő-tulajdonosokat erdőgazdálkodóhoz való csatlakozásra, az erdőhasználati módok megváltoztatására, tarvágások mellőzésére. Először lépne olyan gazdasági tényező az erdőgazdálkodásba, amely nem az erdők kitermelésére, faanyagának az értékesítésére, hanem az erdők életben tartására, a maximális CO₂ nyelőképeség fenntartására ösztönözne.

Négyes cél valósulna meg egyidejűleg nemzetközi léptékben is:

- A szennyezők a magas kvótaárak miatt tényleges kibocsátás-csökkentő beruházásokban lennének érdekeltek.

- A szabályozás következtében megszűnne az erdőterületek fogyása.

NASA-klímaközpont Sopronban

A NASA közreműködésével Délkelet-európai Klímahatás-kutatási Központ létesül Sopronban, a Nyugat-magyarországi Egyetemen. A regionális nemzetközi kutatási koordinációs centrumot *Mátyás Csaba* professzor kezdeményezésére a NEESPI-együttműködés részeként hozzák létre az Erdőmérnöki Kar Környezet-és Földtudományi Intézetében. A bázisra azért van szükség, mert a nemzetközi kutatások eddig nem szenteltek kellő figyelmet a klímaváltozás Délkelet-Európát érintő hatásainak. Ez viszont elengedhetetlen, hiszen a térség nagy része az erdős sztyeppe klímazonában fekszik, ahol aránylag csekély változások is jelentős ökológiai következményekkel járnak.

(MTI)

* okl. em., agroökológus szakmérnök

– Az erdőtulajdonosok jövedelemhez jutnának az erdőtelepítés/felújítás és fahasználat közötti akár több emberöltőnyi időszakban is.

– Új erdők telepítése lenne a beruházók érdeke.

A feltételrendszer

Az új irányelvekre épülő kvótakiosztás feltételeit olyan természetvédelmi szempontokhoz lehetne kötni, mint például elegyes, őshonos fajokból álló erdő, vagy állandó erdőborítottságot eredményező fahasználat kialakítása.

A hazai viszonylatban még nem említettem a legnyomasztóbb gondot, mégpedig azt, hogy a magántulajdonban, lévő erdőkben, leszámítva azokat, amelyekeken 200-300 hektár, vagy annál nagyobb területen folytatnak erdőgazdálkodást, a tartamos erdőgazdálkodás feltételei nem állnak fenn. Ezért a kvótakiosztás feltételrendszerébe beépíthető lehetne az is, hogy az erdőtulajdonos, a tartamos erdőgazdálkodás eszközeivel rendelkező erdőgazdálkodót bízson meg erdejének kezelésével.

A kvótakiosztás feltételrendszere úgy formázható, hogy tökéletesen megfeleljen a NÉS alapelveinek és illeszkedjen prioritásai közé.

A kiosztási elvek, megváltoztatásával úgy kerülne az erdő piacgazdasági versenyhelyzetbe, hogy erősödnie fennmaradási esélyei. Az erdőgazdálkodásban korszakváltás következne be, mivel ezután a faanyag értékesítésén kívül a klímakereskedelem is meghatározó tényezővé válna. Először valósulhatna meg globális méretekben is a fenntartható erdőgazdálkodás.

Az állam, a CO₂ kvóta erdészeti ágazatra eső részének, az ágazaton belüli szabályozott elosztásával, a piac törvényszerűségeit kihasználva juttathatná érvényre „Fenntartható Erdőgazdálkodási Stratégia” néven hosszú távú erdészeti, természet- és klímavédelmi politikáját.

Egyéb megvalósítási lehetőségek

A kibocsátási jogok kiosztási elvének megváltoztatásán kívül azonban léteznek más, egyszerűbb megoldási lehetőségek is. Az elosztási elv megváltoztatásához ugyanis szükséges módosítani a Kiotói Jegyzőkönyv és az EU idevonatkozó irányelvein. Szükséges lenne megváltoztatni a hazai 2005. évi XV. számú Klímakereskedelmi törvényt is.

A KJ és az EU (87/2003/EK) rendelet lehetővé teszi, hogy az ÜHG kibocsátásának csökkentése, a nemzeti szinten hozott intézkedések, valamint az

Foto: Pápai G.

emissziós jogok adás-vétele mellett, kül-, illetve belföldön megvalósított projekt alapú intézkedésekkel is elérhető legyen. A KJ és az EU-irányelv két eszközt támogat, amelyek:

– Az együttes vállalás (EV), vagy Joint Implementation

– A tiszta fejlesztés mechanizmusa (TFM), vagy Clean Development Mechanism

Az *együttes vállalás* olyan projektekhez kötött intézkedéseket foglal magába, amelyeknél egy ipari ország emissziós jogokhoz juthat egy másik ipari országban. Egy emisszió-csökkentésre kötelezett állam, vagy az államon belüli vállalat, egy másik emisszió-csökkentésre kötelezett országban kibocsátás-csökkentő beruházást valósít meg.

Erre volt is példa hazánkban újság-cikkek szerint (erdészek számára meg lehetőséget homályos módon). Egy kanadai-magyar vegyesvállalat erdőtelepítést végzett a Bükkben. Ezért cserébe a Vatikán (?) kibocsátási jogokat írhatott jóvá, azaz kapott tőlünk.

A jóváírt krediteket fel lehet használni a saját kötelezettségek eléréséhez, de a piacon való kereskedés részévé is válhatnak.

A *tiszta fejlesztés mechanizmusa* ipari országoknak nyújt lehetőséget arra, hogy különböző fejlődő országokban megvalósított kibocsátás-csökkentő beruházásaik után emissziós jogokra tegyenek szert. Az együttes vállaláshoz hasonlóan egy ipari ország, vagy annak valamely vállalata ruházhat be egy ÜHG kibocsátás-csökkentéssel járó projektbe egy olyan államban, mely állam a fejlődő országok csoportjába tartozik, és így ellenőrzött ÜHG kibocsátásra a KJ alapján nem kötelezett. Az emissziós jogokat ebben az esetben CER-nek „certified emissions reductions”,

vagy TFM-kreditnek nevezik. A TFM projektekből generált jogok 2000 óta jóváírhatók, és a 2008-ban kezdődő első periódus óta elszámolhatók.

A TFM-re is volt már, sajnos meglehetősen sötét példa. Bali szigetén, olvashattuk az újságokból, olajpálma ültetvényeket hoztak létre kiirtott esőerdők helyén bio-dízel üzemanyag előállítására céljából.

Javaslatok

Az általam felvetett javaslatok a következők:

Az együttes vállalás lehetőségét kihasználva Magyarország bérbe adhatja egy másik, ÜHG jogokkal elszámolásra kötelezett országnak a hazai természetes vagy természetszerű erdők CO₂ nyelő képességét. A hazai üzemtervezett erdők évente 20–22 millió tonna szén-dioxidot kötnek, amelyekből mintegy fele a természetszerű, őshonos fajokból álló erdőkben kerül megkötésre.

A bérleti díj ellenértékéért a bérbeadó ország ÜHG kibocsátási jogokat adna át a bérlet országnak. A bérleti díjat pedig az állam felosztaná, a cikk elején már leírt módon és feltételek szerint az erdőgazdálkodók és erdőtulajdonosok között.

A javaslatot, amennyiben önmagában kerülne felvetésre, minden bizonnyal a környezetvédelmi tárca utasítaná el. Hiszen a fel nem használt ÜHG kibocsátási jogokat vagy közvetlenül értékesítik, értékesítették, vagy tartalékolni képeznek belőlük, amelyeket a későbbiekben használnak majd fel. Az eladott ÜHG jogokat pedig a Zöld Beruházási Rendszer (ZBR) feltöltésére fordítják, nem pedig az erdők által végzett szolgáltatás, a szén-dioxid-megkötés elmentelésére.

A természetszerű erdők CO₂ nyelő képességének bérbeadására, más nyomás indokból van szükség! Ez az indok pedig, az hogy precedens értékű kezdeményezésre van szükség ahhoz, hogy Magyarország is bérbe vehesse más országok természetes erdeinek CO₂ nyelőképességét.

Fejlődő ország erdeinek ÜHG nyelő képességét a TFM keretében lehetne bérbe venni. Ez azt jelentené, hogy Magyarország bérleti díj fejében ÜHG kibocsátási jogokat generálhatna saját maga számára, a bérbeadó ország erdei által évente elnyelt CO₂ mennyiség arányában.

A bérleti díj kifizetése nem okozhat gondot, amennyiben elfogadják a szerződők azt a gyakorlatot, amelyet a hagyományos erdőhasználatok megkö-

tésekor alkalmazunk. Az erdő-haszonbérleti szerződésekben a bérleti díjat, a fahasználat során, az erdőből kikerülő faanyag értékesítését követően fizetjük ki, a nettó árbevétel arányában a bérbeadónak. Ez azt jelentené jelen esetben, hogy a természetes erdők ÜHG nyelőképességének bérbevételekor a bérleti díj, az országunkban generált ÜHG jogok értékesítését követően, előre meghatározott arányban kerülne kiegyenlítésre a bérbeadó ország számára.

Az ÜHG nyelőképesség bérbevételenek feltétele, hogy olyan, nemzetközileg elfogadott monitorozó rendszer álljon a rendelkezésünkre, amellyel hatékonyan lehet ellenőrizni és éves szinten összehasonlítani egy adott erdőterület CO₂ asszimiláló képességét. A távérzékelés fejlődésével ennek nem lehet technikai akadály. Oroszországban az erdőtüzek és falopások megfékezése érdekében már használnak műholdas

megfigyelő rendszert. A megfigyelő rendszert és a megfigyelés módszerét szabványosítva megvalósítható az asszimilációs készség ellenőrzése.

A hazai erdők ÜHG nyelőképességét jelenleg az országos erdészeti üzemterv adataiból számoljuk ki. Az erdészeti üzemterv jó alap a távérzékelő rendszer fejlesztéséhez.

Az időzítés

A fenti javaslatok megvalósításakor lényeges szempont az időzítés. A Tiszta Fejlesztés Mechanizmusa mentén már most megköthetőek olyan opciós szerződések, amelyek a későbbiekben jogot biztosítanak Magyarországnak, hogy bérbe vehesse őserdők asszimilációs képességét.

A tényleges szerződések megkötésére azonban mindaddig nincs lehetőség, amíg nem szolgáltatunk mi magunk precedens értékű példát a gyakorlat-

ban. Ez a példa pedig az Együttműködés keretein belül a hazai őshonos fajokból álló, természetközeli erdők asszimilációs képességének bérbe adása, majd az erdők nyelőképességének honorálása éves rendszerességgel a feltételrendszernek megfelelő gazdálkodók, tulajdonosok felé.

Miután a gyakorlatban működő rendszert hoztunk létre, kerülhet sor a fejlődő országokkal megkötendő bérleti szerződésre.

Őserdők ÜHG nyelőképessége bérbevételenek jelenleg nincs elvi felső határa. Tehát az az ipari ország, tagállam, amely elsősorban ismeri fel azt a megvalósítható módszert, melynek alkalmazásával megállítható a Föld erdeinek fogyasztása, az ipari előnyben lesz a többi tagországhoz viszonyítva. Nagy mennyiségű értékesíthető TFM-kredittel fog rendelkezni, amely új bevételi forrásokhoz juttatja.

A zöld gazdaság az éghajlatváltozás ellen

A *McKinsey* stratégiai és technológiai tanácsadó cég *Az alacsony szénkibocsátású gazdasághoz vezető úton* című új tanulmánya szerint a lehetőségek adottak a globális fölmelegedés + 2 °C alatt tartásához. A tanulmány részletezi a káros szénkibocsátás visszaszorításának költségeit, és világossá teszi, hogy az éghajlatváltozás legsúlyosabb következményeinek elkerülése csupán azonnali cselekvéssel lehetséges. A jelentés egyik támogatója, a WWF szerint a világ vezetőinek már most minden szükséges információ a rendelkezésére áll egy, a fejlett és fejlődő országokat is érintő globális éghajlatügyi egyezmény létrehozásához.

A tanulmány – amely a valaha elkészített egyik legnagyobb és legrészletesebb – több mint 200 lehetőséget sorol fel 10 gazdasági szektorra és 21 földrajzi régióra bontva, amellyel 2030-ig 40 százalékkal az 1990-es értékek alá csökkenthető az üvegházgázok kibocsátása.

2030-ig a szél, a nap, és egyéb fenntartható megújuló energiaforrások biztosíthatják a globális energiaigényt mintegy egyharmadát; a jobb energiahatékonyság több mint negyedével csökkentheti az üvegházgázok kibocsátását, valamint az erdőirtás a fejlődő országokban – amely az egyik legfőbb kiváltó oka a klímaváltozásnak, és az egyik legnagyobb veszély a fenntartható fejlődésre nézve – majdnem teljesen meg-

szűnhetne. Mindennek a költsége a globális GDP kevesebb, mint fél százalékát teszi ki.

Minthogy a kormányok jelenleg a globális gazdaság újjáépítésén dolgoznak, megvan az egyedülálló lehetőségük, hogy egy alacsony szénkibocsátású gazdaságot építsenek ki, amely munkahelyek teremtése mellett az éghajlatot is stabilizálni fogja. Alacsony szénkibocsátású technológiák és termelési modellek már ma is léteznek, és a gazdasági mellett környezetvédelmi hasznuk is van.

A tanulmány az eredményeket egy „csökkentési költséggörbe” formájában mutatja be, amely grafikusán illusztrálja azokat a lehetőségeket, ahol a leginkább költséghatékony szén-csökkentést lehet véghez vinni. Ezek közé tartozik 14 milliárd tonna szén-dioxid-kibocsátás megtakarítása a szén alapú erőművek – többek között – létező, és tisztának bizonyult megújuló energiákkal való kiváltásával; további 14 milliárd tonna fenntartható földhasználat a mezőgazdaságban és az erdészeti szektorban; valamint 11 milliárd tonna az energiahatékonyságból. *McKinsey* ezen felül még azonosított 9 milliárd tonna potenciális kibocsátás-csökkentési lehetőséget, amelyeknek vagy magasabb a költsége, vagy olyan viselkedésbeli változásokkal járnak, amelyeket nehéz számszerűsíteni.

A tanulmányban *McKinsey* minden szektorban megvizsgálja a költségeken és a kibocsátáson alapuló lehetőségeket, az atomenergiát is beleértve. A WWF úgy gondolja, hogy az atomenergia költségeit alulbecsülik. De még fontosabb, hogy az atomenergia nem életképes lehetőség, figyelembe véve a nukleáris technológiák terjedését, a magas radioaktivitású hulladékot és a plutóniumszivárgások veszélyeit is. További lényeges kibocsátás-csökkentés lehetséges a kombinált hő és energia (CHP), a biomassa-alkalmazás, a jobb energiahatékonyság, és az alacsony szénkibocsátású termékek által, amelyek meg fogják védeni az éghajlatot atomenergia szükségessége nélkül is.

A WWF üdvözli a tanulmány lényeges eredményeit, amelyek megmutatják, hogy ha az összes technológiai megoldást áthelyeznénk a gyakorlatba, lehetséges volna az üvegházgázok kibocsátását 2030-ig 40 százalékkal az 1990-es értékek alá csökkenteni. Ez egyenlő a jelenlegi kibocsátás 70 százalékos csökkentésével, ami elegendő lenne ahhoz, hogy a hőmérséklet globális emelkedését a 2 °C-os szint alatt tartsuk. A 2 °C ugyanis az a határérték, ami alatt még elkerülhető a klímaváltozás visszafordíthatatlan, katasztrófális hatása.

Dallos György
WWF Magyarország

Új globálhisztéria: savasodik az óceán!?

Mottó:

„Nem törődnek a gyakorlati tényekkel, csak mennek a maguk útján. A legtöbb amit tehetünk, tudatjuk a közvéleménnyel, hogy érdekeinket aláássák egy kisebbségi fanatikusok fondorlatos cselszövése.”

Arthur Highbly (*High Voltage* c. művében a felelőtlenül nyilatkozókról)

• **Eltűnhetnek fajok, ha tovább savasodik az óceán...** (mindennapos hír)

• **A légköri szén-dioxid növekvő szintje miatt az eddigi feltételezésekhez képest jóval gyorsabban savasodnak az óceánok. A folyamat leginkább a mészképző élőlényeket veszélyezteti...** (*Pacific Marine Environmental Laboratory*)

• **Az óceánok tízszer gyorsabban savasodnak, mint eddig hittük –** (*National Geographic*)

• **Klimaváltozás az óceánok mélyén** (*Erdészeti Lapok*, 2008. jún.)

A hazai és nemzetközi sajtó menetrendszerű pontossággal visszatérően tárlja a fenti, már majdnem általános iskolai szinten is belátható, középiskolás szinten már cáfolandó, megtévesztő klímavészíreket. A hazai és a nemzetközi sajtó jeles zsumnalisztái is az IPCC*-re támaszkodva és rá hivatkozva, időről-időre az óceánok elsavanyításával és a benne levő élővilág pusztulásával „vészkonatnak”. Nehogy kopjon az önmarcangolási hajlamunk, rögtön hozzáteszik, mindezért a levegőbe küldött gonosz fosszilis CO₂ a felelős, azaz mi együtt, emberek vagyunk a felelősök. Ebben, a magát profetikus tulajdonságokkal felruházó IPCC jár az élen, ezt a dilettáns gazd. politikai célból megkreált gittegylet-seregletet (állítólag 2000 főből áll, vezetője egy indiai vasútépítő) terheli a legnagyobb a felelősség, vagy inkább felelőtlenység.

IPCC jelentés 2. kötet a klímaváltozás hatásairól (publikálva: 2007. 04. 08)

<http://fenntarthatofejloves.net/2007/04/08/ipcc-jelentes-2-kotet-a-klimavaltozas-batasairol/>

„Az IPCC most először támasztotta alá, hogy az óceánok savasodnak a felmelegedés következtében”

Akkora önálló iparágga nőtte ki magát a „klímavészbiznisz”-kutatásnak ez az ágazata is, hogy a magukat komolyan tartó természettudományos folyóiratok, Nature, National Geographic, Pacific Marine Environmental Laboratory, de még a Teller Ede alapította Lawrence Livermore Laboratory oldalán is állandó vezető téma. Itthon a Zöldek, Hulladék Munkaszövetség, a Greenfo, WWF, és a sajtó minden más változata és irányzata versenyeznek egymással, ki tudja többször megjelentetni ezt a rögeszmés téveszmét.

Az IPCC felelőtlen, a legcsekélyebb term. tudományos alapokat is nélkülöző munkássága nyomán tovább fokozzák a tömeghisztériát, a jól előkészített tudatlanság termékeny földjében. Rutinszerűen mulasztja el az igazság közlését, és módszeresen tart sötétségben hamis információk közlésével.

„Az emberi tevékenységnek köszönhetően a levegőben megnőtt szén-dioxid-mennyiség vízben oldódva a tengerek/óceánok pH értékét olyannyira lecsökkenti, hogy már olyan savas az óceán, hogy É-Kaliforniánál elkezdte szétmarni a kagylóhéjakat”! (Az eredeti angol cikk a Pacific Marine Environmental Laboratory oldalán olvasható)

Nézzük meg, meddig etethetnek még bennünket az áltudományos rémhírekkel, avagy meddig ehetünk még osztrigát?

Az IPCC szerint a légkörben 730 gigatonna szén van! Talaj 1500 Gt, kőzetek 12 000 000 Gt, az óceánok 38 000 gigatonna szénnel veszik ki a részüket a raktározásból, ill. körforgalomból. A Föld éves szénegyenérték-kitermelése (olaj, gáz, kőszén) egyes adatok szerint 5-7 Gt, a legmagasabb érték, amit találtak 10 Gt/év volt. Az óceán pH-ja 8,0-8,5 között változik. Mint látható a levegő C-tartalmát (nem a szén-dioxidot) ma 730 Gt-ra becsüli az IPCC, ha ezt 1

egységnek vesszük, akkor ehhez képest a bioszféra 0,7 x, a talaj 2 x, az óceán 52 x, a kőzetek 16 500 x több szénet tárolnak a ma elfogadott nézetek szerint, mint a légkör!

Könnyű belátni, azok az önjelölt „klimakatasztrófa-szakértők” akik az óceánok szénsavtengerré változtatásával riogatnak (IPCC, Al Gore: Kellemtelen igazság c. Nobel-díjas filmje) olyan tudatlan prókátorok, akik még azt a fáradságot sem veszik, hogy átgondolják a saját számaikat. Szerintük 2100-ra 0,4-0,6 pH-val csökken majd az óceánok pH értéke. Még, ha az egyensúlyra törekvő fizikai trv-eket (**Henry-trv) figyelmen kívül is hagyná a természet, és nemhogy az összes évi antropogén CO₂-t, hanem az egész légköri 0,037 t% (370 ppm) szén-dioxidot máról holnapra kivonnánk a légkörből, azaz mind a 730 Gt szén elnyeletnének az óceánokkal, az azt jelentené, hogy 38 ezer Gt-ról 38 730 Gt-ra emelkedne az óceánok karbontartalma. Azaz, ebben a teljesen képtelen esetben sem több, mint alig 2% a növekmény! Ha az éves teljes kitermelt antropogén 5-10 Gt tonna szén (kőolaj, földgáz, szén) az óceán nyelné el akkor az max. 38 010 Gt rezervoárt jelentene, azaz + 0,0003 százalékot. pH-ban kifejezve közel 0,01 százalékot!

Ennyit az antropogén szén-dioxiddal és a savasodó, és az ember által szódavízzé változtatott óceánnal riogató IPCC felelőtlenységéről. Ha elfogadjuk a már általam korábban itt (Erdő vagy ültetvény, Erd.Lapok 2006. február) egyszer már ismertett német-holland kutatások eredményeit (és a növényvilág tényleg csak 7-12 %-ot nyel el az antropogén CO₂-ből még akkor is egy 0-t be kell iktatnunk, így 0,00003%. Ebből nem igen lesz korall- és kagylópusztulás.

Közelítsük meg a kérdést még pontosabban.

Az alábbi weboldalon az akvaristák számára található egy jól ismert összefüggés, táblázatba összefoglalva. Egynémely akvarista-boltokban szórólapon is. Ez mutatja meg nekik, ha egy akváriumban be akarnak állítani valamely lakójának optimális pH értéket – egy meghatározott víz keménységi foknál – mennyi CO₂-t kell beleoldaniuk egy adott, kívánt pH érték eléréséhez: <http://www.the-krib.com/Plants/CO2/kb-ph-co2-chart.html>

* IPCC = Világmeteorológiai Szervezet (WMO) az Egyesült Nemzetek Környezeti Programjával (UNEP) közösen 1988-ban hozta létre az alábbi célra: „Az IPCC feladata, hogy tudományos, szakmai és társadalmi-gazdasági információk biztosításával segítsen egy átfogó, objektív és átlátható képet alkotni az emberi faj okozta klímaváltozás kockázatairól, annak lehetséges hatásairól, illetve az alkalmazkodás és megfékezés lehetőségeiről. Az IPCC nem folytat kutatásokat és nem kíséri figyelemmel az éghajlatra vonatkozó adatokat, vagy más idetartozó paramétereket. Összefoglaló megállapításait főleg a már publikált tudományos szakirodalom alapján készíti.”

** A Henry-törvény egyszerű egyenlet, amely a gázok folyadékbeli oldhatóságát írja le. A folyadékok és szilárd anyagok folyadékbeli oldhatóságát a nyomás nem befolyásolja számottevően, de a gázokét igen. A nyomás növelése növeli a gázok oldhatóságát.

\ pH \ KH\	6.0	6.2	6.4	6.6	6.8	7.0	7.2	7.4	8.0
0.5	15	9.3	5.9	3.7	2.4	1.5	0.9	0.6	0.2
1.0	30	19	12	7	5	3	1.9	1.2	0.3
1.5	44	28	18	11	7	4	2.8	1.8	0.4
2.0	59	37	24	15	9	6	4	2.4	0.6
2.5	73	46	30	19	12	7	5	3	0.7
3.0	87	56	35	22	14	9	6	4	0.9
3.5	103	65	41	26	16	10	7	4	1.0
4.0	118	75	47	30	19	12	6	5	1.2
5.0	147	93	59	37	23	15	9	6	1.5
6.0	177	112	71	45	28	18	11	7	1.8
8.0	240	149	94	59	37	24	15	9	2.4
10	300	186	118	74	47	30	19	12	3
15	440	280	176	111	70	44	28	18	4

CO₂ milligrams/liter

Tehát, pl.: ha adott egy 6 KH (karbonátos keménységű) vizünk, aminek megmérjük a pH-ját – legyen 8, mint az óceán –, akkor az literenként 1,8 mg oldott CO₂-t tartalmaz de, ha pl.: az akváriumunkban élők jobban éreznék magukat a 7,4 pH-ás vízben akkor mi a teendőnk? El kell „savanyítanunk”, mint az IPCC-nek az óceánokat.

A feladat a következő:

1. Összesen bány mg szén-dioxidot kell beleoldanunk az akvárium vizébe, hogy a kívánt értékben „elsavanyítsuk” azaz a korallak és kagylók mészvázát „oldjuk”, de legalább hatásosan megtámadjuk? Mivel a táblázatból is kiolvashatóan 6 KH mellett és 7,4 pH-nál már, az 1,8 mg/l oldott CO₂-vel szemben 7 mg-ot kell tartalmaznia, a különbözetet 5,2 mg-ot literenként „el kell még nyeletnünk” a szobai óceánunkkal a levegőből. Bal oldali függőleges oszlop: víz karbonátos keménysége. (= A karbonátos keménység a víz pufferelő képességét mutatja. Ez stabilizálja a pH-értéket. A tengervíz

6-7 KH. Ezért választottam a táblázatból a példa kedvéért ezt a sort)

2. Ki kell számítanunk mennyi vizet tartalmaz a „Föld akvárium”, azaz mennyi a világóceánok e célból számbeveendő térfogata?

$$A \text{ Föld felszíne: } AF=4 \pi \cdot r^2$$

A glob. akvárium alapterülete a Föld felszínének 70 százaléka. Az akvárium átl. mélysége 4000 m. Az átkeveredést, antropogén CO₂-t (sőt felmelegedést is = + 1 °C) állítólag eddig „mutatta” ki az IPCC és ugyanő még korábban 3000 m-ig vizionálta az antropogén CO₂ „lekeveredését”. Az Erd. Lapok 2008. júniusi számában már 4500 méterről értesülhettünk. Tehát most már ki tudjuk számítani az óceánban tárolt és elsavanyítandó tengeri víz térfogatát is.

$$V \text{ Óceán} = 4 \pi r^2 \times 0,7 \times 3 \text{ km}$$

$$A \text{ Föld sugara} = 6300 \text{ km}$$

$$V \text{ Ó} = 4 \pi 3,97 \times 10^7 \times 0,7 \times 3 \text{ km} = 1,005 \times 10^9 \text{ km}^3 = 1005 \text{ Gt (egyszerűsítve } 1 \text{ m}^3 \text{ tengervíz} = 1 \text{ tonnával számoljunk)}$$

Az IPCC vizionálta 0,6 pH –ás „elsavanyításhoz” szükséges CO₂ = 1005 x 5,2 = 5226 Gt

Ez azt jelenti, hogy a „savasodáshoz”, az óceánokba még 5226 Gt széndioxidot kellene maradéktalanul beleoldanunk. Az éves antropogén széndioxid kibocsátás a legpesszimistább számítások szerint 25- 27 Gt/ év. Nincs az az IPCC fantázia, vagy emberi tevékenység, amely ezt valaha is meg tudná oldani! A végére hagytam: a Duna vizének pH-ja 6,5-7,5! Látott már valaki e „savanyú” vízben szétmárt kagylóházat?

Közérthetően: az egész hír egy kitárlt hazugság, hisztériakeltés, célja a félelemkeltés... de kinek, minek az érdekében?

A The Wall Street Journal cikke az antropogén CO₂ által okozott felmelegedés taburól (2007. március 4.)

„Senki ne higgye, hogy az egész felhajtásnak sok köze van a globális felmelegedéshez.

Ha az állam ugyanis korlátot állít fel az üvegházhatást okozó gáz kibocsátására, akkor mesterséges piac keletkezik. Ezen a piacon az alacsony emissziójú cégek, vagy azok, amelyek az átállást könnyebben, olcsóbban meg tudják oldani, profithoz juthatnak a kvótákkal történő kereskedelem révén. A szén-dioxid kibocsátási mennyiségének korlátozása és az emissziókereskedelem nem környezetvédelmi, hanem jól felfogott profitérdekeket szolgál. Az üzleti világnak és a környezetvédőknek is van miről hallgatniuk klímaügyben.”

Erdősors és klímaváltozás

A világ erdeiben hatalmas lehetőség rejlik a klímaváltozás hatásainak tompítására, de ahhoz, hogy mindez valóság lehessen, azonnali és világméretű összefogás szükséges. Az erdők szerepéről szóló indító párbeszéd alkalmával 250 kormányzati, erdészeti társaság, illetve szakszervezet képviselője, környezetvédelmi és társadalmi egyesületek és nemzetközi szervezetek szakemberei, valamint erdőtulajdonosok, helyi lakosok és erdei közösségek közreműködésével indult el egy tízhónapos tárgyalássorozat.

Első alkalommal a csoport megállapodott öt fő elvben, amelyet a klímaváltozásról tárgyalóknak követniük kell. Az erdők fenntartható módon való ke-

zelése csökkenti a fakitermelés kedvezőtlen hatásait, valamint az erdőterületek fogyatkozását, ugyanakkor elősegíti az erdőktől függő közösségek milliósainak megélhetését.

A tervezet kiemeli, hogy az erdők kezelésére és az erdőkre, illetve az erdő erőforrásaira vonatkozó helyi jogokat (főként az erdőből élő közösségek jogait) minél hamarabb tisztázni kell, valamint a siker érdekében megerősíteni és átláthatóvá tenni.

„Fontos korban élünk, amelyben Bolygónk jóléte veszélyben van, gazdaságunkat az összeomlás fenyegeti, és milliárdok élete válhat bizonytalaná. Ez a klímaváltozás pillanata” – mondta *Abdon Nababan*, az Indonéziai Belsőszü-

lött Közösségek Szövetségének elnöke. „Hallgassanak a bennszülöttekre szerte a világon! Ismereteink hasznosítják az erdőkben rejlő lehetőségeket, és viszonzásul, az erdő a záloga a gazdasági fejlődésnek és az értékek megőrzésének.”

(www.greenfo.hu)

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.erdeszeti Lapok.hu

www.forestpress.hu

www.allamerdo.hu

www.erdo.hu

Tudósítás erdőtörvényügyben

A Közönségkapcsolatok és a Közjóléti Szakosztály márciusi üléséről

Orosz Sándor, Pethő József, Herbály Imre, Horgosi Zsolt, Tamba Miklós és Mőcsényi Miklós

Különös hangulata van, mikor ennyi zöld ruhás erdész tölti meg a termet. Ezt én is érzem, aki erdömérnökként végeztem, és beszélem az erdésznyelvet – bár az elmúlt 20 évben keveset gyakorlom. Már érkezésemtől elhatározom, hogy most fegyelmeltem és empatikusan arról tudósítok, hogy az erdészek mit tartanak megoldandó problémának. Aki az elmúlt hetek hazai vitáiból a természetvédelmi szempontokra kíváncsi, a greenfo oldalán olvassa el! Hogy csak kettőt idézzek: Március elején a Parlament elé kerültek a WWF módosító javaslatai az erdőtörvényhez, néhány nappal később dr. Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa felkérte a kormányt, hogy a törvénytervezetet jelenlegi formájában ne fogadja el. Öt órán át hallgattam az előadásokat és hozzászólásokat, nem tudom valamennyit összefoglalni. Néhány jellemző gondolatot próbálok kiragadni. Dr. Pethő József az Országos Erdészeti Egyesület elnöke arról beszélt, hogy ma, az erdészeti részvénytársaságokban kb. ezerrel kevesebb a tő melletti erdész – főképpen a középfokú végzettségű kerületvezető erdészekről van szó –, mint 20 évvel ezelőtt az akkori erdőgazdaságokban. Ezek a kollegák nagyon hiányoznak, többek között a falopások ellen is sokat tehetnének. Az elnök felhívta a figyelmet, hogy Magyarországnak évente 10 millió m³ faanyagra van szüksége, és ezt úgy tudja kitermelni, hogy az élőfakészlet emelkedik, vagyis kevesebb fát vágnak ki, mint amennyi évről évre újratermelődik. Aki azt akarja, hogy kevesebb papír-

fát vágjanak ki, küzdjön a szórólapok ellen, aki soknak tartja a 2-2,5 millió m³ tűzifa kitermelést, találjon a fűtésre más megoldást! Azt is tudomásul kell venni, hogy az uniós védelem alatt álló Natura 2000 területekkel együtt a hazai erdőknek most már több mint 40%-a védett. Ha ezeken a területeken a fakitermelést nagyon erősen korlátozzák, akkor a többi erdőből kell nagyon sok fát kivágni. Ez így nem megy! – mondta.

Náblík András, a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdömérnöki Karának dékánja beszámolt arról a kemény küzdelemtől, amelyet az elmúlt években azért folytattak, hogy ne változtassák meg a hagyományos, osztatlan 5 éves erdömérnökképzést. A jelenlevők örömmel fogadták, hogy van előrelépés, hiszen a Magyar Rektori Konferencia is megszavazta a kezdeményezést. A dékán úr nem nyugodt a végzett erdömérnökök sorsa felől sem. Kikerül a sokoldalú biológiai, műszaki és gazdasági ismerettel bíró fiatal szakember, és mi lesz vele? Egyre kevésbé világos, hogy mi a dolga. Ha a zöldekre hallgatunk, akkor az, hogy az erdők természetvédelmi és közjóléti funkciója érdekében dolgozzon. A zöldek jól tudnak kommunikálni, de ki hallgatja meg a kevésbé iskolázott falusi lakosságot, akik munkahelyeket veszhetnek el, ha a fakitermelés visszaszorul? Herbály Imre, az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának alelnöke csatlakozott a bevezetőt mondó Zétényi Zoltán véleményéhez. Ő sem örül annak, hogy míg a világban az erdészeti ágazat presztízse nő, Magyarországon már

csak minisztériumi osztály jut az erdészeknek. Ő is a Természeti Erőforrás Minisztériumot tartaná megoldásnak, amelyben egyenlő félként, egyformán magas szinten képviseltetné magát a természetvédelem és az erdészet. (Azt már csak a tudósító teszi hozzá: nagyon sokan ezt akarják, de különböző elképzelésük van arról, hogy mik legyenek a játékszabályok.)

Orosz Sándor, az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságának alelnöke felidézte azt az időszakot, mikor az előző erdőtörvény 13 évvel ezelőtt megszületett. Most azt érzi, hogy olyan gyorsan változnak a kihívások, hogy az új törvény máris egy korábbi helyzet kérdéseire ad válaszokat. Vajon mikor kell megint új törvényt hozni? Például ma már korszerűtlennek látszik az a gyakorlat, hogy a hatékonyság nevében az erdőben nagy, üzemanyagfaló gépekkel kell dolgozni. Nem inkább természetközeli gazdálkodásra és az élőmunka bevonásával vidéki munkahelyek létrehozására lenne szükség? Hosszú, hosszú hozzászólások következtek a profi kommunikációról. Arról, hogy a nagyközönségnek reális képet kell festeni az erdészek munkájáról. Ezt ma már nem lehet szövívők és kommunikációs szakemberek nélkül végezni. És itt a tudósító – nagy megértéssel az erdészszakma iránt – megint közbeszól. Évszázadokon át természetes volt, hogy az erdészek mondják meg, hogy az erdőben mi történjen, hiszen nekik ez a tanult szakmájuk, ők értenek hozzá. Az ökológusok, természetvédők már néhány évtizede elkezdték hallatni hangjukat, de most már ott tartunk, hogy szinte minden kirándulóknak véleménye van. Ezt az erdészek nagyon nehezen tudják megszokni. A szakma nem változik gyorsan, de változik. Emlékszem, hogy 20 évvel ezelőtt mikor valaki megpróbált külföldi példák alapján a nagy vágásterületekkel szemben a folyamatos erdőborítás és a kis lélekben történő fakitermelés mellett érvelni, pillanatok alatt megkapta, hogy ilyet a Kárpát-medencében nem lehet végezni. Ma is vannak, akik hangosan tiltakoznak, de egyre nehezebben tudnak szakmai érvekre hivatkozni. Valószínű, hogy az előttünk álló globális válság időszakában felgyorsulnak a változások. Nagy szükség lesz arra, hogy az erdészek világosan megfogalmazzák véleményüket. És meghallgassák másokét...

Gadó György Pál

Nagy Dániel nyílt levele

„Meglepődve olvastam az Élőlánc Magyarországért erdőtörvénnyel kapcsolatos sajtóközleményét, melyben a tervezet koncepcionális, alapvető hiányosságait rója fel a jogalkotónak. Sajnálom, hogy az „Élőlánc Magyarországért” szervezet a 2005 óta folyó törvényalkotási munkához egyetlen egy sornyi szakmai javaslatot sem jutott el; sajtóközleményének készítői valószínűleg sem a hatályos erdőtörvényt, sem a tervezetet nem olvasták el, hiszen akkor tudnák, hogy a „környezetromboló üzemmódot” nem kell megszüntetni, hiszen az üzemmód, mint jogintézmény a természetközeli erdőgazdálkodás érdekében, számos szakmai és civil szervezettel egyeztetve került újonnan a törvénytervezetbe;

– sajtóközleményének készítői szerint a tervezet „meg sem kísérli megfogalmazni a fenntarthatóság érdekében elérendő célokat”, pedig ezt a tervezet 1. § teszi meg mintegy 9 pontban.

– sajtóközleményének készítői nem tudják, hogy a körzeti erdőtervezésnél jelenleg is biztosított a helyi közösségek véleménynyilvánítása (bár ezzel a meghívó és a hirdetmény ellenére mind az önkormányzatok mind a civil szervezetek ritkán élnek), de ezt jelenleg sem a törvény, hanem az erdőtervezésről szóló rendelet teszi lehetővé.

Sajnálom, ha bármely civil szervezet hangzatos, de megalapozatlan nyilatkozatokat tesz erdőkkel, erdőtörvénnyel, erdőgazdálkodással kapcsolatban, hiszen ezzel a szakmai munkában résztvevő más civil szervezetek hitelességét is rontja.

Az erdővel nem csak törvényalkotás-kor foglalkozók több okból is várják a 2005 óta készülő új törvényt, hiszen:

– bevezeti a természetességi állapot jogintézményét, előírja, hogy az erdő természetességi állapota nem romolhat az erdőgazdálkodás során;

– korlátozottan forgalomképessé nyilvánítja az állami erdőket, mivel a hatályos jogszabályok nem tartalmaznak erre vonatkozó előírásokat;

– civil részvétellel létrehozza az Országos Erdő Tanácsot az erdőkkel kapcsolatos széles körű társadalmi egyeztetések megteremtése érdekében;

– előírja az erdőre vonatkozó erdőgazdálkodási szerződés kötelező, garanciális tartalmi elemeit, pontosítja az erdőgazdálkodói nyilvántartás részletes szabályait, tiszta felelősségi viszonyokat teremt;

– a kisebbségi tulajdonosok és az erdő védelmében bevezeti az erdőfelújítási biztosíték jogintézményét;

– definiálja az egységes természetvédelmi rendeltetést;

– bevezeti az üzemmód fogalmát, lehetővé téve a vágásostól eltérő (szálaló, átalakító, faanyagtermelést nem szolgáló) üzemmódok alkalmazásának támogatását, adminisztrációját, ellenőrzését;

– a feleslegesen duplikált engedélyezési eljárások ésszerűsítésével egyszerűsíti az erdőgazdálkodók adminisztrációs terheit, lehetővé teszi, hogy az erdészeti hatóság növelje a terepi ellenőrzések számát, biztosítja a hatósági beavatkozás lehetőségét szükség esetén;

– korlátozza az invazív fajok alkalmazását erdőtelepítéseknél, erdőfelújításoknál;

– szigorítja az erdőgazdálkodás során a szakmai felelősségre vonás szabályait;

– a hatályos törvénytől részletesebben szabályozza az erdőgazdálkodási és erdővédelmi bírság tényállásait;

– megteremti az illegális fakitermelés elleni hatékonyabb fellépés eszközrendszerét, bevezeti a faanyag eredetigazolási rendszert, szélesebb ellenőrzési jogokat biztosít az erdészeknek, kialakítja az erdészeti hatóság erdővédelmi szolgálatát.

Természetesen előfordulhat, hogy a benyújtott törvénytervezet egyes helyeken módosításra szorul, ehhez azonban konkrét, szakmailag megalapozott, normaszöveg szintű javaslatok szükségesek. Remélem az Élőlánc Magyarországért a jövőben ilyen javaslatokkal is bekapcsolódik az erdőket érintő jogalkotásba.

Erdészüdvözlettel

Dr. Nagy Dániel

főosztályvezető

FVM Természeti Erőforrások Főosztály”

* * *

Hát azt nem állítom, hogy felgyúgultam több napja tartó nyavalyámból, miután betegágyamból végignéztem március 24-én a Parlament erdő-törvénnyel kapcsolatos vitáját, de mindenestre sokkal jobban éreztem magam, mint annak előtte. A sajnós gyér számban jelen lévő képviselők túlnyomó többsége határozottan kiállt az erdészek érvrendszer mellett. Még az is elhangzott államtitkári szájából, hogy „nehogy már az erdészeketől kelljen az erdőt megvédeni”. Szóba került a zöld szervezetek protestálása is, ám kiderült, hogy a mintegy harminc szerveződés közül alig tucatnyi jelent meg azokon a szakmai vitákon (bizottsági üléseken), ahol kifejtették volna mindazon erdészellenes nézeteiket, melyeket a különböző médiumokban oly fennhangon hirdettek. Egyszóval az előterjesztett erdő-törvény – kisebb pontosításokkal – úgy tűnik, április végére megjelenhet a Magyar Közlönyben.

(A szerk.)

Energia az óceánból

Az óceánok mélyén található hideg vízrétegek és a felszín közelében található melegebb rétegek közötti hőmérsékletkülönbséget fel lehet használni energia kinyerésére. Az ezzel kapcsolatos egyik nehézséget az jelenti, hogy akár 1000 méteres mélységből kell vizet szivattyúzni. Valójában egy tengeri hőenergiát hasznosító erőműről van szó, amely egy zárt vezetékkörből áll, amelyben ammóniát keringetnek. A cseppfolyós halmazállapotú anyag a melegebb felszíni vígré-

tegek hatására elpárolog, és egyben megnő a nyomása is. Ezzel a megnövekedett nyomású ammóniagázzal egy turbinát hajtanak meg. Ezután egy hőcserélőben lehűtik a gázt, így az ammónia kondenzálódik. A hűtéshez a mélyebb rétegekből származó hideg tengervízet használják fel, amelyet ehhez a felszínre kell szivattyúzni. A vezetékek hossza, amelyek a hideg tengervízet szállítják, eléri az 1000 métert.

(Élet és Tudomány)

Kerületvezető erdészek figyelem!

Az Erdészeti Lapok szerkesztősége kéri a kerületvezető kollégákat, hogy aki megőrizte szolgálati naplóját, juttassa el a szerkesztőségbe. Szeretnénk ezekből a feljegyzésekből kivonatolni, és a tanulságos, érdekesebb eseményeket, megfigyeléseket közreadni. A naplókat természetesen visszajuttatjuk a feladónak. Ha fénymásolatot kapunk, az is alkalmas a szerkesztésre. Megkülönböztetett figyelemmel várjuk az idős erdészek feljegyzéseit.

A szerkesztőség

A pilisi félmilliárd

Balról: Zoltán János, Zambó Péter, Steiner Pál, Lukovich Tamás és Csépanyi Péter

Ünnepélyes keretek között indította útjára a Pilisi Parkerdő Zrt. uniós támogatásból finanszírozott természetvédelmi projektjét. A megnyitón az erdész- és természetvédelmi szakma képviselőin túl a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács és civil zöld szervezetek tagjai, valamint az önkormányzatok képviselői is részt vettek.

A Budakeszi úti Erdészeti Információs Központban indult útjára az erdészeti ágazat eddig legnagyobb, európai uniós forrásból finanszírozott természetvédelmi célú fejlesztési pályázata. A „Parkerdő természetesen” nevet viselő, másfél éves programra több mint 460 millió forint támogatást nyert a projektgazda Pilisi Parkerdő Zrt. A rendezvényen az erdész- és természetvédelmi szakma országos és regionális szinten egyaránt képviseltette magát. Az esemény jelentőségét emelte, hogy azon a Regionális Fejlesztési Tanács elnöke és a Pro régió

Ügynökség igazgatója is részt vett. Rajtuk kívül a meghívottak között a zöld civil szervezetek, valamint az érintett önkormányzatok és a sajtó képviselői is jelen voltak.

A projekt bemutatását ünnepélyes aláírási és faültetési ceremónia kísérte. Az érdeklődők az ágazati képviselők rövid beszámolóiból képet kaphattak az erdészeti és természetvédelmi témájú európai

uniós források hazai jelentőségéről és a további pályázati lehetőségekről.

Az idén negyvenéves fennállását ünneplő Pilisi Parkerdő valóban eddig soha nem látott mértékű – 570 millió forintos – természetvédelmi fejlesztési programja az Európai Unió és a magyar állam 460 millió forintos támogatásával valósult meg. A közép-magyarországi operatív program keretében tavaly meghirdetett „Élőhelyek és élettelen természeti értékek megőrzését, helyreállítását szolgáló beruházások” című pályázati konstrukció eddig nem látott lehetőséget adott a mára sok tekintetben aktuálisá vált beavatkozások szakszerű megvalósítására. A program nyitó rendezvényén emléklapot írt alá és emlékfát ültetett dr. Steiner Pál, a Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács elnöke. Dr. Lukovich Tamás, a Pro Régió Ügynökség ügyvezető igazgatója és Zambó Péter, a Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgatója.

A „Parkerdő természetesen” nevet viselő program célja a Pilisi Parkerdő kezelésében lévő védett természeti és Natura 2000 területek s élőhelyek természeti állapotának megővése, javítása. A megvalósítás másfél éve alatt 32 községhatárban összesen mintegy 400 helyszínen akácok és fenyvesek helyén őshonos erdőt ültetnek, visszaszorítják az agresszíven terjedő bálványfát, vizes műtárgyakat tesznek átjárhatóvá, egykori kőbányák földtani értékeinek megmentéséről gondoskodnak. Az uniós támogatás az első lépés megtételéhez nyújt nagy segítséget, a születő új erdők évtizeden keresztül tartó ápolásáról a Pilisi Parkerdő gondoskodik. A tervek és elképzelések a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készültek. Kiemelt szerepet kap a kommunikáció, ezen belül is a zöld és egyéb civil szervezetek tájékoztatása a fejlesztések megvalósulásáról.

Lomniczi Gergely

Fotó: **Pápai Gábor**

Gubacsdarazsak nyomában Kelet-Ázsiában

Balról jómagam, George Melika, Graham Stone, Rachel Atkinson és Karsten Schönrogge

Ez az utazás képletesen szólva 1991. májusában kezdődött. Ekkor látogatott meg ugyanis először bennünket két brit kutató, *Graham Stone* és *Karsten Schönrogge*. Hozzám hasonlóan ők is a tölgyeken élő gubacsdarazsokat tanulmányozták. Az előzetes levelezések kifejezetten udvarias hangneme, és az angolokkal kapcsolatban megszokott sztereotípiák alapján idősebb, „savanykás modorú” urakra számítottam. Az első találkozás igen kellemes meglepetést hozott. Egy kifejezetten „hobo” megjelenésű VW mikrobusszal két, korombeli, 20-as éveik végén járó, vidám fickó jelent meg az Erdészeti Tudományos Intézet Gödöllői Arborétumában (akkor még ott laktunk). Nagyjából fél percig tartott a közös hangnemet megtalálni. A csapathozott *George Melika*, az ungvári egyetem rovarásza, aki azóta már magyar állampolgár (egyébként magyar anyanyelvű is). Innentől kezdve a mai

napig meglehetősen intenzív és gyümölcsöző szakmai együttműködés alakult ki közöttünk, nem is beszélve a családjainkra is kiterjedő jó barátságra. Megszámolni sem tudnám, hogy hány-szor jártak személyesen (később hallgatóik és besoztott kutatóik is) Magyarországon (először Gödöllőn,

majd Mátrafüreden), hány konferencián vettünk együtt részt, hány publikációt jelentettünk meg közösen. Jelenleg egy európai tölgy-gubacsdarazs monográfiájában is dolgozunk együtt. Gubacsdarazsak nyomában jártunk már együtt Európa számos országában és az Egyesült Államokban is. Ennek az együttműködésnek legújabb, kiemelkedő és terveink szerint nem is az utolsó állomása volt a 2008. szeptember 20. és október 27. közötti kelet-ázsiai gyűjtőtúr, melyet legnagyobb részben az University of Edinburgh (*Graham* jelenlegi munkahelye) finanszírozott. Az út során 3 országban töltöttünk hosszabb időt: Oroszország (2 hét), Japán (2 hét) és Tajvan (1 hét). Tudományos szempontból ez a régió azért különösen érdekes, mert igen gazdag tölgyfajokban. Széles körben elfogadott vélemények szerint a tölgyek Kelet-Ázsiában alakultak ki, és innen terjedtek el az északi féltekén. Igen sok olyan *Quercus* fajjal találkozhatunk itt, amely máshol egyáltalán nem fordul elő. Sok újdonságot tartogat még az ezekhez kötődő gubacsdarazs-fauna is, mert ezt napjainkig nem, vagy csak szóróványosan kutatták.

Az ötfős expedíció tagjai (*Graham*, *Karsten*, *Graham* korábbi PhD hallgatója, *Rachel At-*

kinson, *George* és *jómagam*) Amszterdamban találkoztak. Innen Szöulon keresztül repültünk (összesen kb. 14 óra repülés) a 700 ezres lélekszámú Vlagyivosztokba, a Primorszki körzet központjába. Aki esetleg félne a repülőtől, az Moszkvától vonattal már egy röpké hét alatt el is juthat ide. Vlagyivosztok nagyjából a 43. szélességi körön fekszik, azaz valamivel délebbre, mint Magyarország legdélebbi pontja. Tulajdonképpen már nem is Szibéria, attól keletre kerül el, Oroszország legdélekeletibb csücske, a koreai-kínai-orosz hármashatártól északra fekvő terület. A Primorszki név nagyjából „tengermellékit” jelent, és a Japán tenger közelségére utal. Hokkaidótól (Japán északi szigete)

George és egy méretes *Andricus mukigawe* gubacs

mért legkisebb távolsága 300 km-en belül van. Területe 166 ezer négyzetkilométer. Azaz alig kisebb, mint Magyarország és Ausztria együtt, Oroszország térképén ezzel együtt is egy alig látható kis foltocska. Lakossága nem éri el a 2 milliót, ennek nagyobb része is néhány nagyobb városban koncentrálódik. Azaz átlagos népsűrűsége csak kilencede a magyarországinak. Házigazdáinkkal, az Orosz Tudományos Akadémia Biológiai Kutatóintézetének rovarászai-val, valamint két Toyota terepjáróval jártuk a környék tölgyeseit, gubacsdarazsak után kutatva. A terepjárók használata feltétlenül indokolt volt, mert a főutak kivételével az útviszonyok eléggé

Vitorlás halászhajó roncsa a Vityaz öbölben

Egy látványos csigalepke-hernyó (*Limacodidae*)

„egzotikusak” voltak. Itt két tölgyfajjal (*Quercus dentata* és *Q. mongolica*), illetve a rajtuk előforduló gubacsdarazsakkal találkoztunk. Természetesen nem csak a gubacsdarazsakat „vettük észre”, igen gazdag a terület lepkefaunája is. Bár lepkék szempontjából az időszak nem volt optimális, jó néhány nagyon látványos fajt, köztük csodálatos pávaszemes lepkéket is láttunk. A reggeltől délutánig tartó fásasztó terepi munka után következett a gyűjtött

Japán házigazdánk, Yoshihisa Abe professzor

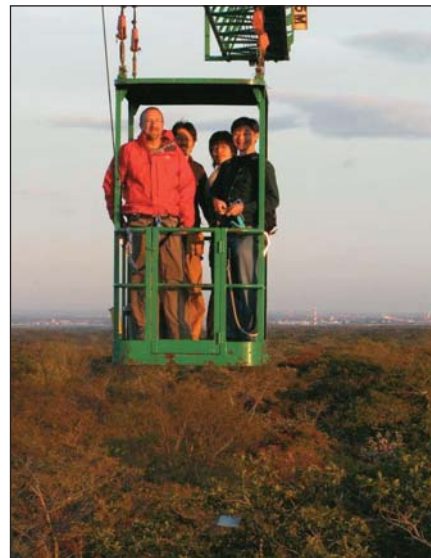
anyag rendszerezése, adminisztrálása, utána pedig az ugyancsak érdekes és embert próbáló gasztronómiai és alkoholológiai kihívások. A nálunk ismert fogások (pl. saslik, szárnyasok) mellett igen sok hal (pl. lazac, makréla), valamint polipok, tintahal is került az asztalra. És még nem is beszéltünk az Oroszországban elmaradhatatlan vodkáról. Részletekbe itt nem bocsátkoznék, legyen elég annyi, hogy az oroszok vodka iránti affinitásáról szóló történetek nem alaptalanok... Két hét elteltével ismét Szöulon keresztül repültünk Sapporoba, Hokkaido fővárosába. Itt Rachelt az ausztrál *James Nicholls* váltotta fel, aki Edinburghban,

Graham egyetemi kutatócsoportjában dolgozik.

Sapporo egyébként Vlagyivosztkal közel egy szélességen, attól keletre fekszik. Közvetlenül ez kevesebb, mint 800 km lett volna, de közvetlen légijárat híján 3-szor ennyit kellett repkednünk a célig. Talán mondani sem kell, hogy fejlettségben jelentős különbség van a két város között, és az életforma, illetve a kultúra is meglehetősen eltérő. Újdonságokat hoztak az ételek és italok is. A tányéron itt már egyértelműen a „tengeri herkentyűk” (gyakran nyersen) domináltak, amikről időnként azt sem tudtuk eldönteni, hogy éppen növényt vagy állatot eszünk-e. Udvariatlanság és az ősi japán kultúra iránti érzéketlenség lett volna, ha nem kóstoljuk meg a hagyományos és speciális helyi italokat, a szakét (15% körüli alkoholtartalmú rizsbor) és a socsut (25-30%-os rizspálinka). Természetesen mi udvariasak és figyelmesek voltunk, így többször is megkóstoltuk... Érdekes, különleges italok voltak, de nem ingattak meg abban a többször próbára tett meggyőződésben, hogy a magyar vörösbor és a jó gyümölcspálinka a világon bármelyik itallal felveszi a versenyt.

Az oroszországitól nagyban különböztek az ételek és az italok, hasonlóak voltak viszont az itteni tölgyek, és néhány új fajtól eltekintve a gyűjtött gubacsdarazsak vonatkozásában is jelentős átfedés volt. Talán kevésbé köztudott, de a 100 milliós népességű Japán területének 70%-a erdő, így sajátosan létezik együtt a kimagaslóan fejlett ipar és a természetes környezet. A Hokkaido Egyetem Erdészeti Kísérleti Állomásán egyedülálló gyűjtési módszert próbálhattunk ki. Egy 60 m-es gémkinyúlású toronydaru kosarában állva 20-25 m magas tölgyek legtetejéről gyűjtöttük a gubacsokat. Negyed évszázada foglalkozom komolyabban rovarokkal, de ilyen extrém gyűjtésben még nem volt részem. Igaz nem is „cidriztem” még soha ilyen erősen gyűjtés közben, legfeljebb akkor, amikor vagy 15 éve Erdélyben, egy legelőerdő szélén 3 „kigyúrt” kuvasz testközlelől tanulmányozta gyűjtési módszereimet...

Hokkaido szigetén egy régen várt találkozásra is sor került. Itt sikerült gyűjtenünk az *Andricus bakonensis* nevű faj gubacsait. A gubacsok a felületükön nektárt választanak ki, és az így odaédesgetett hangyák védik meg őket a parazitoid rovaroktól. Nálunk is előfordul hasonló trükköt alkalmazó gubacsdarázs, de a gubacs és az alkalmazott

Gubacsgyűjtés toronydaruról, a Hokkaido University kísérleti erdejében

trükk nagyfokú hasonlósága ellenére, meglepő módon csak eléggé távoli rokon a két faj.

5 nap után innen Fukuokába repültünk. Ez Japán déli szigetén, a 33. szélességi kör tájékán található. Azaz jóval délebbre, mint Magyarország, nagyjából a

Tudományra új *Aphelonyx* faj gubacsja Tajvanról

marokkói Casablanca szélességén. Itt már az időjárás is szubtrópusira váltott (október közepén 25-30 fok), és a tölgyek is meglepetést okoztak. Közöttük számos az örökzöld faj, leveleik egyáltalán nem is emlékeztettek a mi tölgyeink-

Egy jókora szenderhernyó (*Marumba gaschkewitschii*)

Nektárt szürcsölgető hangya az Andricus hakonensis gubacsán

Egy látványos danaisz-lepke (Parantica sita)

re. Első nekifutásra csak úgy ismertük fel őket, ha makkot is találtunk rajtuk. Aztán persze hamarosan beletanultunk a számunkra ugyancsak egzotikus tölgyekbe is. Itt már az új tölgyfajokon nagyon érdekes és teljesen új gubacsdarázs anyagot sikerült gyűjtenünk, közülük néhány faj bizonyosan tudományra új, azaz eddig még nem nevezték el. A Kyushu University-n előadásorozatot tartottunk az európai gubacsdarázs kutatás főbb eredményeiről az egyetem entomológus hallgatóinak és oktatóinak.

Fukuokából a Shinkanzen szuper expresszrel utaztunk Kiotóba. A 600 km-es út mindössze 2,5 óráig tartott (5 megállással). A vonatunk időnként 360 km/óra sebességgel haladt. Kísérleti pályaszakaszokon már a 460 km/óra sebességet is elérték vele. Kioto környékén rövid gyűjtés, majd vonatkozás Oszakába, ahonnan repülés Tajvanra.

Tajvan egy 36 ezer négyzetkilométeres, 23 millió lakosú sziget. Kb. 60%-át hegyek (köztük 4000 m-esek is) borítják, így lakossága főként a nyugati, laposabb partvidék nagyvárosaiban kon-

centrálódik. Azaz a népsűrűség ugyancsak magas. Itteni bázishelyünk, Taichung (kb. 1,3 millió lakosú) a 24. szélességi kör közelében fekszik. A földrajzi pozíciója eleve meghatározza a klímát. Október végén is 30 fok feletti hő-

Tajvani vendéglátóink, balról Chag-Ti Tang, jobbról Man-Miao Yang

mérséklet, magas páratartalommal. Bérelt autóval jutunk be az erdővel borított hegyek közé. 2000 méter körül a hőmérséklet lecsökkent az üdítőnek tűnő 28 fokra. Utunk során mindenütt találkozunk az augusztusi, szeptemberi tájfunok pusztításaival, kidőlt fákkal, földcsuszamlásokkal, árvizek nyomaival. A hegyekben újabb, számunkra még ismeretlen tölgyek, rajtuk tucatnyi új, eddig leíratlan gubacsdarázs faj. Szóval lelkesedésben nem volt hiány. A jókedvet csak tovább fokozta, hogy szépszámmal láttunk tenyérnyi méretű, ragyogó színű szubtrópusi pillangókat, illetve sok más érdekes, látványos rovarot.

Rengeteg életre szóló emlék, hamarosan publikációkban is megjelenő tudományos eredmények, útinapló és kb. 6000 fénykép örökíti meg az expedíció 38, fárasztó, tömény, de csodálatos napját. Hazafelé a Taipei – Bangkok – Amszterdam – Budapest útvonalon, 3 futamban 16 órányi repülés, majd egy bő óra autózás, és már látni is lehet a kékesi TV-tornyt. Mindenütt jó, de legjobb itthon!

Jó makktermés a gyűrűskupacsú Cyclobalanopsis glauca-n

Árvíz utáni folyómeder Tajvanban

Prémiumból erdő

Több ezer hektár erdő telepítésére kerül sor az elkövetkező két évben az állami tulajdonú erdészetekben. Idén tavasszal 600 hektárnyi erdővel gyarapodik az állami vagyon. Az erdőtelepítés az állami tulajdonú társaságok vezetői és helyettesei által a szolidaritás jegyében „felajánlott” prémiumokból valósul meg *(afféle mai békekölcsönként, melyet a jegyzők valószínűleg sohasem kapnak vissza. A szerk.)*

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. – saját vezetői, valamint a vagyoni körébe tartozó többségi tulajdonú állami társaságok vezetői és helyettesei által a szolidaritás jegyében felajánlott prémium összegének erejéig – állami tulajdonú területeken erdőtelepítést kíván finanszírozni szorosan kapcsolódva az Erdőtörvényben meghatározott feladatokkal, összhangban a Nemzeti Erdőtelepítési, valamint az Agrár-környezetvédelmi Programmal, miszerint az állam a nemzeti erdővagyon gyarapítása és a környezet állapotának javítása érdekében támogatja az új erdő telepítését.

A telepített erdők munkalehetőséget biztosítanak, hosszú távon szolgálják az ország lakosságának érdekeit, gyarapít-

ják a nemzeti vagyont és a vidék számára a foglalkoztatási problémák megoldását is elősegítik. Az ország erdősültiségének javításával folyamatosan javul a természeti erőforrások, a táj értékeinek védelme és az erdőterület növekedése a klímaváltozás ütemének mérséklésére is jótékony hatást gyakorol.

Az ország egész területére kiterjedő mintegy 2 éves program keretében az erdőtelepítési feladatokat a tartós állami tulajdonban lévő 19 erdőgazdasági társaság végzi.

A program 2009. évi tavaszi első ütemében közel 600 ha erdő telepítésére kerül sor. A további ütemek 2009 őszén és 2010-ben a források rendelkezésre állásának függvényében alakulnak az össze-

sen mintegy 4500 ha telepítésre előzetesen alkalmasnak minősített területen.

A program hivatalos elindítására a NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. Debreceni Erdészetének területén, Debrecen településhatárában kerül sor. A program első ütemében a tavasz folyamán további 12 erdészeti társaság kapcsolódik be az erdőtelepítésbe. Az erdősítés emlékére kopjafaavatásra került sor.

Szárász Gábor
MNV Zrt.

Vereb István
Nyírerdő Zrt.

Fotó: **Pápai Gábor**

Kerékpárral Izlandon

Miért éppen Izland? Mert nem tömegturisztikai célpont, mert páratlan földrajzi adottságokkal rendelkező ország (103 000 km², 300 000 lakos), mert rendkívüli ritkán lakottsága miatt olykor napokig bolyonghatunk lakott terület érintése nélkül, mert már az odajutás is külön kalandnak ígérkezik, és a meglehetősen hirtelen megkezdett járműforgalom miatt ideális bringaterep, jó utakkal. (Ez utóbbira azért még visszatérünk.) Nagymarosról indulunk el kis buszunkkal, első úticélunk Dánia. A csapatot öt nagymarosi legény (*Fleischmann Pál, Heintinger Ferenc, Mibály Gábor, Mibály László, Varga Tamás*), és szerény személyem (*Hámori Tibor, Ipoly Erdő Zrt. területvezetője, zebegényi lakos*) alkotja. Dániából – már csak kerékpárjainkat és expedíciós felszerelésünket magunknál tartva – hajóval folytatjuk utunkat a még 1500 km-re levő Izland felé. Nyugodtan nevezhetnénk úszó szállodának is azt az irdatlan, 9 emeletes, gyomrában 300-400 autót elnyelő monstrumot, amelynek fedélzetén utazunk a továbbiakban úgy ezernyi emberrel. A hajóút másfél napig tart, ekkor érkezik meg az óceánjáró a semmi közepén álló, parányi Feröer-szigetekre. Az 1400 km²-nyi, mindössze 47 000 lakosú smaragd zöld szigetcsoport fővárosában, Torshavnban köt ki a hajónk, ahonnan Izland előtt még Skóciába tér, így két és fél napig a sziget vendégei vagyunk. Irány a „házunk”, merthogy ilyenünk is van! Dán barátunk egy várostérképpel, és a következő instrukcióval bocsátott útra bennünket a dán kikötőből: Él Torshavnban egy jó barátom, most elutazott a családjával 3 hétre nyaralni, és rendelkezésekre bo-

csátja a házát. A térkép alapján könnyen odataláltok, a kulccsal és a bejutással nem lesz gond, a szigeteken ismeretlen fogalom a lopás, senki nem zárja a házát. Odamegyünk, benyitunk, és tényleg így van. Elegáns, skandináv módon berendezett kétszintes ház, rengeteg szobával, hifivel, számítógéppel, plazmatévével, full-extrás konyhával. Ámulatunkból felocsúdva, és további néhány órát a városkában sétálva rá kell döbbernünk, hogy időutazás részesei lettünk. Ez biztosan a régmúlt, vagy tán a jövő, de itt a magán és köztárgyakra nem fenekszik senki. Az autókat nem zárják, a bicikliket nem lakatolják, a nyilvános illemhelyiségben az infraérzékeny törülközőadagolót, és a legdrágább keverő csaptelepet nem szereli le senki, a templomok műkincseit, a színesfém köztéri szobrokat a legkisebb vesztély sem fenyegeti. Ó Uram, bocsásd meg gyarló gondolatom, de talán egyszer nálunk is...? Másnap kocsit bérlünk, és sorra vesszük a sziget látnivalóit: bűbájos, 40-50 lakosú halászfalu csukák, eldugott kis öblök, kikötők, haragoszöld tőzeg- és fűtetős házikók, Isten lelkétől átjárt fatemplomcsukák. Mindenhol szabadon legelő nagyszámú birkát látunk, és a szigetek jelképének számító csigaforgatók éles hangját halljuk. Az időjárás

igen változékony. Ha esik, nem nagy cseppekben, hanem szitálva, permet-szerűen, de a felhős égbolt valamelyik csücskéből mindig előkandikál néhány napsugárnyaláb, valószínűtlenül élénk színeket kölcsönözve az imént alaposan elázott vidéknek. Tudom, a turista szemével látunk mindent, de kikívánczok belőlem: ez maga a nyugalom szigete. A következő nap estéje ismét időközben megtért hajónkon talál bennünket, és jó fél napi, kissé viharos hajózás után másnap délben megpillantjuk Izland partjait.

Izland csaknem legkeletibb pontján, Seydisfjörður városának fjordkikötőjében érinti lábunk először a szigetet. Kezdetét veszi a kaland, amely terveink szerint egészséges ötvözete egy földrajzi felfedezőútnak és egy túlélő túrának. No ez utóbbi alkotóelemét vállalkozásunknak azonos módon ízlelgetni kezdjük, amint a városkát elhagyva megpróbálunk fjordunkból kikeveredni, de az ismert dalt idézve: akármerre tapogattunk, csak falat találunk. Izlandi első 2,5 óránk alapélménye egy 630 m szintkülönbségű, végeláthatatlan emelkedő leküzdése, fejenként 55 kg poggyásszal kerékpárunkon, izzasztó hőségben. Másnap utunk folyamán egy aprócska települést elhagyva látunk ugyan egy táblát, legközelebbi benzinkút 126 km jelöléssel, de eszünkbe sem jut, hogy ez a gyakorlatban azt jelenti: 126 km-en keresztül az aszfaltozott úton kívül semmiféle emberi építménnyel nem találkozunk. A táj a maga hihetetlen kopárságával már-már rabul ejtő. Az út két oldalán hegyként tornyosuló vörösbarna, vagy szénfekete kiégett vulkáni kúpok, hegyhátak. Ahol pedig a táj teret enged a szemnek, szinte a végtelenségig (akár 40-50 km-re) ellátunk a harapni valóan friss, tiszta levegőben. A nagyon erős, demoralizáló szembeszél több napra állandósul, az időjárás válto-

Felföldi táborozás

A pingvelliri törvénykő

zékony, olykor esik, a borult időnél mégis jellemzőbb a napsütés. Esténként táborozáskor ellenben nem ritka a 2-3 fokos, kellemetlenül hűvös idő. Ilyenkor inkább sátrainkban keresünk menedéket, jóízűt vacsorázva a magunkkal hozott ízletes hazaiából (zacskós leves, zacskós tészta, zacskós ízfokozók), és szomjunkat oltva a sziget legkopárabb helyein is fellelhető kristálytisza vízfolyások nedűjéből. 400 km-t megtéve tervezett utunk egyharmadánál járhatunk, amikor elérjük Izland legészakibb pontját, amely csaknem az északi sarkkörön helyezkedik el, 2100 km-rel északabbra hazánktól. Innen délnyugatnak továbbindulva néhány napig a sziget barátságosan kies, látnivalókban gazdag területein tekerünk. Az észak-amerikai és eurázsiai kéreglemezek törésvonalának markáns megnyilvánulásai az utunkat többször keresztező, több kilométer hosszú, 15-20 m mély, háznyi széles árkok, hasadékok. A Myvatn tó és környezete a mai napig vulkánilag aktív, geotermikus övezet, a tókörményék buja, gazdag növényzete éles kontrasztban áll a mindent beborító halálba dermedt lávafolyamok látványával. A legutóbbi izlandi vulkánkitörésért felelős Krafla kráterének peremén állva, a földből több négyzetkilométernyi területen előpöfögő kénes gőzök páráját belelegezve, az ásványoktól narancsszint öltő talajban a külön életet élő iszapfortyogókat szemlélve az ember valóban a pokol tornácán érzi magát. A husaviki tengeröbölben tett fenséges hangulatú bálnanéző hajókirándulás, egy véletlen utunkba sodródó termálfürdőzés elképesztő képei, és a monumentális Godafoss vízesés életigenlő robaja még utoljára felizgatják érzékszerveinket, hogy aztán merész lendülettel bevegyük magunkat a kietlen sivatagba, és megkíséreljük az izlandi felföldön való bizonytalan kimenetelű átkelést.

Az izlandi felföld az ország egyötöd részét kitevő, teljesen lakatlan, mintegy 20 000 négyzetkilométernyi terület. A szigeten keresztülvágni csak a felföldön át lehet, és tudjuk: ez csak nagy nehézségek árán sikerülhet. Miért is? „Az Izland belsejében elterülő óriási, sívárvidéket Európa

egyik legnagyobb vadonjaként tartják számon. Mérheterlen távolságait fürkészeve akár Tibetbe, Mongóliába, vagy ne adj' Isten a Holdra is képzelhetnénk magunkat. Izland belső vidékei igazából csak júliusban és augusztusban megközelíthetőek. Ez a táj tényleg vadon: se étel, se szállás, se hidak, és semmi sem garantálja, hogy segítséghez jutunk, ha baj van. Az elővigyázatos felkészülés itt létfontosságú.” A 2006-os izlandi útikönyv mutatja be e szavakkal a területet, amelynek első kilométereit izlelgetjük: gyalog! 4-500 m szint leküzdése a feladat az első napon, de amit út helyett kapunk, arra nem találunk jelzőket. Jó, tudtuk, minden térkép öles betűkkel kiírta: csak összerék meghajtású terepjárókkal járható útszakasz, de mégis, kis optimistán reménykedtünk valami csodában. Tolólappal félretolták a köveket, tegnap leaszfaltozták, vagy valami ilyesmi. Hát nem! Kő, homok és kátyútenger egy keréknyom szélességben, és a körülötte lévő kőszivagtól csak az különbözteti meg az utat, hogy valamiért itt járnak az autók. Hát gyalogolunk, ha már így hozta a sors. Nincs is annál szebb, mint egy ágaskodó, farnéhez biciklit tolva botladozni az előtünk hegyként tornyosuló emelkedőn. Ha felértünk egy-egy dombhátra, nyeregbe pattanunk, hasítunk vagy 200 métert, és már szállhatunk is le újból, mert a kerék 10 cm mélyen süppedt a homokba. Újabb tolás, újabb felpattanás, újabb hasítás, és leszállás megint: most épp öklömnyi zúzotkövek vastag terítéke állja az utunkat. És ez így megy óráról órára, napról

napra. Konok szívósággal koptatjuk a kilométereket, általában reggel 9-re bontunk táborot, és este 7-8-ig nyeregben vagyunk. A megátalkodott tereppel való keserves, idegölő küzdelmünk jutalma naponta 45-50 km. A vidék, amelyen járunk, teljességgel érintetlen, fenségesen kietlen, kő, kő és kő mindenütt. A látótér itt is rendkívül tág, 15-20 km-re előre látni kanyargó utunkat, és csaknem végig elkísér bennünket a látóhatár fölé magasodó monumentális izlandi jégsapkák látványa: jobbra a Hofsjökull, balra a Vatnajökull. E két óriási méretű, távolról is szemképráztaóan szép természeti képződménynek köszönhető, hogy olvadékvizei révén folyamatos ivóvízellátásban részesülünk. Sőt, a sivatagi viszonyok ellenére több alkalommal térdig érő, erős sodrású, jéghideg gleccserfolyókon kell átkelnünk. A tábori élet nem sokban tér el a hagyományos sátorozástól, legfeljebb nem fűre, hanem kövekre heveredünk. Élelem terén egész úton önellátóak vagyunk, vízhez, mint már említettem 30-40 km-enként hozzájutunk, a bringák jól bírják a rendkívüli terhelést, mi kell még? Talán egy kis talpalatnyi zöld. Ötödik sivatagi napunk végén ezt is megkapjuk. A felbukkanó komyaadt útszéli kőrök, néhány épület, és egy szürke aszfaltcsík jelzik: sikerült átrágni magunkat a felföldön!

Izland legkeletibb, és legészakibb vidékeit érintve, a sziget sivatagi „belsején” átkelve, immár az ország délnyugati szegletében járunk. Nem tudunk eltelni a folyókkal, tavakkal sűrűn szabdalta harsogóan zöld legelőkkal, a rajtuk poroszkáló apró termetű izlandi lovak látványával. Lassan utunk végéhez közeledünk, a főváros elérése előtt azonban egy csoda várat még magára: ez Pingvellir, Izland kultikus köldökpontja. Itt alapították 930-ban a világ első demokratikus parlamentjét, az Alpinget. Az izlandiak számára Pingvellir

Átkelés egy gleccserfolyón

olyan jelentőséggel bír, mint nekünk magyaroknak Ópusztaszer. Ez a földdarab Izland első nemzeti parkja, és az észak-amerikai – eurázsiai kéreglemeztörésvonala sehol nem látható olyan szembeötlően, mint e helyütt. Reykjavikba érve felszabadult, félnapos városnéző kirándulásba kezdünk. Az Izlandi Nemzeti Múzeum és a lélegzetállítóan szép, modern katedrális megtekintését laza séta követi a keskeny, tarka, forgataggal teli belvárosi sétálóutcákon. Másnap már csak laza ujjgyakorlat a Keflavikba való 50 km-es áttekerés, ahonnan majd repülőgéppünk indul vissza Dániába. Bárhogy is kerülgetjük: a végére értünk, nincs tovább. Varázslatos, egyedi, a föld egyetlen tájkáival össze nem hasonlítható földrészen jártunk. A végtelen kopárság és a kies dombhátak, törpenyírek országa ez, a zabolátlan folyóké, szédítő vízeséseké. A jég, a tűz, a tengerpartok és vulkáni kúpok tobzódó birodalma. Teremtőjének legyen hála, hogy baj, betegség, baleset, megoldhatatlan műszaki probléma nélkül, kegyes időjárás mellett vihetjük véghez vállalkozásunkat. Ha nevesíteni kell, ez végül mitől lett egyedi, különleges, a helyszín rendkívüliségén kívül elsőként említeném: az egész út folyamán a magunkkal vitt felszerelésből és élelmiszer-készletből léteztünk, tizenhét napon át gyakorlatilag a víz volt az egyetlen, amelyet a sziget ajándékaént ma-

gunkhoz vettünk. Másodjára el kell mondani, hogy Izlandon óriási kultusza van a kerékpáros turizmusnak. A közutakon rengeteg felmálházott bringással találkozottunk. A fel földön való kerékpározásra azonban rendkívül kevesen vállalkoznak. Az átkelés nehézségeiről sok mindent

elárul, hogy a 210 km-es sivatagi szakaszon csaknem 40 km-en keresztül toltuk a bicikliket az út járhatatlansága miatt. Az útszakasz sikeres teljesítése – a megfelelő fizikum mellett – idegjáték. A csapat átlagéletkora meglehetősen közel az ötvenhez. Húszévesen a napi századik elakadás után valószínűleg földhöz vágtuk volna kerékpárjainkat, a pillanatot is elátkozva, amikor Izland földjére léptünk. Most százegyedszer is zokszó nélkül kezdtek tolni a paripákat, mert tudtuk a célt, és volt türelmünk kivámi, amíg elérjük a célszalagot. Azt átszakítva a pezgő és a taps ugyan elmaradt, de Izland egy darabkáját észrevétlen elcsentük, hazahoztuk, és most már a szívünkben él időnk végezetéig. Most, hogy már letisztult

A Dettifoss vízesés

bennem a sok benyomás, emlék, látanom kell az erős kontrasztot, ami a növény és állatvilág tekintetében a két ország közt van. Izlandon már csak hatalmas ráfordítással lehet a talajt, növényzetet megőrizni, és az erdőszültséget növelni. Hazánk ezen a téren még sokkal jobb helyzetben van. Ezért hatalmas felelősség hárul szakmánkra, magyar erdészre, hogy bölcsen, jó gazda módján és kellő alázattal sáfárkodjunk ezekre a kincsekkel.

A kerékpárral megtett távolság: 1076 km (ebből földút: 483 km)

Külön köszönet vállalkozásunk támogatójának, az Ipoly Erdő Zrt.-nek.

Hámori Tibor és **Heininger Ferenc**

A fotókat **Mihály Gábor** és

Varga Tamás készítette.

Már egy, az i.sz. II. századból származó római sírkövön is látható egy robogószerű jármű. Ez is bizonyítja, hogy már a korai időkben ismerték a lábbal hajtott, kétkerekű járművön való közlekedést. 1791-ben a különködéseiről híres Sivrac gróf egy falovat ábrázoló, egymás mögé helyezett kerekre erősített járművön jelent meg a párizsi Palais Royal kertjében. A szerkezetet lábbal hajtotta. (Pedroni Anna Emma művészettörténész gyűjteményéből.)

Erdészettörténeti Közlemények LXXVII. kötet

Az elmúlt évben megjelent kötet *Jablánczy Sándor* professzor „A szálaló erdő jelentősége Magyarországon” című tanulmányát tartalmazza, mely 1953-ban jelent meg Sopronban. Tanulmányozása minden, e témában érintett erdésznek, erdőmérnöknek egyaránt ajánlatos. (A professzorral készült interjú a Gyökerek és lombok hetedik kötetében lesz olvasható.)

Ezután *Fuják József* tárja fel előttünk szakmai életútját hallatlan részletességgel, melynek alapjául az a több, vaskos kötet szolgált, melyben az élete során archivált mindent, mondhatni, a legutolsó szállítójegyig. Ezekből olvashatunk néhány eredeti, tanulságos dokumentumot.

S ha már fentebb a Gyökerek és lombokról volt szó, végtelenül sajnálom, hogy idős *Papp Tivadar* életútjáról nem készítettem riportot, mert amit fia „Kárpátaljától a Mecsek aljáig” című fejezet-

ben édesapjáról ír, az az erdészember számára lenyűgöző olvasmányélmény.

Pápai Gábor

Veszélyben...

A libanoni cédrust nemcsak az erdőirtás fenyegeti, hanem a felmelegedés is. A híres fafaj szaporodásához, a magvak csírázásához hidegre, párára, zúzmarára van szükség, márpedig idén a földközi-tengeri erdőkben nagyon rossz volt az esős évszak, az aszály miatt egy kártevő rovar is elszaporodott. A Libanon jelképének számító cédrus az erősen veszélyeztetett fajok között szerepel a Természetvédelmi Világszövetség Vörös Listájában, ma már csak védett övezetekben, cédrusrezervátumokban él.

(Élet és Tudomány)

Beszéljük meg dolgainkat, gondjainkat

avagy így kell együttműködni!

A Nagyalföld nem történelmi erdőterületén, de a csodálatos Tisza mentén elhelyezkedő Abádszalók kisváros /volt erdész-/ házában megbeszélésre jöttek össze az erdészeti hatóság felső és középszintű képviselői, és az ország különböző részein élő magán erdőtulajdonosok, erdőgazdálkodók.

Bevezetőként a résztvevők a tájegyiségben működő önerős és támogatott magántulajdonosok erdeit látogatták meg. A rövid terepi programot szinte „le kellett lőni”, mert már ott is sok sajátos probléma felvetésére került sor, s kellett hogy jusson idő az együttes megbeszélésre is, amely öreg estig tartott.

A házigazda bevezetőjében a megbeszélést úgy indította, hogy: mindazon dolgokról, gondokról és megoldásra váró sajátos és közérdekű problémákról beszéljünk, melyek a megjelentek személyét, társaikat, erdőiket is és vagyonukat, illetve természeti értékeinket érintik.

Wisnóvszky Károly, az MgSZH Központ Erdészeti Igazgatóság igazgatója előadásában az állami akarat érvényre jutásáról beszélt, ami az új erdőtvény – az új erdészeti támogatási rendszer – az Eu-s irányvonal és a szakhatóságok igényei alapján kerül megfogalmazásra. Tájékoztatást adott az erdőgazdálkodás szakmai elvárásairól és az aktuális pénzügyi kérdésekről. Ismertette az erdészeti hatóság folyamatban lévő munkáit, továbbá az ország összes erdejében a működő erdőgazdálkodás érdekében tervezett további hatósági feladatokat.

Őszinte és kritikus hangvételű tájékoztatását valamennyi résztvevő nagy figyelemmel, olykor tetszésnyilvánítással és jóleső érzéssel fogadta.

A továbbiakban a kérdezz-felelek, a gondok és problémák megbeszélése következett.

A tételes és részletes felsorolástól eltekintünk és csak összefoglalva a közérdeklődésre számot tartó felvetéseket, az alábbiakban adjuk azokat közre:

Az erdőtvény módosításának mi a célja, mit akarunk vele elérni?

EU-s erdősítések egységárainak rendezése, a pályázati pénzek késedelmes kifizetése.

Új üzemtervi felvételek, az üzemtervek készítése, véleménykülönbségek a vonatkozó rendelet végrehajtása során. Erdőgazdálkodói jogosultság, földnyilvántartástól való eltérések, tag-erdőréslet-kialakítás stb.

Adott erdőterületen az erdőgazdálkodó személyében történő változás, erdőrészlet-megosztás, osztatlan közös tulajdon problémái, megoldások. Régi és új erdőgazdálkodó anyagi elszámolása, egyoldalú kezdeményezés esetén.

Erdészeti adattár, annak nyilvánossága, hozzáférhetősége.

Ellenőrző szervezetek és vizsgálatuk tárgya az erdőgazdálkodónál. Főlegesen és túlzó korlátozások kérdésköre, amivel kapcsolatban javaslatként elhangzott, hogy csak egy, nevezetesen az erdészeti hatóság legyen jogosult bármilyen ellenőrzésre erdőterületen.

Erdei munkahelyekkel kapcsolatos követelmények. A sok apró erdőrészlet, az üzemi méret hiánya miatti problémák, munkaügyi előírásoknak való megfelelés.

Természetvédelmi korlátozások elmentélezés nélküli elrendelése. Hazai és Eu-s országok gyakorlata. Micsoda különbségek: itthon előírt és elrendelt kényszerből, saját anyagi hátrányunkra, másutt előzetes egyezséggel, megállapodással, anyagi ösztönzés és ellentételezés mellett. (A házigazda ezzel kapcsolatban elmondta, hogy a több ezer ha új erdőtelepítés: nagy része őshonos

és elegyes erdő, létesítésük során környezet átalakító élőhelyfejlesztést hajtunk végre, „Az erdész a tevékeny természetvédő”).

Pénzért vásárolt „hiteles ingatlan-nyilvántartási adatok”, valamint MEPAR és üzemtervi adatok egymástól való jelentős eltéréseinek rendezése, ami szintén a vétlen tulajdonosra vár és nem kis anyagi terhet jelent. Ezek miatt több pályázati lehetőségtől és EU-s támogatástól esett el sok tulajdonos, erdőgazdálkodó.

Illetéktelenek által okozott erdő és vagyon elleni bűncselekmények, azaz falopás avagy engedély nélküli fakitermelés. Hatósági eljárások, bírságok, bírósági tárgyalások ügyei.

A társadalom egy kicsi és félrevezetett részének túlzó és egyoldalú elvárásai és igényei az erdőkkel kapcsolatban. A hiteles tájékoztatás és erdészeti kommunikáció szükségessége.

A MEGOSZ szerepe és jelentősége a tulajdonosi érdekvédekezésében. Az erdészeti irányítás és a Szövetség jó együttműködésének tovább erősítése szükséges.

A résztvevők egybehangzóan állapították meg, hogy példaértékű és javukra szolgáló volt a találkozó. Mindkét oldal elismerően nyilatkozott a megbeszélésről és kifejezték, hogy további munkájukhoz számos hasznos információhoz jutottak.

Sok hasonló találkozásra van szükség, hogy a magyar magán erdőgazdálkodás a tulajdonos és a közösség számára még jobban, eredményesebben működjön

Répszky Miklós

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Fontos tudni- és tennivalók

Tisztelt MEGOSZ Tagok!

Az elmúlt hetekben számos visszajelzést kaptunk a tagság köréből az eddig megnyitott erdészeti témájú vidékfejlesztési jogcímek, főként az erdőtelepítés kapcsán tapasztalt adminisztrációs problémákról, határozathozatali, kifizetési intézkedések jelentős késéséről. Éppen ezért a MEGOSZ levélben fordult az FVM tárca vezetőjéhez és illetékes szakállamtitkárához 2009. február 05-én, amelyre március 04. dátummal kaptunk választ. Ezt követően 2009. március 12-én újabb levelet írtunk a nyitva maradt kérdések tisztázása érdekében. Úgy gondoljuk, hogy a fenti dokumentumokban leírtak **sok hasznos tudnivalót és információt szolgáltatnak** tagságunk részére, ezért a teljes levelezést időrendi sorrendben feltettük a MEGOSZ honlapjára.

Időközben az MVH különböző jogcímek késedelmes ügyintézésével kapcsolatban a TV-ben nyilatkozott *Gráf József* földművelésügyi miniszter és a rádióban *Margittai Miklós*, az MVH elnöke is. Mindkét interjú során elhangzott, hogy azok a pályázók, akik bizonyíthatóan a

törvényi előírásokhoz képest késve kapták meg a támogatást, és nem szegték meg az előírásokat, **késedelmi kamat kifizetésére jogosultak**. Ezt az MVH-tól kell igényelniük az ügy beazonosítható leírásával (az eset pontos leírás, a nyilvántartási szám, intézkedések, levélváltások dátumai,összszerszerűség stb. megjelölésével). Ezen levélünkben is szeretnénk felhívni erre a lehetőségre tagságunk érintett részének figyelmét és buzdítani őket jogos igényük érvényesítésére.

Végezetül egy **2009. április 08-ig** teljesítendő általános **adatszolgáltatási kötelezettségre** (monitoring) szeretnénk felhívni a vidékfejlesztési támogatást igénybe vevők figyelmét és segítséget nyújtani annak teljesítéséhez az alábbiak szerint:

Megjelent az **18/2009.(III.6) FVM rendelet** (letölthető az FVM honlapjáról), amely **adatszolgáltatási kötelezettséget** ír elő kizárólag elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül mindazok számára, akik az EMVA alap által társfinanszírozott Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében támogatást vettek igénybe.

Az **MVH 23/2009.(III.09.) számú Közleménye** mellékletében **segédlet** található a monitoring adatszolgáltatáshoz, az elektronikus felület használatához, valamint **útmutatót** ennek kitöltéséhez.

Ezt a kötelezettséget a támogatást kérő maga, vagy meghatalmazottján keresztül teljesítheti. **Meghatalmazottként az agrárkamara szaktanácsadói, falugazdászai** kötelesek segítséget nyújtani a gazdálkodóknak, illetve meghatalmazottjainak. Az ügyben a MEGOSZ TSZK-k szaktanácsadóinak segítségét is kérni fogjuk egy körlevéllel.

Jól működő **e-kérelem ügyfélszolgálat** is rendelkezésükre áll az alábbi telefonszámon: **06-40-100505**.

A MEGOSZ-nál szükség esetén forduljanak **dr. Somogyvári Vilmoshoz**, aki a **06-1-3914291** telefonszámon elérhető. Kérdéseiket e-mailen keresztül is elküldhetik a *megosz@mail.data-net.hu* címre.

Erdészüdvözzel:

Luzsi József
elnök

Mari néni és a monitoring

(mai magyar mese)

Egy kicsike országban, ahol egyszer van, máskor meg nincs, de inkább nincs, egy pici faluban él egy öregasszony, akit úgy hívnak, hogy Mari néni. Rég egyedül lakik, gyerekei kirepültek, az ura szemét is lefogta pár éve. Belebetegedett szegény a szép, új világba. Úgyhogy mostanság Mari néni a Bodri kutyán meg a tyúkokon kívül nem igen tudott kihez szólni. Ezért is örült különösen, amikor megállt a postásautó takaros portája előtt. Mert mióta nincs postahivatal, autóval hozzák a levelet. A snájdig postáslegényt látva gyorsan igazított egyet a kecelén. De akkor derült csak fel igazán az ábrázatja, mikor megpillantotta a nemzeti színekben pompázó borítékot. Arra gondolt, ez a díszes levél biztos jót jelent.

Csakhogy Mari néninek a hetvenes évek végén készült új szemüvege. Egy darabig jó is volt az akkor. Aztán meg a pénz valahogy gyorsabban romlott a látásánál, így most bizony nem látta a betűket. Pedig nagyon üzte, hajtotta a kíváncsiság, mert nem bélyeg volt a boríték

tékon ám, hanem valami szép piros-féhér-zöld virág. Legalábbis ő annak látta. Ez aztán nem hagyta nyugodni, úgyhogy megkérte Mihály szomszédot, aki épp a kertben tett-vett, ugyan olvassa el már neki, mit írnak abban a levélben. Elvégre ő fiatalember, nemrég ment nyugdíjba, meg szép fényes szemüvege is van. De, hogy az a Mihály miket mondott! Mari néni szörnyen szégyellte magát, mert ő biz a nem fogott fel egy szót sem abból, hogy elnyert egy támogatást és ezáltal valami monitor adatszolgáltatásra kötelezik. Ő annyit logikázott ki az egészből, nyert egy tévét, amit csak akkor kap meg, ha előtte befizet valamennyi pénzt.

– *Hobó! Ismerem és az ilyet, aztán meg se píz, se tévé. De engem nem lehet ám olyan könnyen csöbe húzni. Meg a Juszt is megmondta, ne bagyják magukat átverni, becsapni. Kidobom én ezt a büdös francba. Nem idegeskedek én már semmin erre a kis időre, bisz Vízkeresztkor betötöttem a nyolcvanbatot.*

Mihály szomszéd forgatta még egy darabig a pecsétes papírt, de csak nem tudott rájönni, mit akarhatnak azzal a monitorral. Így aztán azt tanácsolta, mutassa meg valami tanult embernek. Mari néni a Mónika sőt hallgatva végig azon gondolkodott, kinek is szólhatna. Tanító hat éve nincs a faluban, épp mióta bezárták az iskolát. Orvos is csak a szomszéd településen van. Inkább hébe, mint hóba. Gyógyszertár nincs, pedig a gyógyszerész még latinul is tud. Akárcsak a pap, de az meg temetéskor jár és a vasárnapi misére. A bolt is bezárt, pedig a Kosári Halbin fiának valami magas kereskedelmi iskolája volt. Már-már úgy tűnt, nincs megoldás, amikor a Jóban rosszban alatt eszébe jutott az az egyszállbélű erdész: a Józsi gyerek.

Csomagolt is neki másnap pár túrós lepényt, úgy kelt útra. Már messziről látta a nagy fekete autót az erdőbirtokos iroda előtt. Józsi erdész, mikor megpillantotta a borítékot, már tudta, mi van benne.

– *Az MVH-tól jött a levél* – mondta.

– Az meg mi? – vágott közbe rémülten Mari néni. – *Én csak az ÁVH-ra emlékszek még 56-bí. Azok separték ki a padlást, meg vitték el a malacos kocát. Csak nem olyan világ gyűm megint?*

– *Nem, nem. Tessék megnyugodni, ez az egy bektár földjével kapcsolatos, amibe erdőt telepítettünk négy éve. Tudja, erre kapott támogatást. Ezért kell most adatot szolgáltatni. De ehhez először regisztrálnia kell magát az okmányirodában, hogy majd az ügyfélkapun keresztül, elektronikus úton leadhassa a monitoring jelentést. Különbö megbüntetik.*

– *Miféle kapun, kisfiam? A kiskapun? Abhoz nem férnek oda az egyszerű emberek. Mán ne haragudjál, nem értem, mit beszélsz. Nem magyar gyerek vagy, te? Nem a Vargáék legkisebb fia vagy? Meg különben is mit akarnak má' megint az erdővel? Kétszer ellenőrizték, évente látta a városi legfőbb erdész. Meg is dzsípieszték, vagy mi a csuda. Hivatalos őstermelői csináltak belőlem. Adót is vallottam már miatta. Még bankszámlám is lett az erdő végett. Öregkoromra, ugyan minek már? Szegény apjukom biztos forog a sűrjében, annyit emlegetem őt is a kis, rossz föld miatt. Pedig semmi köze hozzá, mert még az apja kapta az első háborús nagyvezűstért azt a két hódát. Ő meg visszakárpótolta, mint családi örökséget. Én rögtön el akartam adni, hogy ne legyen vele gond.. De szegény megboldogult uram nagyon ragaszkodott hozzá. De sokszor elmondta: Mari, ezzel egészítjük majd ki a nyugdíjunkat, ha már a tebénekét el kellett adni, mert az unióban nem lehet tartani a falu közepén. És hogy milyen rossz az a föld! A gyékényes mellett adták vissza. Ettől silányabb az egész falu batárában sincs, pedig az majdnem kétezer hód vót valamikor. De Józsi fiam, te tudod a legjobbban, te intéztél mindent. Mink csak fizettünk annak idején állandóan.*

Hát erre már Józsi erdész is végigsimított hirtelen felmagasodott homlokán, ahol még nem is oly régen dús hajkora volt. Majd szomorúan így szól:

– *Hát ki gondolta volna ezt, Mari néni! Én csak segíteni akartam. De látja, nekem sincs időm már az erdőre menni. Állandóan az irodában ülök, meg a batóságokhoz járkálok intézgetni az erdővel kapcsolatos ügyes-bajos dolgokat. Lassan annyi fát látok, ami az irodaablak alatt van. De elmondom, mit csináljon. Üljön fel a buszra, magának már ügyis ingyen van. Menjen be a városba, az okmányirodába. Regisztráltassa magát. Aztán keresse meg a falugazdászt, meg a számítógépes Janit az alvéken, ő majd megmondja, mit kell csinálni.*

Mari néni megfogadta a jó tanácsot. Másnap fel is kerekedett. Felkötötte ünneplő kendőjét, összecsomagolt egy kis ráncos zöldségfélét. Ha már a városba utazik, beugrik a piacra is. Van ott egy-két nagy körmű fiatalasszony, aki majd megveszik az ilyené. Azt mondják, hogy bio vagy mi a csoda.

Na az okmányiroda se várta ám ott, ahol a buszról leszállt. De addig-addig kérdezősködött, míg egy diáklány megszajnálta, s azt mondta, menjen vele. Úgyis pont az iskolája mellett van. Azzal felszálltak egy sárga buszra, s bizony utaztak vagy hét megállót. Csakhogy korai volt még Mari néni öröme, mert a bejáratnál tovább nem jutott. Ott azt mondta egy nagydarab fiatalember, időpontot kell kérni, de aznap egyébként sincs ügyfélfogadás. Aztán elirányította egy kis ablakhoz mégiscsak, ahol egy lányka nagy idegesen addig püfölt valami írógépfélét, míg egyszer csak azt mondta: jövő hét szerda, 10 óra. Azzal az orrára is csapta a kisablakot. Azért nem tért haza dolgavégezetlenül, a zöldségfélét megvették, bár kicsit izgult a piacon, mert az őstermelő igazolványát otthon felejtette.

Másnap Mari néni felkereste a számítógépes Janit, hátha tud valamit mondani. Csak okos ember lehet az, akinek ilyen nagy háza, szép autója van. Nyáron telet, télen nyaral. De hát neki már az apja is művelt ember volt, még tanácselnökként is dolgozott. Mit szépítsük a dolgot, Jani nem volt valami kedves Mari néniel. Ráadásul egyből a pénzre tért. El is kérte volna a majd kéthavi nyugdíját az ügyintézésért. Erre Mari néni sarkon fordult és otthagya az ámuló Janit. Úgy döntött, kivárja a hétvégét, akkor majd segít neki az unokája, a Rolandka.

Szerdán újból nekivágott a városnak. Már rutinosan vette a kanyarokat az okmányiroda felé, ahol igen elcsodálkozott a villódzó számokon, sípolásokon. Délben megebédelt a táskájából, aztán békésen üldögélt négy óráig, míg egyszer azt vette észre, egyedül van. Összeszedte minden bátorságát, odament egy fiatalasszonyhoz, és mondta neki, hogy tűzre volt híva. Az ügyintéző szíve megesett rajta, miután látta, hogy hiába magyarázza a sorszámosztás, és a villódzó számok összefüggéseit. Az adatfelvétel még haladt is, de utána jött a kemény dió: jelszót kellett mondani, meg kódot. Csakhogy akkorra Mari néninek végképp nem jutott eszébe semmi. A jelszó végül „Bodri” lett. A kód pedig: Lajos1922rözi. A rőzi csupa kisbetűvel, mert az a dög behíta egyszer-kétszer az urát megkínálni egy kis meleg pitével. Nyugodjanak béké-

ben. Mari néni még egy keresztet is vett. Gondolatban az ügyintéző is, mire végeztek, s gyorsan el is irányította az öregasszonyt a falugazdászhoz.

Szerencsére azt is ösmerte Mari néni, a legkisebb Módos gyerek volt, a Béla, aki azt mondta neki, hogy az adatlapot, amit a levélbe kapott, töltsse ki, küldje vissza, és a hétvégén már az ügyfélkapun – a neten keresztül – tud csatlakozni rendszerhez. No ebből újlag nem értett semmit, de úgy volt vele majd megmondja Rolandka. És el is jött a péntek Rolandkával együtt. Mari néni szólanul gyönyörködött egy sort a kisunokájában, míg az jóízűen elfogyasztotta mind a harminc palacsintát, csak ezután állt elő kérésével.

– *Rolandkám, kisfiam! Csak te tudsz segíteni nekem. Be kéne menni a faluházba, mer monitoroznom kell. És ott van csak hozzá számítógép, amin ezt meg tudjuk csinálni.*

A kisunokának úgy torkán akadt az utolsó falat palacsinta, hogy még a szeme is belegúvadt. – *Mit beszélsz, Mama, tán elgurult a gyógyszered?* – hördült fel a fiú. De nehogy félreértés essék, nem volt ám tiszteletlen, csak nagyon szerette a nagy-mamáját, ezért alakult ki közöttük ilyen bizalmas viszony.

Mari néni nyomatékul előkötötte a hivatalos papírokat a stelázi mélyéről. Erre a Roli gyerek ámulva nyomott egy-két sms-t, meg gyorsan felhívta a haverjait és röhögve elmesélte, hogy az öreglányt monitoringozni kell. Igaz, nem tudja, mi az, de tök jó. Vagy tök gáz? De mindegy is, az biztos, ennek fele sem tréfa. Mindenesetre megígérte, másnap, amilyen korán csak lehet, indulnak a faluházba. Mivel Rolandka másnap délelőtt ramatyul nézett ki, nagyanyjának az a sanda gyanúja támadt, kisunokája talán mégsem töltötte az egész éjszakát a másik szobában a jó meleg dunyha alatt. Vagy ha mégis, tán nem egyedül. De hát minek szóljon. Fiatalság, bolondság. Ráadásul Rolandka másodpercek alatt bejutott a rendszerbe a megadott kóddal és jelszóval. A bonyodalmat csak az okozta számára, hogy rálelt a monitoring jelentés 18 oldalas kitöltési útmutatójára. És akkor a kisunoka újból felhördült.

– *De Mama, tavasz van és még összesen nem olvastam el 18 oldalt történelemből, csak nem velem akarod ezt áttanulmányoztatni?! Az égiek abban a pillanatban mintha meghallották volna az unokát, és könyörületképpen küldtek egy ötórás áramszünetet. Mari néni először még reménykedett, várakoztak is egy kicsit. Aztán csak hazaballagtak, mert az öregasszony arra gondolt, mi lesz, ha*

megint három napra elmegy az áram, mint a hóesés idején. Meg kell tenni az óvintézkedéseket. Az mégiscsak fontosabb, mint a monitorozgatás. Rolandka közben meggyőzte a nagyanyját, hogy kap egy új szemüveget, a faluházban megmutatnak mindent a számítógépen, s el fog ő azzal boldogulni egyedül is. Keményebb dolgok se fogtak ki rajta az életben. Sőt ad neki egy használt rádiótelefont is. Elvégre aki ilyen fontos ügyekkel foglalkozik.

– *Van az orvosnak, meg a papnak is – győzködte a fiú. Például a felbúbatod az orvost, hogy írjon fel valami emlékeztetjavitőt, mert azt látod, hogy a zsebkendőd mind a négy sarkán két-két csomó van, csak azt nem tudod, miért. Vagy szólhatsz a papnak, hogy - életedben először – nem méssz a vasárnapi misére, mert a számítógép előtt kell ülnöd. Csak keveset beszélj, mert sokba kerül.*

Hétfőn délután aztán elvitte a menyecske a drogériában vásárolt szemüveget, meg egy régi rádiótelefont valamelyik fiók mélyéről. – *Majd elmondja Roli a bétvégén, hogy kell használni. Lesz rá ideje, úgyis mindig itt van* – tette hozzá kissé epésen, miközben a kerítésen át beadta a küldeményt.

Másnap özvegy Vidéki Lajosné, született Magyar Mária ismét útra kelt, azt már csak a Jóisten tudja, hanyadjára. A faluházban egy-egy kis segítséggel belépett a rendszerbe. Beesteledett, mire jó szívvel nyugtázta, mégis csak rendes népek élnek errefele, hisz segítettek neki vagy tízen. Hiába na, jó dolog ez az unió, lám itt is hogy összehozza az embereket. Igaz, nem végzett. Pedig az új szemüveggel már lát, olvasni is tud, jó eredménnyel járta ki ő a hat elemít. Amit a Szabad Földbe írnak, azt meg is érti az utolsó betűig, de ebből itt bizony nem sokat fogott fel.

Következő nap hideg élelemmel meg egy termosz teával felszerelve elindult, és egész nap az útmutatót olvasta, de csak nem boldogult. Hanem harmadnap már Bözsivel együtt érkezett a faluházba, aki tud könyvelni. Bözsi a városba járt közgazdasági iskolába, volt jó munkahelye, de leépítették. Azóta közmunkás az önkormányzatnál. De hát nem felejt el az ember ilyen dolgokat, főleg ha felfrissítik a memóriáját egy kis sonkával, kávéval, némi papírpénzzel.

Bözsi gyorsan átfutotta a kitöltési útmutatót. Kérte is hamarjában Bözsi a regisztrációs számot, meg a blokkazonosítót. Csakhogy Mari néninek minden papírja otthon maradt.

– *Édes kislyányom, majd elhozom bőnap, most balaggyunk tovább, ha má*

ketten is itt vagyunk – sürgette az öregasszony. Bözsi alig tudta elmagyarázni, hogy a gép ily esetben nem enged továbblépni. De aztán ismét felvirradt egy új nap, s csak akkor mutatkozott meg igazán, milyen furfangos teremtés ez a Bözsi. Mert gyorsan rájött ám, hogy ez a sok adat, amit kérnek, Mari néninek még kellemetlenségeket is tud okozni. Meg is mondta, úgy válaszoljon ezekre a cseles kérdésekre, hogy amit eddig vállalt, az teljesítve legyen. Mert ha vállalta például, hogy az iromba tyúk minden másnap megtöjlik, azt most úgy kell beírni.

Mari néni gondolkodott egy keveset, s arra a belátásra jutott, tényleg vállalt ilyet, csak a Bodri kutyával nem számolt. Mert az a csibész be-beszökött a tyúkólba, ha tojásra fáj a foga. De öreg kutya az már, nem tud megváltozni. Így aztán hogy teljesítve legyen a vállalás, a boltból vett néhány tojást.

– *Jaj, Mari néni, azzal nagyon vigyázzon! Rajta van a holland származási billog, maga meg megbukik a keresztellenőrzésen, és minden támogatást vissza kell fizetni* – sopánkodott Bözsi.

Pedig az a bóka hollandus tojás a nyomába se léphet a mienknek. De majd egyszer csak úgy lesznek ezzel is, mint a tejjel. Emlékszel, kislyányom, mikor még megvolt a Riska, a tejjel is micsoda berceburca volt. Ki tudja, hova, elvitték naponta a jó falusi tejet. A bótba meg csak fehérvólevet lehetett venni, ami csak akkor látott tejet, mikor a szállító teberautó elment a gulya mellett. Nem itta meg azt még a macska se.

Végre elkészült az a fránya jelentés. Bözsi megnyugtatta az öregasszonyt, ne ijedjen meg, ha levelet kap, hogy valami nem lett jó, majd hiánypótolják. De Mari néni ezt már nem is hallotta, annyira elfáradt, mire végeztek. Úgy érezte, fáj minden csontja, lehet, hogy bolyong benne valami nyavalya is. Hazatérve első dolga volt, kihúzni a gyógyszeres fiókot, de csak üres dobozokat talált benne.

– *Bezzeg, ha a vajákos Teri még élne – sóhajtott nagyot – nem kéne pítz adni a drága gyógyszeré. Hiába, szegényt elvitte a nagy tressz, mert a vízútdíj idején annyian vótak nála, hogy nem bírta a nagy bajtást.*

Aztán főzött egy jó erős csipketeát, és a sezlontra kuporodva elgondolkodott:

– *A Józsi erdészék annak idején az egész faluban negyedannyi idő alatt elülteték az erdőt, mint amennyit én ezzel foglalkoztam. De legalább tudom, miért olyan nyiszlett az az ember. Ha nekem ennyi bajom van két bód erdővel, akkor neki mennyi lehet kétezerrel. Meg gondo-*

lom, ő nagyban monitoringozik. Az is lehet, hogy már az idén, de jövőre biztosan lesz az erdőben sparheltba való. No, azt hogy őrizzük majd meg. Mert rendőr az nincs a faluba, de még a környéken is csak ritkán. Pestre viszik őket, mert ott mindig van valami ellenállás. Az a sok ráérő ember inkább dolgozna.

Aztán illetéknépp elmélkedett tovább:

– *Abból az erdőből én már úgysem fütők. Azért se, mert soká vághatok ki belőle. Meg azt mondta a Józsi gyerek, tán le is védtek valami természetvédők. Mert a gyékényesben pióca van, az erdőben meg denevér. Azt beszéllik, ősbonos, védett mind a kettő. Pedig én emlékszem, a piócát a vajákos Teri hozta ide. Azzal gyógyított, meg denevérvérrel. Meglebet, a piócát a kacsa egyeli, de a denevért semmi se bántja. A nagy okosok azt hiszik, hogy a városból védik majd meg a Teri bagyatekát. Itt maradnak azok, mert mi nem bántjuk őket.*

– *Persze mégiscsak fával kell fűtenem, mert épp most úszott el a gázbevezetésre félretett kis pénzem, a monitoringozás miatt. Nem is bánom. Aszongyák, nincs a gáznak olyan ereje, mint a jó, száraz fának. Meg a csapat is bármikor elzárhatják az oroszok.*

Mire a második kanál rumot töltötte a teájába Mari néni, úgy érezte, valami csodás tudás birtokába jutott. Rájött, mi is az a vidékfejlesztés. – *Lett új szemüvegem, rádiótelefonom, megtanultam a netet kezelni, igaz többször annyit elköltöttem már az egészre, mint amennyit kapok. De mi ez, ha nem a vidék fejlődése* – mondta fennhangon, miközben jót kacagott.

– *Igaz, megbántam már nagyon, hogy erdőtelepítésbe fogtam, de mivel most sok mindent kitapasztaltam, majd elmondom Józsi gyerekeknek, hogy lehet boldogulni. Bár ez az erdész már nem olyan, mint a régi, szép időkben. Bezzeg a Stohmayer Manó! Az mindig az erdőn volt, ez ki se jut, mert csak a szabályokat nézi. A sok paragrafustú már nem látja az erdőt. De majd besegítek én neki, ha már így kiművelődtem. Majd felfejlesztem én a vidéket. Aki tanácsra szorul, az meg jelentkezhet nálam. Úgyis addig volt fejlett a vidék, míg a magunkfajtán múlt.*

Ekkorra azonban Mari néni úgy elfáradt a nagy gondolkodásban, hogy azonnán elszenderedett a sezlónon. Csak sajnos rémálma volt, ami arról szólt, milyen lesz Rolandka sorsa, ha ráhagyja a „két hód fődöt” a gyékényes mellett. De ez már egy következő mese...

Utánajárt és legyezte:

Luzsiék legkisebb fia

Az 1900. évi selmeci közgyűlés

Meghívó az orsz. erdészeti egyesület 1900. évi közgyűlésére.

Az országos erdészeti egyesület idei rendes közgyűlését folyó évi július hó 1. és 2. napján Selmeczbányán és környékén fogja megtartani, a közgyűlést megelőzőleg pedig június hó 30.-án részt vesz a bányászati és erdészeti akadémia új palotájának felavatási ünnepélyén.

A közgyűlés és az ezt megelőző felavatási ünnepély napirendje és tárgysorozata a következő:

Június hó 29.-én d. u. 2 1/2 órakor megérkezés, a vendégek ünnepélyes fogadása, elszállásolása, ismerkedő estély (I. társas vacsora este 9 órakor).

Június hó 30.-án d. e. 9 1/2 órakor a bányászati és erdészeti akadémia új épületének felavatási ünnepélye, délben 1 1/2 órakor társas ebéd; d. u. 5 és 7 óra között az akadémia erdészeti gyűjtőmunkáinak megtekintése, este 8 órakor táncszínelmúlással egybekötött koncert (rendezi az akadémiai ifjuság).

Julius hó 1.-én reggel 9 órakor a közgyűlés megnyitása és a tanácskozás megkezdése az erdészeti akadémia XIX. számú termében a következő tárgysorozat szerint:

1. Jelentés az egyesület működéséről a múlt évi közgyűlés óta.

2. Az igazgatóválasztmány jelentése az 1899. évi számadás sok megvizsgálása és az 1901. évi költségvetés megállapítása tárgyában.

3. A titkári szolgálati, fegyelmi és nyugdíj-szabályzatának megállapítása és ebből kifolyólag az alapszabályok módosítása.

4. Jelentés a Deák Ferencz alapítvány kamatából kiírt pályázatok eredményéről és javaslat az alapítvány 1901. évi kamatainak felhasználására nézve.

5. Selmecz és Bélabánya városok erdeinek ismertetése.

6. Indítványok a jövő évi közgyűlés helyére és tanácskozási tárgyaira nézve.

7. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Az ilyen indítványok a közgyűlést megelőző napig az egyesület titkári hivatalához írásban bejelentendők.)

Délben 1 órakor társas ebéd.

Délután 4 órakor kirándulás a Kisiblye melletti "Wagner csucs"-ra, ott a Wagner-emlék leleplezése; aztután a kísérleti telep, az erdőültetvények, haltenyésztő tavak, vadaskert stb. bemutatása, továbbá a Pesisa Willkommii és a Botrytis douglasii nevű gombák károsításának ismertetése; 8 órakor visszaindulás Selmeczbányára (II. társas vacsora este 9 órakor).

Julius hó 2.-án reggel 7 órakor kirándulás a városi erdőbe; utközben a vöröskuti és paradicsomhegyi erdőültetvények, valamint a hodrusi tavak körül fekvő városi erdő megtekintése. Itt a közgyűlés és tanácskozás folytatása és befejezése.

Ugyanaznap elutazás Garamberzenczén vagy Zsarnócán át.

Van szerencsém az egyesület tagjait, valamint az erdészeti ügyek iránt érdeklődőket tisztelettel felkérni, hogy ezen közgyűlésünkön megjelenni és tanácskozásainkban részt venni szíveskedjenek.

Budapest, 1900. április hó 28.

Báró Bánffy Dezső s. k.,
elnök

Ezzel a meghívóval kapcsolatban felkérjük t. tagtársainkat, hogy a közgyűlésen való részvétel iránt Selmeczbánya sz. kir. várost az Erdészeti Lapok f. évi februári füzetéhez csatolt jelentkezői ív felhasználásával és lakcímről pontos megjelölése mellett május hó 15.-éig tájékoztatni szíveskedjenek.

A közgyűléssel kapcsolatos négy társasétkelésre Selmecz bánya sz. kir. város szíves értesítése szerint a résztvenni szándékozók személyenként 28 korona előzetes bekezdése mellett előjegyeztenek. Ebben az összegben (ítalt és zenét beleértve) a két ebéd 10 – 10 koronával, a két vacsora 4 – 4 koronával számított s azokra külön-külön is lehet jelentkezni. A részvételi díjakra nézve kérjük t. tagtársainkat, hogy azokat Csibye Lőrincz m. kir. erdőtanácsos és akadémiai tanár urhoz (Selmeczbánya) legkésőbb június hó 10.-éig bekezdeni szíveskedjenek.

Végül azokat a t. tagtársainkat, kiknek féláru vasúti menet jegy váltására jogosító arcképes igazolványuk nincsen, felkérjük, hogy egyesületünk titkári hivatalával legkésőbb f. évi június hó 15.-éig tudatni szíveskedjenek, hogy mely állomásról óhajtának a közgyűlés helyére utazni, minthogy az egyesület kedvezményes vasúti menetjegy váltására jogosító igazolványokat szándékozik illetékes helyen kieszközölni.

Budapest, 1900. április hó 28.-án.

Az országos erdészeti egyesület
titkári hivatala.

Visszapillantás idej közgyűlésünkre.

Tisztelt tagtársaink közül azokat, a kik idej közgyűlésünkön nem vehettek részt, talán nem elégíti ki mindenben az a kép, a melyet magának a közgyűlésnek lefolyásáról az előző lapokon foglalt jegyzőkönyv adhat. S ezt éppen ezáltal egészen természetesnek is kell találnunk, hiszen a dolog természeténél fogva közgyűlésünk programját sem meritheti ki ez az ügyirat. Ebben a programmban pedig még sok olyan dolog foglaltatott, amiről hallani, amiről tudomást szerezni t. tagtársaink méltán kívánhatnak. A bányászati és erdészeti akadémia új palotájának felavatása, a Wagner-emlék leleplezése, a kisiblyei kísérleti telep megtekintése, a városi erdőben szerzett benyomások mind-megannyi tárgy, a melyről azok a tisztelt tagtársak is értesülni kívánnak, akik fel nem ke-

reshették Selmeczbányát, s a melyről a napilapok csak igen röviden emlékeztek meg. De mindettől eltekintve magában az a körülmény, hogy közgyűlésünk az idén Selmeczbányán folyt le, a mely város hoz majdnem valamennyiünknek számos ifjúkori emléke fűződik, már magában ez is kötelességünké teszi, hogy közgyűlésünkkel e helyen nem hivatalos alakban is foglalkozzunk.

Június hó 29.-én mindenfelől szállították a vonatok a város vendégeit Garam-Berzenczére és ugyancsak volt dolga a kis selmeczibányai szárnyvonalnak, hogy az összegyűlt sokadalmat utazásának végcéljához juttassa. Szaktársak, kiket tanulmányaik befejeztével szertesorolt a hivatás, hosszú évek után itt kerültek ismét együvé. De velük utaztak a Bányászati és Kohászati Egylet tagjai is, s ekként módunkban volt az ő sorjaikban is sok régi ismerőst és jó barátot örömmel üdvözölni, akit utoljára az akadémian láttunk.

Sokan pedig úgy jártak, hogy nagy örömmel üdvözölték egymást, de nem tudták egymásról, hogy kik. Az évek során megváltozott arcvonások dacára felismerték a régi tanuló-társát, csak neve mosódott már el az emlékezetben.

Délben két vonat indult rövid időközben Selmeczbánya felé. Derült, verőfényes időben haladtunk a kecskési völgy bükkösei között az erősen emelkedő pályán. Az erdészeknek a bükkök sárgás lombozata tünt fel: következményei a májusi nagy fagyoknak, a melyek az éppen kifakadt friss lombot érték. Ugyálszik ez országsterre így volt, ezt lehetett legalább a különböző vidékekről össze gyűlt szaktársak szavaiból következtetni.

A bélabányai állomás után csakhamar Kisiblyéhez közeledtünk. Feltűnt a halicsi tó, az Erzsébet királyné emlékére a lombfá erdőben kivágott és fenyőfélékkel beültetett E betű, a kisiblyei telep a halastavakkal és számos felnőtt szép fiatalossal, ott a hol mi hajdan magunk próbálkoztunk az ültetés vagy vetés mester ségével. A régi mulatóhely felletti dombon magas állványzatról a kísérleti állomás szélvitorlaja köszönt felénk zászlókkal disztve.

A másik oldalon a Kálvária bazaltkupja tekint régi ismerős ként reánk.

Még néhány kanyarodó és megérkezünk az izlésesen disztett pályaudvarra, a hol nagyszá-

VÁNDORGYŰLÉS – 2009.

Amint az a márciusi lapszám témafelvezetőjében is szerepel, a 2009. évi Vándorgyűlésünk fő helyszíne – a történelemben harmadszor – Selmeczbánya lesz, szervezője az Ipoly Erdő Zrt.

A Vándorgyűlés időpontja: 2009. július 3-4. (péntek-szombat).

Kérjük, hogy az időpontot az érdeklődők szíveskedjenek előjegyezni! A részletes meghívót és a programokat a májusi lapszámomban, valamint internetes felületeinken fogjuk közzétenni.

A Szervezők

mu közönség éljenzése és a bányász zenekar meg Laczi cigány muzsikája fogad.

Az első vonat utasai csakhamar a szíves vendéglátók sorai közé vegyülnek és együttesen várják a második vonatot. Ezen jönnek ugyanis egyesületünk elnöke báró Bánffy Dezső és a Bányászati és Kohászati Egylet elnöke, gróf Teleki Géza, a ki egy szerszint a kormány képviselője. Kisvártatva ez a vonat is meg érkezik és az éljenzés csillapultával Selmezbánya polgármestere, Szitnyai József, lendületes, őszinte vendégszeretettel áthatott be szédében üdvözlő az ünnepélyekre megérkezett vendégsereget.

A megérkezettek egynemelyikének már magában a vasút is új volt Selmezbányán, mert beszéltem olyanokkal, a kik 30-40 éve nem voltak ott, a mikor bizony még more patrio történt a hőzlekedés, legtöbbször azonban arra volt kíváncsi, hogy maga a város mennyiben változott az alatt, hogy tanulmányaink elvégezve onnan eltávoztunk. Erről is meggyőződést szerezhetünk, miközben szíves vendéglátóink oldalán a városba hajtottunk.

A vasutról a városba vezető utat keresztező bányavasut hidja diadalpáncnak volt átalakítva; ezentúl már a fellobogózt házai sorai között vitt utunk s nemsokára láttuk az első új alkotását Selmeznek: a Kachelmann-féle ház alatti szabad tér, hajdan vásárok alkalmával a látványosságok tanyája, igen szépen parkoztatván Erzsébet-ligetnek avatott fel, közepén pedig magas alapzatton a honvédszobor ércbeöntött alakja áll.

Itt, a város alsó részében említést érdemel még az új cipőgyár, mely a bányászat hanyatlása következtében kenyér nélkül maradt népek új keresetét nyújt. A város zöme külsőleg keveset változott, annál inkább a benne lakók szelleme. Magyar szó hal latszik mindenfelé, magyar az összes szégtáblák felirata.

A város külsején nagy változást csak akkor tapasztalunk, ha a belbányai uton indulva szemünkbe tűnik a két új akadémiai palota hatalmas homlokzata.

Igen csinos parkokban fekszenek, a melyek voltaképp a felső botanikus-kert tartozékai. A legújabb, most felavatott palota széles frontjával imponáló benyomást tesz. Valamivel magasabb fekszik, mint az 1890. évből származó másik épület, de azért ez mintha valamivel könnyedebb, tetszetősebb tagozással bírna. Az új palotát viszont világos színe emeli, míg a másik épület olivzöld olajfestéke sajnos nagyon is tartós és sokára fog helyet adni valamely megfelelőbb színnek.

Az új palotát a közös tantárgyak hallgatására erdész és bányász hallgatók együttesen fogják látogatni, míg az 1890. évben épült régebbi palota tudvalevőleg kizárólag az erdészeti szaktudományok előadására szolgál és az erdészeti kísérleti állomásnak is otthont nyújt. A két palota képét legközelebbi számunkban pótlólag be fogjuk mutatni.

Az akadémia előtt megállunk és körültekintünk. S íme egy újabb, s különösen az erdőgazda szemében kedves változást látunk, ezuttal Selmezbánya környékén: a Paradicsomhegyet, mely mint fatenyészet nélküli, kopasz hegy élt emlékezetünkben, immár sűrű fiatal borítja, sok év kitartó munkájának eredményeként.

A Klínger-tárnai tó mellett egy nyaraló telep létesült a rovna szép jegenyefenyvesek tövében, mielőtt azonban oda értünk volna, szí-

ves vezetőnk figyelmeztetett arra, hogy a régi selmezczi élet egyik nevezetes helye, a "Schacht" nincs már többé. Rége óta állt elhanyagoltan, árván a hajdani dárídók e színhelye, most végre teljesen eltűnt a föld színéről.

A megérkezés napjának délutánját a város megtekintésére fordították a vendégek. Az Országos Erdészeti Egyesült tagjai többnyire az akadémia erdészeti gyűjteményeit, a tantermet, a kísérleti állomást és a botanikus-kerteket keresték fel. A itt valóban örvendetes haladásnak lehettünk szemtanúi. Egy épületben van most minden, amit nekünk hajdanában ide-oda vándorolva kellett tanulmányozni. A gyűjtemények kiegészültek s nevezetesen a gyakorlati életet ábrázoló számos fényképfelvétel tehet az oktatásnál jó szolgálatot.

Egészen új volt majdnem valamennyiünknek az erdészeti kísérleti állomás, ez a legújabb szerve a hazai erdészeti tudomány előbbrevitelének. Vadas Jenő főerdőtanácsos és Tuzson János dr. kalauzólása mellett ott láttuk a bükkfa fülledésének tanulmányozására szolgáló anyag egy részét, a mely a fülledés és revesedés külön-böző fokait mutatja. A többi anyag (talpfák) tanulmány céljából az erdőben és a szabad ég alatt van különféleképpen elhelyezve. Ott láttuk továbbá a rendkívül érdekes növénypathologiai és anatómiai laboratóriumot.

A megfigyelés alatt álló növénybetegségek között volt egy csomó elsárgult erdeifenyő csemete is, a melyet Sényi János mesz tegyei (Somogy m.) erdőőr küldött volt be az Országos Erdészeti Egyesületnek s a mely innen továbbított a kísérleti állomáshoz. S íme ez a körülmény igen fontos felfedezéshez vezetett. Amint ugyanis a kísérleti állomás azóta értesített, ezeket az erdei fenyeget Botrytis Douglasii Tub. nevű gomba pusztította, mely gombának az erdeifenyőn való fellépése mindaddig ismeretlen volt.

Nagy érdeklődés tárgyát képezték a botanikus-kertek, a melyekben hatalmas fejlődésnek indultak az egykor apró fácskák, különösen feltűnt nekünk a felső botanikus-kertben lévő Wellingtoniak barmulatos a gyors növekvése.

Az est az ismerkedésnek volt szánva. A felső-major, most városi Vigadó mögötti korcsolyatér volt egy könnyed szerkezetű szépen díszített óriási sátor által óriási étkezőhelyiséggé átalakítva, a melyet este az Auer-lángok százai világítottak meg. A közelben rőtöngzött tűzhelyeken készült az a tömördek étel, a mely több száz embert volt kielégítő. És jegyezzük meg mindjárt itt, hogy az ellátás mindvégig valóban kitünő volt.

Az ismerkedési est óriási részvétel mellett teljesen fesztellenül a régi baráti kötelékek megújításának és új ismeretségek kötésének volt szentelve. A társaság a bányászzenekarok és a cigány váltakozó zenéje mellett, késő éjjelig maradt együtt.

Junius 30-án a felavató ünnepély napja volt. Reggel 9 órakor gyűlt az ünneplő közönség: az akadémiai tanári kar, a városi tanács, az egyesületek tagjai, és az akadémiai ifjuság, a Fritz-ház előtt és bányászzenekar kíséretében tömött sorokban vonult fel a megnyitandó új épülethez, a mely izléses díszben várta felavatását. Az ünnepély, melyet az akadémiai ifjuság nyitott meg Hubay főháznak elnökletével, az akadémiai épület előtti terasszon folyt le, mely fölött sötétvörös posztóboltozat nyúlt. Ott volt Bánffy Dezső báró, gróf Teleki Géza, dr. Bedő Albert,

Horváth Béla főispán, Soltz Gyula orsz. főerdőmester, egyszersmind a földművelésügyi minster képviselője, Szathmáry Gyula min. tanácsos, több országgyűlési képviselő és más előkelőség.

Az akadémiai ifjuság énekének elhangzásával Fekete Lajos az akadémia igazgatója hosszabb beszéddel fordult az ünneplő gyülekezethez, a melyben első sorban történeti visszapillantást vetett az akadémia múltjára, annak vergődésére, mely előttünk, a mennyiben az erdészeti szakoktatást illeti, Vadas Jenő: A selmezbányai m. kir. erdőakadémia története című művéből ismeretes. Ily múlt után annál nagyobb hálával veszi át az akadémia legújabb palotáját, köszönetet mondván ő felségének, a kormánynak és a törvényhozásnak.

Erre gróf Teleki Géza, mint a kormány képviselője válaszolt és beszéde végén buzdító szavakat intézett az akadémia ifjuságához.

Böck János a földtani intézet és társulat nevében üdvözölte az akadémiát az ünnepnapja alkalmából, mire ismét Fekete Lajos akadémiai igazgató emelt szót és a következő, az akadémiai tanári kar további törekvéseire világot vető beszédet mondotta:

"Nagyméltóságú Gróf ur!

Igen tisztelt ünneplő közönség!

Biztosítom önöket, hogy ezen most megnyilatkozott hódolat, hála és köszönet csak muló jele annak a lelünkben élő törhetetlen elhatározásnak, hogy azt a célt, a melynek megvalósítására szolgál ez a palota is, t. i. a fiatal magyar bányások és erdészek szakbeli képzését minél teljesebben elérjük és az illető szakirodalomnak fejlődését minél sikeresebben előmozdítsuk.

Tiszta tudatában vagyunk azonban annak, hogy a kor igényei folton és még nagyobb mértékben emelkednek, mint a hogy azt mostani szervezetünk mellett követni képesek leszünk. Már pedig ha azokkal intézetünk lépést akar tartani, nem szabad a fejlődésben megállapodnia.

Tanintézetünk újraszervezésének következménye az ajtón kopogtat már. A gyakorlatban működő bányások és erdészek, kiket itt is nagy számban vagyunk szerencsések tisztelhetni, egyre sürgetik az illető szakoktatás reformálását és a kor követelményeinek megfelelő fejlesztését.

Terjedelmes felterjesztés fekszik e kérdésben jelenleg az illető nagyméltóságú szakminis-teriumok előtt és az akadémia tanári testülete szorongó szívvel várja annak bölcs elintézését.

Bizton reméljük azonban, hogy a magas kormány szakoktatásunkkal szemben mindig gyakorolt jó indulatánál és bölcs belátásánál fogva ez uttal is megtalálja a módokat és eszközöket annak a dicső óhajtnak megvalósítására, hogy: *Vivat, crescat, floreat Academia!*

Következett Szitnyai József polgármester beszéde Selmezbánya város nevében és Rumpler Ernő, az akad. ifjusági kör elnökének beszéde. A megmegyülő éljenzések után az ifjusági éneknek a Hymnust énekelte el s ezzel az ünnepély véget ért. A közönség a palota igen szép előcsarnokán és lépcsőházán át az akadémia belsejébe tódult a modern berendezésű tágas előadó és gyűjteménytermekbe, a melyekben az illető tanárok szolgáltak felvilágosítással az érdeklődőknek.

Az ünnepi ebédre ismét a korszolyatéri nagy csarnokba gyűltünk. Ő felségére a felköszöntőt ezuttal gróf Teleki Géza mondta, mint a kormány képviselője, utána Fekete Lajos

akad. igazgató a kormányra, Vörös Ferenc városi tb. főjegyző gróf Teleki Gézára és báró Bánffy Dezsőre, Soltz Gyula orsz. főerdőmester az akadémia, Schwartz Ottó főbányatanácsos Selmeczbánya városára üritették poharukat, de még számos felköszöntő hangzott fel ezenkívül, többek között Koller János raktárosunké is, ki általános figyelem között az Akadémia, Selmeczbánya város és a haza harmas themáját füzte beszédében szokott elméségével együvé. Ebéd közben számos sürgöny érkezett, ezek közül felemlítjük a Magyar Tudományos Akadémia, a Természettudományi Társulat, a Magyar Mérnök és Építész-Egylet és a Hochschule für Bodencultur sürgönyeit.

Ebéd után az elmaradhatatlan lefénnyképezés következett.

A délután kisebb kirándulásokkal és a szíves vendéglátók körében telt el, s este mindenki a városi vígadóban rendezett hangversenyre igyekezett, melyen az akadémiai zenekar és a salgótarjáni bányászzenekar váltakozva játszottak nagy sikerrel. A hangversenyterem különben zsúfolásig megtelt és szinte aggodalmas volt, hogy ennyi ember gyűlt össze aránylag szűk helyen. Szerencsére azonban nem történt semmi baj és a hangversenyt reggelig tartó sikerült táncmulatság követte.

Julius hó elsején délelőtt az Országos Erdészeti Egyesület és a Bányászati Kohászati Egylet az akadémia két épületében külön-külön megtartotta közgyűlését. Erre vonatkozólag talán hivatkozhatom az egyesületi közleményekben foglalt részletes jelentésre, kifejezést kell azonban adnom e helyen annak az általános sajnálkozásnak, hogy második alelnökünket, Horváth Sándort, aki ezuttal először vett volna a közgyűlésen ez új minőségben részt, betegség miatt nem láttuk körünkben.

A Bányászati és Kohászati Egylet közgyűlésének befejeztével, amint utólag értesültünk, elnöke indítványára és az ő vezetése mellett küldöttségileg kívánta a mi közgyűlésünket felkeresni. Mi erdészek azonban tanácskozáinkat már befejeztük volt. Fogadjá tehát a tisztelt társégyet ezért a kollegiális határozatáért ez uton őszinte köszönetünket és sajnálkozásunk kifejezését, hogy a véletlen a barátságos érintkezést a hivatalos téren meghiusította.

Délben ugyanaz a nagy társaság gyűlt össze a korcsolyatéri csarnokban társas ebédre. A harmadik fogásnál felemelkedett szeretett elnökünk Bánffy Dezső báró ő excellentiája és általános figyelem között a következő felköszöntőt mondta:

Tisztelt Uraim!

"Ne méltóztassanak rossz néven venni, ha bizonyos ismétlésekbe esem. Nem ugyan olyan ismétlések, melyeket én ismétlek, de olyan dolgok, kérdések felemlítése, melyeket itt már tegnap halottunk és nem egy szájból, többől is, s én, megvallom, nagy örömmel hallottam. A magyar nemzet, a hazafias irány fejlődéséről s ennek az iránynak fokról-fokra való növekedéséről volt ismételt szó. El lett mondva, hogy itt a régi Schemnitzből Selmeczbánya lett, halottam, hogy itt több mint ezer éve telep létezett, ez német volt s tudjuk, hogy midőn IV. Béla adománylevelét megújította, kétségtelenül német telepesek ideköltözése folytán tette, a bányászat folytatása érdekében. Tudjuk azt, hogy e város német irányban fejlődött, hallottuk ismét az ünnepély alkalmával, hogy még

Mária Terézia, midőn létesítette az akadémia alapjait, kétségenkívül német irányban, német nyelven, német tudomány érdekében, a bányászat tanítása céljából alakította az intézetet. Tudjuk azt, hogy az idők múltán a hazafias érzés fokozódott, de a nyelv még mindig német volt. A tudományt elvitték a külföld messze tájaira. Erre büszkék voltunk. Ma megfordítva van. Magyar szívből, érzésből, minden vonatkozásban e város s ha egyik másik része magyar nevet nem is visel, azért hazafias s nemzeti érzésben egyáltalában nem áll hátrább, bármely ősmagyarnál, ki magát az ő szittyából származtatja. A tudomány, mely innen terjesztetik, a bányászat és erdészet, magyar alapjában, céljaiban, de azért nem elmaradt a külföldtől.

A tanulók nem vihetik külföldre, de a nemzeti érzéssel párosítva a haza javára fordítják.

Tisztelt Uraim! Alkotmányos életünk újradéledése folytán bátran, nyíltan mondhatjuk, hogy szívben, lélekben, érzésben egyaránt magyarok vagyunk. A mi nem lehetett a múltban, talán a felfogások folytán s nem lehetett némely intező körök intentiója folytán, lehet most, mert alkotmányos életünk kidomborodása a Felséges Uralkodóhoz fűződik, kinek alkotmányos érzülete s bölcs uralkodása lehetővé teszi, hogy a legmelegebb, őszinte dinasztikus érzés mellett, lehetünk magyarok, szívben, érzésben. Felséges Uralkodónk harminc s néhány évi uralkodása alatt átalakult az ország, ennek köszönhetjük, hogy Selmeczbányán is az erdészet s bányászat magyar nyelven, magyar irányban tanítatik s midőn tanítatik a tudomány, egyszersmind a magyar nemzeti, hazafias érzés erősítettik. Királyunk bölcs uralkodása alatt érthetjük el ezt s büszkén mondhatjuk, hogy van magyar erdészeti és bányászati tudomány. Királyunkra üritem poharam s kívánom, hogy az Isten sokáig éltesse".

Óriási lelkesedés ragadta el e szavak hallatára a jelenlévőket. Perczekig tartott az eljenzés, melynek lecsillapultával első alelnökünk dr. Bedő Albert köszöntötte fel a vendéglátó Selmeczbányát:

Engedjék meg, hogy én is szót emeljek kifejezést adni azon érzelmimnek, melyek keblemnek felujulnak akkor, mikor Selmecz városáról s a bányászati és erdészeti akadémiairól van szó.

Én Selmeczbánya városára emelem poharamat, emelem az Országos Erdészeti Egyesület nevében, melynek tagjai egykor itt jártak, itt tanulták meg az erdészeti tudomány alapjait, innen viszik az ország különböző részeibe azt a tudományt, melynek végcélja az ország felvirágoztatása, boldoggá tétele.

Rég ideje annak, hogy én itt mint ifjú jártam, akkor azon halmok teteje kopár volt, melyek most lelkem örömeire üde tenyészettel virulnak.

Számos kötelék fűzi Selmeczbánya városát és a magyar erdészetet össze s e kötelékek egyike az, hogy itt bugyogott az erdészeti tudományok első forrása; itt keletkezett, innen vitte szét az erdész tudományát Magyarország felvirágoztatására, javára. Ilyen kötelék, hogy itt volt a magyar erdészeti irodalomnak első bölcsője, itt alapította boldog emlékü Wagner Károly és Divald Adolf egyletünk közlönyét. De legfontosabb kötelék az, hogy itt lobog az erdészeti tudományt hirdető fákllya, a bányászati és erdészeti akadémia, melynek itt van székhelye.

Tisztelt uraim! A legnagyobb tisztelettel s örömmel hajtja meg az Erdészeti Egyesület a város előtt azt a zászlót, melyet a tisztelet és a szeretet emelt; kívánva azt, hogy a városnak polgárait, tisztviselőit, annak polgármesterét és szeretett főispánját az Isten hosszan és boldogan éltesse!!"

Soltz Gyula orsz. főerdőmester a Bányászati és Kohászati Egyletet éllette és azoknak a surlódásoknak okát, a melyek bányászok és erdészek között itt-ott észlelhetők, abban az üzleti viszonyban keresi, a melyben e két közgazdasági ágazat manapság áll. Szitnyai József polgármester igen szép beszédben az erdész és a bányász életéből merített hasonlatokból kiindulva a két egyesület elnökeire, Vörös Ferencz főjegyző dr. Bedő Albertre, Soltz Gyulára és Illés Nándorra, Soltz Vilmos főbányatanácsos pedig az Országos Erdészeti Egyesületre emelt poharat. Még számos beszéd hangzott el, a melyekről itt térszűke miatt egyenkint meg nem emlékezhetünk.

Délután 4 óra felé ki kocsin, ki vonaton, sokan pedig gyalog Kis-Iblyéra törekedtek. Ezen kies fekvésű kis telepen az egybegyűlt társaság meglekintette a halastavakat, a czéllövőházat, a csemetekertet és az erdészeti kísérleti állomás házát. Itt történnek a meteorológiai feljegyzések a legnagyobb pontossággal. Sokan gyönyörködtek abban a szelid szarvasbikában is, a mely a vadaskertnek elkerített néhány holdnyi területen vigan legelészett. A csemetekertben Vadas Jenő vezetése alatt a nemes füzek, az erdei fenyő tűhullásának megállítására, a jegenyefenyő csemetek takarására vonatkozó és sok más érdekes kísérlet kötötte le figyelmünket. Ugyanitt Bencze Gergely akad. tanár párologásmérője is nagy érdeklődést keltett. Ez a készülék, a melyet az "Erdészeti Kísérletek" mult évi 3. és 4. füzeté ismertetett, a talajok vízfelszívóképességét és a párologás viszonyát van hivatva kimutatni. Dr. Tuzson János a Pesisa Willkommii és a Botrytis Douglassii nevű káros gombákat ismertette.

Miután a kísérleti állomásnak teljes elismerést érdemlő működéséről ekként meggyőződést szereztünk, a társaságnak mintegy 60 tagja a Kis-Iblye fölött fekvő hegycsucsra indult, élükön elnökünk ő nagyméltóságával, a kit a fáradságos ut nem riasztott vissza attól, hogy felkeresse azt a helyet a hol Wagner Károly egykoron a magyar erdészeti szakirodalom megalapítását tanulóinak lelkére kötötte. Mintegy ³/₄ órai erdei ut után felérkeztünk az emlékezetes helyre, hogy kegyelettel adózzunk a magyar erdészeti egyik megalapítója emlékének. Egy hatalmas sziklatömb foglalja el a csucst, a mely egyszersmind abba a széles nyiladéka esik, a mely a kisiblyei erdőt két vágássorozatra osztja. Ebbe a sziklatömbbe helyeztette Fekete Lajos akad. igazgató a fehér márványtáblát, a melyen a következő felírás olvasható:

Viselje e csucs
WAGNER KÁROLY
névét.

E helyen penditette ő meg az 1858/59. tanévben

A magyar erdészeti irodalom eszméjét
lelkesülő tanítványai előtt.

Ennek emlékét ünnepelték meg itt a
magyar erdészek
1900. júl. 1.

Helyreigazítás

Nagy örömmel forgattam a *Csóka György – Führer Ernő* által összeállított „Erdészélet – erdészlelek” címen megjelent, erdőkről, erdészekről szóló történetek sorát. Szórakoztató és a szakma szeretetét elmélyítő olvasmányra leltem. A közöltek közül egyetlen történet maradhatott volna el. A 86-88. oldalon közölt „Erdőesztétika-gyakorlat” című.

Arról szolt, hogy az erdő szépségét szép természeti képekkel bemutatni kívánó *Majer professzor* egésznapos kirándulást szervezett diákjainak, és számos helyen terepi bejárást tartott a természet szépségeinek megismertetésére, az erdészpálya szeretetének elmélyítésére. Az emelkedett hangulatban eltöltött nap után Majer professzor egy tavaszi verset kért cserébe. Ostoba és meggondolatlan – azt is írhatnám – bunkó válasz érkezett. A bugyuta zön-

gemény joggal bánthatta az erdőért szívét-lelkét kitevő oktatót. A történetet végigolvasva úgy érzem, egy valóban szép, tavaszról szóló verssel tudnánk haló poraiban megkövetni az erdőművelés, erdőesztétika kiváló hirdetőjét. Kedvenc költőm – *Áprily Lajos* – kevéssé ismert, Kolozsvárott írott versét ajánlom a közölt helyére. Íme:

Tavaszi háború

Mentünk a csiklandó tavaszban, permeteg hullt ránk, ködfinom. Kibuggyant könny csillant a fákon. Állt még a hó a Dobrinon. Gallyak hegyén s rejtett magokban aludtak még a szép színek, csak az avarban leskelődtek bolyhos leánykőrcsinek. A fák felől hideg fuvalmat küldött egy hófoltos halom: a menekülő tél utolsó hídfőt rakott az oldalon.

Papok jöttek fiú-csapattal. Bomlottak a vidám sorok, s a ritka óra rárohantak a kisdíák-imposztorok. Lobbant a kedv a pap-szívekben s pajzán diák és komoly barát a szűz csiklandozó tavaszban csatát kezdetek, hócsatát. A bibliás fehér kezekben tapadt a hó pompás-puhán célba freccsent a kis kabáton és puffogott a pap-csuhán.

Hurrázva állt a harc sokáig, Gyönyörű volt: víg és vértelen s az apró gézengúzoké lett – hurrál! – a győzelem.

S fenn a visszhangos Hója-szélien kacagás csendült kisfiús: a harcot győztesen kacagta s tapsolt, ujjongott Március.

Dr. Szodfridt István

111 vízi emlék Magyarországon

Az ember és víz kapcsolata ezrenyi szálon szövődik. Ám a víznek nincs története, csak az embernek, az emberiségnek. Ez adta a gondolatot, hogy bemutassuk vízzel kapcsolatos emlékeinket. Ha széttekintünk Magyarországon, számos ilyent találunk, kicsit és nagyot egyaránt. Nemcsak 111-et, hanem sok ezernyi!

A gazdasági szükségszerűségből a 19. század második felétől meginduló nagyszabású vízi munkák átrajzolták az ország térképét. Az ember, hogy termeljen, természetesen és éljen – létesítményeket emelt, mesterséges csatornákat húzott, forrásokat foglalt, töltéseket, zsilipeket épített; új eleme lett a tájnak a szivattyútelepek téglakéménye, a víztornyok karcsú vagy éppen izmos formája. Nem egyet közülük napjainkra védetté nyilvánítottak, s ma már el sem tudjuk képzelni nélkülük a városképet, a tájat. A települések egyéb mutatós elemei – a szökőkutak, a régi házak udvari kútjai, a fürdők, vagy az egyes katasztrófák hírnemzői: az árvíz táblák és a hozzájuk kapcsolódó emlékművek – is a megbecsült víztörténet tárgyi emlékek körébe tartoznak. Ez utóbbiak néma mementóként emlékeztetik napjaink emberét az ország területének közel egynegyedét érintő árvízi biztonság fontosságára. Nem maradhatnak ki a felsorolásból hajdani jeles szakembereink sem: sírjaik, szobraik, emléktábláik ugyanúgy

közfigyelemre méltóak, mint örökbecsű alkotásaik, még akkor is, ha tudjuk: sokáig könnyebb volt emlékművet állítani hadvezérnek, politikusnak, szelíd lelkű lírikusnak, zengő hangú zeneszónak, mint a háttérben munkálkodó, a nemzet számára az élhető környezetet – sőt gyakran az életfeltételeket – megteremtő mérnököknek és munkásoknak.

A vízi munkák természetéből fakad, hogy többségük eredménye egy-egy műtárgyban, építési objektumban ölt testet immár évszázadok óta. Ezek egy kiállításon bajosan láttathatók, viszont egy könyv lapjain bemutatathatók. A szerkesztés során minden vízi emlékek – s a rájuk vonatkozó valamennyi információnak – két-két, szembenéző oldalt szentelünk a kiadványban. Az egyes vízi emlékekre vonatkozó legfontosabb információkat angol és német nyelvű rövid kivonatban is szerepeltetjük. A vízi emlékek földrajzi elhelyezkedését feltüntető kis térképvázlaton megadtuk – a kor lehetőségeinek és igényeinek megfelelően – azok GPS-

koordinátáit is. Az összefoglaló térkép a kiválókat létesítmények országos elhelyezkedését szemlélteti.

Kiadványunkkal mind a szakmai, mind a szélesebb közvélemény figyelmét szeretnénk ráirányítani az ember és a víz ősi kapcsolatát dokumentáló, kultúrtörténeti jelentőségű vízgazdálkodási emlékekre, amelyek közvetlen környezetük és a térség nevezetességei – s továbbra is ideális célpontjai lehetnek a vízi turizmus híveinek.

Szlávik Lajos

A 240 oldalas könyv nyomdai munkáit az Alföldi Nyomda végezte. A könyv – korlátozott példányszámban – megvásárolható 2500.- Ft-os bruttó áron. Érdeklődni a szlavik@hu.inter.net címen lehet.

Tanúsítási Rendszerek Szakosztálya

Dr. Marosi György szakosztályelnök értékelte a szakosztály 2008. évi tevékenységét, majd további megvitatásra javasolta a 2008. decemberi szakosztályülésen már körvonalazott feladatokat. Az ezt követő eszmecsere során a szakosztály kialakította közös álláspontját, ami szerint tevékenységüket a közeljövőben négy fő területen kell hangsúlyozni:

Az erdőgazdálkodásban és faiparban *jelenleg működő tanúsítási rendszerek* tapasztalatainak kölcsönös átadása, cseréje, hasznosítása.

A tanúsított faanyag piaci keresletével, ténylegesen forgalmazott áruféleségek mennyiségével kapcsolatos tapasztalatok begyűjtése és ismertetése a termelőkkel, a tanúsítás hasznosításának igazolásaként.

Segítséget adni a PEFC Magyarország Egyesületnek az *európai erdőtanúsítás hazai bevezetéséhez* és fejlesztéséhez, a németországi példák alapján.

A tanúsítással érintett *erdészeti szakmai kérdésekben civil szervezetként nyilatkozni* (pl. az erdőtvény megújítása kapcsán).

Ezt követően a szakosztályelnök felvázolta a 2009-ben várható helyzetet. A résztvevők közös véleménye alapján a szakosztály megállapította a következőket:

Fenti tevékenységeknek valós helyzetismeretre kell épülniük, ehhez kéréses felmérést kell végezni.

A következő kihelyezett szakosztályülés megszervezésében együttműködésre kell törekedni más szakosztályokkal.

Iványi Miklós
szakosztály titkár

Henter Pál (1953–2009)

Kedves Pali!

Mikor megkaptam a halálhíredet elgondolkodtam azon, hogy találkozásaink során egyszer is kifakadtál-e a Téged ért sorscsapások miatt, vagy keserűen vádoltad-e magad, másokat

azért a helyzetért, amibe az élet belekényszerített. Nem emlékszem egyetlen ilyen alkalomra sem. Inkább valami szelíd öniróniával beszéltem mindennapjaidról, a muszájból elvállalt munkákról, arról, amit ezeken a munkahelyeken megtapasztaltál. Nekem ez példa volt és intő jel is egyben, mert a mai világban bármelyikünk kerülhet ilyen helyzetbe. Akkor nem marad más csak a család és a szakma, aki, ami segíthet. És vajon segíthetünk-e eleget, elégszer Neked, akár csak egy kis odafigyeléssel is? Mostanában ezen is sokat gondolkodom és csak azt érzem egyre erősebben, hogy össze kellene fognunk úgy, mint a régieknek és nemcsak akkor, amikor nagy baj van, hanem hátralévő életünk minden egyes napján.

Sárvári János

APU az erdőszé

Nincs kedvem feketében lenni, vegyünk fel inkább zöldet a temetésre – javasoltam, mikor a gyász-viselet került szóba. Apu, az erdőszé, biztosan örülne neki, sőt, kacagna, és jól „megpuszizná arcunkat”. Ő akkor is erdőszé volt, amikor portásként dolgozott, hogy azért csurranjon-cseppenjen valami, vagy amikor építkezéseken tolt a talicskát, vagy éppen a „macskáshölgy” kertjét tette rendbe.

Kicsi voltam még, amikor magával vitt Plovdivba a Fiatal Feltalálók Vásárára, és mindig arról álmódzott, hogy egyszer sikeresek lesznek a gépei. Sokat mentünk vidékre, erdőkre, amiket ő telepített, sőt miniket is rávett a faültetésre. Álmódzott, tőprengett, tervezett, folyton a megoldásokat kereste. Talán már régóta nem is ezen a föl-

dön járt, a gondolatai sokkal messzebb szárnyaltak.

A MEGOSZ-ban dolgozva döbbsentem rá, hogy igazából mennyien ismerik és szeretik Őt, jó volt együtt bóklászni a rendezvényeken; az utolsón, Sopronban, ahol Ő tanult, és én születtem. Jókat nevettem „vele-rajta” öniróniája páratlan volt, és szerettem, ahogy séta közben elmondta a növények nevét latinul. Örülök, hogy megismerhettem életének egy fontos részét, az erdőt, és ez az erdőszék világát, és mindezeket keresztül Ő is egy kicsit jobban.

Biztos vagyok benne, hogy sok barát, rokon, kolléga elgondolkodik azon, hogy valójában kit is rejtett a szemüveg, öltöny (vagy inkább mackónadrág), az elengedhetetlen a telefon-tok, a cigarettafüst, az édes-őszi kacsaj. Talán egy Henter Pálit, aki már nem rejtőzködik többet. Egy lelket, aki végre szabad, és önmaga lehet.

Édes Apuskám! Én mint, „nyolclányaid” egyike és egyben tiszteletbeli erdőszé, szeretnék sok szerencsét és sikert kívánni Neked az Úton, amit vélhetőleg rengeteg sudár populus és Helianthus annuus övez! Örülünk, hogy ezúttal nem fordultál vissza, és bátran nekivágtál a kalandnak. Büszkék vagyunk Rád!

Szeretlek!

Mónika

Henter Pál halálára

Henter Pállal, a vállalkozóval több mint másfél évtizede találkoztam először. Afféle interjúkészítésére jelentkeztem be hozzá. Kezdd szerkesztő a kezdő vállalkozóhoz. Utólag belegendolva, mivel személyesen nem ismertem, legalább annyira izgultam, mint ő. Lakásának dolgozószobájában fogadott és az apró figyelmességekből ítélve érezhető volt, hogy nagyon is komolyan gondolja a beszélgetést. Már a felvezetőjében, miszerint:

„Meglehetősen szerény anyagi körülmények között vettem át a diplomámat. Már nős és családos lévén, a kiírt pályázatok alapján bíráltuk el feleségemmel, hogy hol kapunk szolgálati lakást, illetve a mindbár-munk számára a megélhetést biztosító jövedelmet. Így esett a választás a balotaszállási Kossuth Mgtisz-re. A nehezségek ellenére

jobb szerettem akár egy eldugott helyen első lenni, mint egy jól menő, közismert munkaterületen akárbányadik”, kezdett kialakulni bennem Henter Pál igazi, szakmai egyénisége. Nem véletlen, hogy ezen időszakról egy idős kollégájának véleménye maradt meg benne: „Fiatalember, maga ökölrel fogja véresre törölni a szemét”. De idézünk tovább az interjúból:

„Amikor például nagyobb mennyiségű fakitermelési feladatok jelentkeztek, a mérgező Timberjack amerikai fadöntő helyett Brandt György gépészmérnök barátommal terveztettem, egy hazai viszonyokra is megfelelő berendezést, ami a Gladiátor nevet kapta. Igaz, ezt a berendezést pénzügyi okok miatt nem fejlesztettem tovább, annak ellenére, hogy a szerkezet prototípusának elkészítéséhez sikerült az OMFB-től 300 ezer forintot kapni. Az erdőszéti kutatás részeről kaptam ugyan biztatást, de a gép bemutatójára, a kipróbálásra nem bírtak meg. Később a gödöllői telepen, a nagy gazban találtam meg a gépet.”

„Én nem ilyennek képzeltem a rendet. Pedig hát engemet sokszor nem is tudtam, hogy miért, vertek, mint apró gyermeket, ki ugrott volna egy jó szóra nyomban. Én tudtam – messze anyám, rokonom van, ezek idegenek.”)

Igen, Henter Pál az az ember volt, aki „ugrott volna egy jó szóra nyomban”. No de nézzük tovább szakmai tevékenységét. „Populus II.” ültetőgépével az ültetési anyag szállítását is megoldotta.

Akkor még „óriási szerencsém volt a gazdaság vezetésével, mert mindenben támogatott. Az igazgató már a »bátam mögött« elrendelte a gyártást. Szinte meszeszerű volt, hogy nem kellett pénzért szaladgálnom, gyözködnöm, hadakoznom gyártóért, alkatrészért. Megjegyzem, a berendezés MÉM különdíjat nyert. A plovdivi Ifjú Feltalálók Világkiállításán a nyolc magyar aranyérmes egyike lett. (Azóta Brazíliát is megjárta. A szerk.) Úgy gondoltam, hogy kitörhetek végre a közvetlen brigádvezetői munka mindennapos feszültségéből, unalmas részfeladatok gondja-bajából, és mérmőkibb szakmai feladatokat láthatok el. Nógrádba kerültem, ahol a térség fő problémája a lej-

tős területek újraerdősítése volt. Voltak kezdeményezéseim, javaslataim a probléma megoldására, de senki sem mozdult.”

(«S ne ön-erőmből menjek föl, de gazság Segítsen és kapaszkodó ravaszság?»)

„Részben családi okok miatt, változtatam. Voltam betanított ács, motorfűrészkezelő, azután főállású erdészeti menedzser. Ezen idő alatt közel 1 000 000 fát ültettem el, mondatni saját kezűleg.”

Arra a kérdésemre, hogy mit javasol azoknak, akik önállósítani akarják magukat, ma is érvényes definíciókat említett, úgy mint a megszállottságot, a cél alapos tisztázását, a töretlen és kudarcokat elviselő kitartást és körületekintő mérlegelést, hogy olyan területen kezdjenek vállalkozni, ahol fehér folt van a szakmában.

„Szeretném támogatni azokat a kollégákat, akik mindebből éreznek tebenséget és bátorságot, és kimagasló egyéni eredményt tudnak felmutatni. Úgy gondoltam, 50 000 forinttal elindítok egy alapítványfélért, amiből »Az év erdésze« díjat kapná az a kolléga, aki tárgyévben kiemelkedő eredményt ért el.”

Nincs új a nap alatt, hiszen tudjuk, hogy azóta létezik »Az év erdésze« díj, ami független Henter Pál felajánlásától. Noha kezdeményezését az OEE elnöksége megtárgyalta, és arra a következtetésre jutott, hogy csak alapszabály-módosítással lehet a díjat kiírni, ezért az elképzelés végképp lekerült a napirendről. Újgy gondolom, annak nincs akadálya, hogy a jelenleg két évtenként megrendezett verseny felvegye Henter Pál nevét. Akkor mondhatnánk azt, hogy igen, él még a selmeci szellem.

Nyugodj békében!

Pápai Gábor

Prof. Dr. Hans J. Fröhlich (1923–2008)

2008. december 20-án vettek ünnepélyes végső búcsút Wiesbadenben Hessen tartomány volt főerdőmesterétől. Életútja és tevékenysége messze meghaladta Németország határait. A Hannover-Mündeni Erdészeti Főiskola elvégzése után a Tanulmányi Erdészetben létesített kísérleti bázison kezdi meg működését. Érdeklődése már fiatalon az erdészeti genetikára és nemesítésre irányul. Vezetése alatt a néhány fős állomás rövid idő alatt egy modern és nemzetközileg is elismert kutatóintézetet fejlődött (Hessische Forstliche Versuchsanstalt). Az Intézetben az erdészeti genetika, nemesítés, erdővédelem, erdészeti hidrológia, emissziós erdei károk vizsgálata osztályok működtek. Itt talált otthonra több 1956-ban Sopronból távozott erdőmérnök-hallgató is.

A rezgő-, fehér- és a balszamos nyárrakkal végzett keresztezések új irányt adtak a német nyárfatermesztésnek. A mikroszaporítási eljárás bevezetése és a csemetenevelés korszerűsítésével az Intézet nemzetközi tekintélyt szerzett.

1967-ben habilítál a Münchener Egyetemen, később itt „honorar-Professor”. Ekkor bízzák meg a tartományi minisztériumban

az erdőgazdálkodás és a környezetvédelem irányításával, ahol nyugállományba helyezésséig működik. Sokoldalú felkészültségével és szervezőképességével bekapcsolódik a Szövetségi Kormány ágazati irányításába.

A fejlődő országokkal fennálló technikai segítségnyújtás keretében a hesseni kutatóintézet kap megbízást az erdészeti fejlesztési programok vezetésére: Kínában, Braziliában, Koreában, Kenyában működtek az Intézet munkatársai. Hosszú éveken át elnöke az Erdei munkák és technika Kuratóriumának, amelyik az erdei munkafeltételek javítását, gépi eszközök fejlesztését kutatta. Kapcsolata az Intézetrel nyugdíjas éveiben sem szakadt meg, a gyorsan növekvő fajok témáiban szerepe továbbra is meghatározó maradt. Közéleti és magántámogatói forrásokból készítette el Németország öreg és szeretetre méltó fái című könyvét, ami több kiadásban is megjelent.

Mint nyárfakutató, az 1960-as években Kopecky Ferencsel is kapcsolatba került, ekkor látogatott el először hazánkba. Szimpatizált a magyarokkal, aminek többször tanújelét adta. Az Intézetben rendszeresen fogadott magyar vendégkutatókat. Segítette a Magyar Nyárfabizottság működését külföldi tanulmányutak és konferenciákban való részvételben. A Magyar Agrártudományi Egyesület és az Országos Erdészeti Egyesület 1988. évi konferenciáján ismertette a gyorsan növekvő fajok szerepét és jelentőségét Európa faellátásában. Ekkor nyújtotta át a „Vadas Jenő” emlékérmét részére az ERTI részéről dr. Bondor Antal. Látogatást tett Sopronban az erdőmérnöki karon, ahol nagyrabecsüléssel fogadták. Szoros kapcsolatai voltak dr. Madas Andrással, akit 1979-ben delegációval együtt látott vendégül.

Fröhlich professzor kiemelkedően ápolta a német és a magyar erdészek hagyományosan jó kapcsolatait.

Az elhunyra mint kreatív és karizmával bíró erdészre emlékezünk.

Dr. Erdős László

Ipsits Lajos (1929–2009)

„Ne féljete, elrendelém már rég A tort, mit értem tartasatok, S ha elmennék is én közületek, Vigadjatok, ne sírjatok!”

Generációkon átívelnek ezek a sorok. Nincs olyan magyar erdőmérnök, aki ne ismerné és aki ne énekelte volna jó néhányszor a soproni szakestélyeken a Praeses dalát, benne ezeket a sorokat. Persze a fiataloság bátorságával és életigenléssel. Akkor, amikor még elképzelhetetlenül távolinak tűnt a végső pillanat.

Most azonban, amikor a magyar erdészetnek ismét nagy gyászja van, el kell csendesednünk.

Csendben és szomorú szívvel állunk ravatalodnál Lajos bátyám. Ebben a pillanatban csak szaggatott mondatok jutnak eszünkbe, és kérdések...miért éppen most?...miért ilyen hirtelen? Hiszen néhány hete még az erdészklubról és a programokról beszélgettünk. Nem tudunk válaszolni a kérdésekre.

Ebben a pillanatban csak emlékezni tudunk és elmélkedni.

Mác Istvánt idézzük, aki szerint minden ember három utat jár be. A tettek, a szemlélődés és a szenvedés királyi útját.

Szenvedésed királyi útján átélt eseményeket csak megsejtetni tudjuk.

Szemlélődéseidnek néhány részletét megosztottad velünk.

Tetteid útját jobban ismerjük, mert azt diplomák, kitüntetések, alkotások jelzik. Események, amelyekben mindig ott volt nyugodt és szeretetre méltó egyéniséged. Az Ember, aki egész életében az erdőgazdálkodás fejlesztésén dolgozott és távoli országokba is elvitte a magyar erdészet jó hírét. Aki városának is elismert erdészeti szaktekinetélye volt. Aki a Szent István Egyetem megbecsült tanáraként is láradhatatlanul dolgozott a közösségért.

Szerettük és tiszteltük az erdészklub többször újraválasztott elnökét, aki gazdag szakmai programokról gondoskodott és felejtethetetlen kirándulásokat szervezett.

Itt köszönöm meg Lajos bátyám az önzetlen munkát, amelyet az erdészklubért végeztél.

Köszönöm a barátságodat, amellyel kitüntettél. A beszélgetéseket, amelyekbe a Kemenesalja életérzéseit és a Dunántúl hangulatát hoztad el. A beszélgetéseket, amelyek során gondolatban Soproni Alma Mátérünket látogattuk meg, szakestélyeken voltunk, erdőket jártunk be és idős fák előtt álltunk meg egy-egy pillanatra. Kalaplevéve és csendben köszöntve a matuzsálemeket.

Fekete István talán ilyen erdei csendben írta, hogy: „...a szeretet gyertyái túllobognak a sírok titkos világán is, és el nem múlnak soha, de soha.”

Most szeretnénk ezeket az elolthatatlan gyertyákat is elhelyezni ravatalodnál a szavainkkal és az imáinkkal...a koszorúkkal és a virágokkal...a szent és örök erdészbarátságunkkal...emlékező szeretetünkkel....

Így köszönök el most Tőled, a gödöllői erdészek, az Országos Erdészeti Egyesület Gödöllői Csoportjának tagjai nevében is.

Drága Lajos Bátyám! Nyugodj békében!

Dr. Krassay László

Március 15-éhez méltó megemlékezés

Bizonyára elégedetten nézte a felhők mögül *Szulyovszky László* erdész az ünnepekre gyülekezőket, kik voltunk vagy háromezren. Bizton állíthatom, hogy az utóbbi évek legjobban sikerült műsora volt, amit a Kecskemét melletti Nyíri Erdészháznál láthattak a résztvevők. A Szabadságharc 1848–49 Alapítvány és a KEFAG Zrt. által rendezett ünnepi megemlékezést *Nyitrai András* országgyűlési képviselő nyitotta meg. *Dr. Zombor Gábor*, Kecskemét polgármesterének ünnepi beszéde után helyi hagyományörző egyesületek adtak frenetikus bemutatót a kor haditechnikájából és harcmódorából. Az ágyúk dörgése, az elöltöltős puskák durrogása és a kardok csattogása – mindez korabeli öltözékben – nemcsak a felnőtteket, hanem az igencsak szép számmal jelen lévő fiatalokat is elkápráztatta. A féktelen lovas- és gyalogosroham után a seregeket kísérő szanitécoknak hál' Istennek semmi teendőjük nem akadt, így mindenki ép bőrrel és nagyszerű élménnyel vo-

nult a hadtáp irányába, ahol a bográcsokból csillapíthattuk éhségünket.

Ismételen le kell írnom, hogy nincs az a szervezett és milliókba kerülő PR-tevékenység, mely vetekedhetne e ren-

dezvény erdészeket megítélő véleményformálásában.

„Esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk”

Kép és szöveg **Pápai Gábor**

Fegyver-, horgász- és vadászati kiállítás

... vagy ahogy hivatalosan nevezik, a FeHoVa az idén is bemutatkozott. Nem tudható – mert ahogy mondani szokás, az ilyesmi üzleti titok –, de minden bizonnyal a rendezőknek nyereséggel zárult a vállalkozás. Az utolsó nap kerestem fel a standokat. Szemlélődésem zavartalanságát csak az a tömeg „zavarta”, amely szintén kíváncsi volt a bemutatott fegyverekre, horgászbotokra, vadászati lehetőségekre. A gyerekek pedig – akiket szép számmal vittek ki szüleik, tágra nyitott szemmel csodálkozhattak rá a hazai és az egzotikus tájakon élő kitömött állatokra, vagy nézhették a majd' minden standon vetített videoklipeket. Jómagam – pedig nem először voltam FeHoVa kiállításon – most döbbsentem rá, hogy Széchenyi Zsigmond már közhellyé vált mondása, miszerint „A »Vadászat«: vadűzés és erdőzűgás, de több erdőzűgás!...”, elhalványul a kiállítók sokszínűsége mögött. Mert a vadászat nemcsak vadűzés és erdőzűgás, hanem fegyver, egyen- és különféle védőruha, csontból, bőrből, szőrből, tollból, szaruból és ki tudja még felsorolni, hogy az ál-

latok mely alkotórészéből formált emlék-, dísz- és használati tárgyak készítése. Az erdőzűgást a kiállításon a különféle terepjáró csodaautók zűgása helyettesítette. A vadűzést virtuálisan megelűlegezte a számtalan vadásztűrát szervezű bel- és külföldi utazási iroda. És akkor még nem említettem a

vadász paparazzűkat, akiket a csodafényképezűgépeken küvűl még csodálatosabb optikák, látcsűvek és távcsűvek, valamint ezek használatához alkalmas lessátrak, terepszűnű űltűzetek – a csizmától a fejfedűg – fantasztikus kínálata búvűlt el. Bocsánat űseimtűl, hogy nem említettem a csodaszarvasra vadásűzők alapfegyverűt, az íjat, melyekbűl ugyancsak válogathattunk „számszerűtlenül” is. Drága Zsiga bácsi, nagyon sajnálom, de ki kell egűszítenem a gyűnyűrű gondolatot, hogy a vadászat vadűzés és erdőzűgás, mert bizony mára már űzlet, űzlet, és még inkább űzlet!

Elnézűst kérek mindazoktűl, akik, ha olykor tehetik, kora hajnalon fejukbe csapjuk zsűros vadászkalapjukat és a fűkazsűrral alaposan bekenet, apátűl űrűkűlt vadászbakancsban magányosan vágnak neki a dertűl csatakos erdűknek, mezűknek egy cserkelű vadűzűsre, hogy aztán sokszűr zsákmány nélkül, egy űreg tűlgy tuskjára terített abroszkán fogyasszák szalonnás reggelijűket, hallgatva a kakukkszűlűt egy kis erdőzűgással.

Kép és szűveg **Pápai Gábor**

**Kedvező
hitellehetőség**

Tavaszi lendület

**Könnyed kertápolás
a STIHL termékeivel**

További akciós termékeinket keresse
szakkereskedéseinkben!

STIHL FS 38

34.900,-

STIHL MS 180

49.900,-

Original **STIHL**
Swiss Made

Az akció a készlet erejéig érvényes.

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

www.stihl.hu
Látogasson el
megújult honlapunkra!

STIHL®